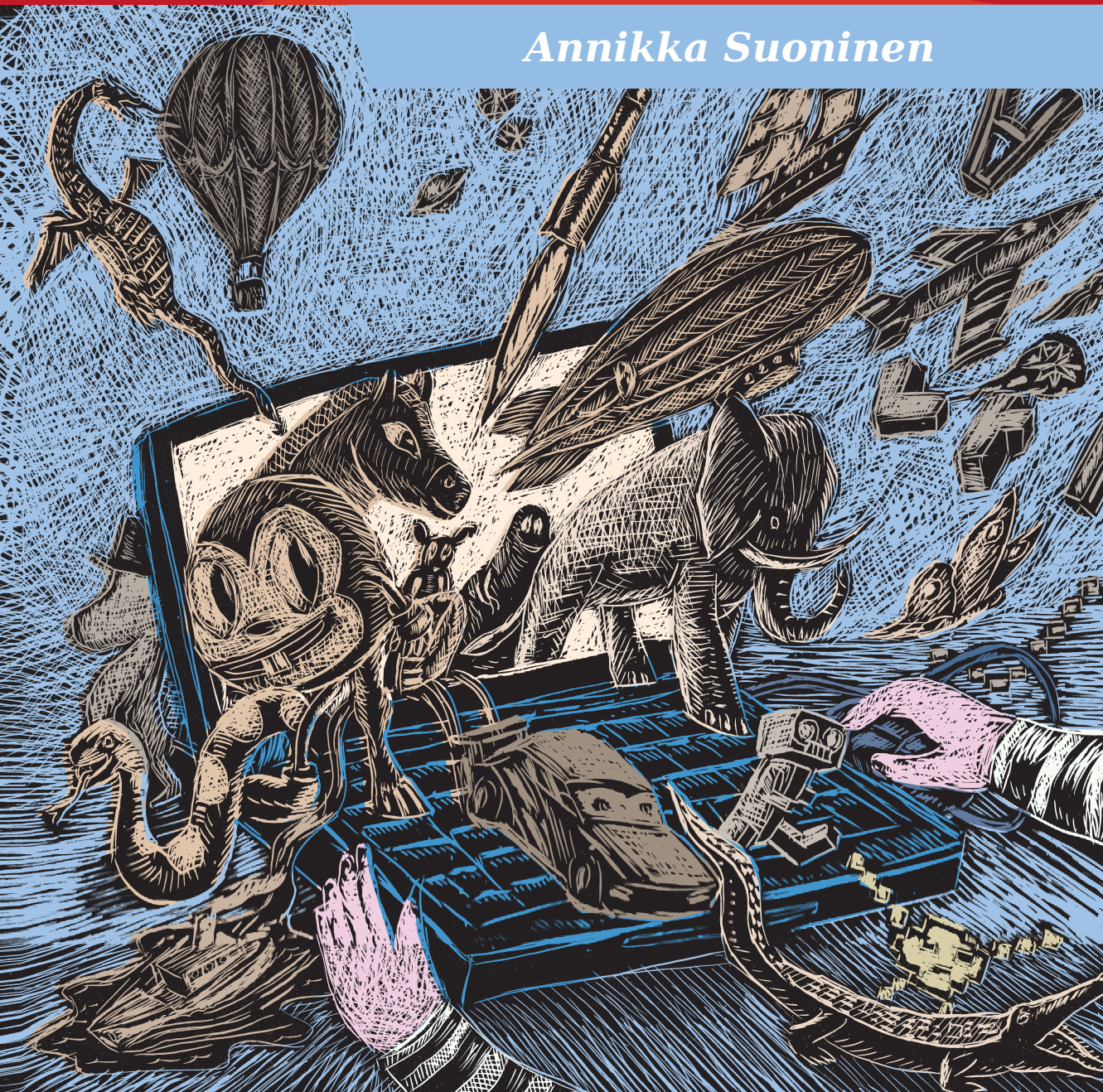

Lasten mediabarometri 2013

0-8-vuotiaiden mediankäyttö
ja sen muutokset vuodesta 2010

Annikka Suoninen

LASTEN MEDIABAROMETRI 2013

0–8-vuotiaiden mediankäyttö ja sen muutokset vuodesta 2010

Annikka Suoninen

Nuorisotutkimusverkosto/
Nuorisotutkimusseura
Verkojulkaisuja 75

NUORISOTUTKIMUSVERKOSTON JULKAISUT

Tiede

Teosten sisältö ja tyyli ovat akateemisten kriteerien mukaisia.

Hybridit

Teokset ovat sekoitus tiedettä ja soveltavaa tutkimusta.

Kenttä

Erilaiset raportit ja selvitykset.

Liike

Ajankohtaiset yhteiskunnalliset puheenvuorot.

Kansikuva: Ilmari Hakala
Kustannustoimitus: Anna Tuomikoski
Paino: Unigrafia, Helsinki
Taitto: Karri Hämäläinen
Tiivistelmien käännökset: Marcus Floman (ruots.),
Sheryl Hinkkanen / AS English Specialists Oy (engl.)

© Nuorisotutkimusseura ja Annikka Suoninen

2014. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura,
verkkojulkaisuja 75,
julkaisuja 149, *Hybridit*

ISBN (PDF) 978-952-5994-56-8
ISSN (PDF) 1799-9227

ISBN (nid) 978-952-5994-57-5
ISSN (nid) 1799-9219

Nuorisotutkimusverkosto
Asemapäällikönkatu 1
00520 Helsinki
www.nuorisotutkimusseura.fi/catalog

Sisällys

Esipuhe	5
Tutkimuksen toteuttaminen	6
Tutkimuksen otanta ja vastaajat	6
Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusteemat	8
Tutkimuslomakkeen rakenne	9
Kyselyn tulosten raportoinnin periaatteet	10
Mediavälineiden ja -palvelujen saatavuus	12
Kotien mediavälineet tiivistettynä	15
Kuvaohjelmien katselu	16
Kuvaohjelmien katselun useus	16
Lasten suosikkiohjelmat	18
Kuvaohjelmien katseluseura	20
Kuvaohjelmien katselu yhdessä vanhemman kanssa	23
Kuvaohjelmien katselu tiivistettynä	24
Internetin käyttö	25
Internetin käytön useus ja käyttöliittymät	25
Mitä lapset tekevät internetissä?	26
Katsojat ja pelaajat	28
Lasten suosikkisivustot	30
Internetin käyttöseura	31
Internetin käyttö yhdessä vanhemman kanssa	33
Internetin käyttö tiivistettynä	34
Digitaalisten pelien pelaaminen	35
Pelaamisen useus ja pelilaitteet	35
Lasten suosikkipelit	37
Digitaalisten pelien käyttöseura	38
Pelien pelaaminen yhdessä vanhemman kanssa	40
Digitaalisten pelien pelaaminen tiivistettynä	41
Kännykän käyttö	42
Kännykän käyttö tiivistettynä	45
Radion ja musiikin kuuntelu	46
Radion ja musiikin kuuntelu tiivistettynä	47
Kirjojen, sarjakuvien ja lehtien lukeminen	48
Lukemisen useus	48
Lukeminen tiivistettynä	50

Mediankäyttö lasten ja vanhempien vuorovaikutuksessa	51
Kuinka hyvin huoltajat tuntevat lasten käyttämät mediasisällöt?	51
Kuinka usein mediasisällöistä juteltiin?	53
Mediankäyttöä koskeva vuorovaikutus tiivistettynä	56
Eri-ikäisten lasten mediankäytön kokonaisuus	57
0–2-vuotiaat: Mediankäyttö alkaa kuuntelemalla	57
3–4-vuotiaat: Kuvamedioiden valtakausi alkaa	58
5–6-vuotiaat: Internetin käyttö ja pelaaminen yleistyy	60
7–8-vuotiaat: Internetin ja kännykän päivittäiskäyttäjät	61
Pienten lasten muuttunut mediankäyttö	63
Pienten lasten mediankäytön muutokset tiivistettynä	70
Johtopäätökset pienten lasten mediakasvatuksen kannalta	72
Lähteet	76
Liite: Tutkimuslomake	78
Tiivistelmä	90
Referat	93
Summary	96

Esipuhe

Opetus- ja kulttuuriministeriö on vuosina 2010–2013 rahoittanut vuosittain toteutettua Lasten mediabarometri -tutkimusta. Vuoden 2013 tutkimuksen kohderyhmänä olivat 0–8-vuotiaat lapset. Kohderyhmä oli sama kuin ensimmäisessä, vuonna 2010 tehdyssä Lasten mediabarometrissa, joten tämän tutkimuksen tulosten perusteella on mahdollista tarkastella pienten lasten mediankäytössä kolmessa vuodessa tapahtuneita muutoksia.

Lasten mediabarometri -tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa luotettavaa ja kansallisella tasolla edustavaa tietoa lasten mediankäytöstä. Pienimpien lasten mediankäytöstä ei koota lainkaan edustavia tilastotietoja. Yli 10-vuotiaat lapset ja nuoret ovat jo mukana muun muassa Tilastokeskuksen tutkimuksissa, mutta heidän osuutensa koko väestöä koskevissa otannoissa on niin pieni, ettei se mahdollista tarkempia eri ikäryhmien välisiä vertailuja. Ajankohtaista tietoa nuorempienkin lasten mediankäytöstä tarvitaan kuitenkin niin lapsille kuin heidän vanhemmilleen suunnatun mediakasvatuksen sekä mediakasvatusta koskevan päätöksenteon ja kehityshankkeiden pohjaksi.

Lasten mediabarometri -tutkimuksen ytimessä on joka vuosi ollut maanlaajuinen kyselytutkimus, jonka avulla pyritään saamaan kansallisesti kattavaa tietoa tutkittavan ikäluokan mediankäytöstä. Vuosina 2010 ja 2013 tutkimuksen kohderyhmänä olivat nuorimmat 0–8-vuotiaat lapset, vuonna 2011 7–11-vuotiaat lapset, ja vuonna 2012 tutkittiin 10–12-vuotiaiden varhaisnuorten mediankäyttöjä. Vuosina 2010 ja 2013 kyselyaineisto kerättiin lomakekyselyllä 0–8-vuotiaiden lasten vanhemmilta.

Vuosina 2012 ja 2013 Lasten mediabarometri -tutkimuksen toteutuksesta vastasi Nuorisotutkimusseura, kun taas vuosien 2010 ja 2011 tutkimukset toteutti Mediakasvatusseura. Lasten mediabarometri -tutkimuksella on laaja-alainen ohjaus- ja asiantuntijaryhmä. Vuonna 2013 ryhmään kuuluivat professori Sirkku Kotilainen Tampereen yliopistosta (puheenjohtaja) sekä professori Reijo Kupiainen Aalto-yliopistosta, erikoistutkija Atte Oksanen Nuorisotutkimusverkostosta, erityisasiantuntija Saara Pääjärvi Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskuksesta, tutkija Piia-Kaisa af Ursin Turun lapsi- ja nuorisotutkimuskeskuksesta ja erityissuunnittelija Satu Valkonen MLL:stä. Mediakasvatusseuran edustajaksi ohjausryhmään oli nimetty professori Teemu Leinonen Aalto-yliopistosta, mutta hän on ollut estynyt osallistumasta ohjausryhmän työskentelyyn.

Annikka Suoninen
Erikoistutkija, Nuorisotutkimusseura

Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimuksen otanta ja vastaajat

Vuonna 2013 Lasten mediabarometri -tutkimuksen kohderyhmänä olivat 0–8-vuotiaat lapset. Tutkimusaineisto kerättiin lasten vanhemmille suunnatulla postikyselyllä. Tutkimuksen otanta tehtiin väestörekisterikeskuksen väestötiedoista Manner-Suomen suomenkielisistä kotitalouksista, joissa oli ainakin yksi vähintään 4 kuukautta ja enintään 8 vuotta vanha lapsi. Rajaus tehtiin lapsen äidinkielen mukaan suomenkielisiin talouksiin, koska tutkimusta ei rahoituksellisista syistä ollut mahdollista toteuttaa useammalla kielellä ja suomenkielisellä lomakkeella lähestyttäessä vastaajakato on muunkielisissä talouksissa erittäin suuri. Tutkimusotanta oli kaksiosainen: puolet otannasta (1500 taloutta) kohdistui kaikkiin lapsitalouksiin ja puolet (1500 taloutta) sellaisiin talouksiin, joissa lapsen äidin ikä oli korkeintaan 29 vuotta.

Tutkimus toteutettiin postikyselynä. Otantaan osuneille perheille lähetettiin postitse paperinen kyselylomake, mutta kyselyyn oli mahdollista vastata myös verkkokyselynä. Kyselyyn vastanneista perheistä neljäsosa vastasi verkkolomakkeella ja kolme neljäsosaa paperilomakkeella. Kysely ei kohdistunut perheen tiettyyn lapseen, vaan perhettä pyydettiin vastaamaan kyselyyn sen lapsen osalta, jonka etunimi oli aakkosissa ensimmäisenä.

Tutkimuslomakkeet lähetettiin perheille toukokuussa 2013. Kyselyn ajankohta ei kuitenkaan ollut erityisen onnistunut, ja muistutuskirjeen jälkeenkin vastausprosentti jäi 20 prosenttiin, joten kysely päätettiin uusia samalla otannalla elokuussa 2013. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 921 kotitaloutta eli 31 prosenttia otannasta. Vaikka tutkimuksen vastausprosentti on varsin tyypillinen postikyselyille, sen alhaisuus voi asettaa tutkimustulosten yleistettävyyden kyseenalaiseksi aineiston mahdollisen vinoutuman takia.

Postikyselyiden vastausprosentit ovat viime vuosina jääneet muissakin tutkimuksissa usein varsin alhaisiksi, ja postikyselyiden mahdolliset ongelmat tiedotettiin jo etukäteen. Puhelinhaastattelujen – joissa päästään henkilökohtaiseen kontaktiin vastaajan kanssa – vastausprosentit ovat pääsääntöisesti postikyselyjä korkeampia, mutta tätä menetelmää ei valittu tutkimuksen kohderyhmän takia, sillä oletuksena oli, ettei pienten lasten vanhemmilla ole välttämättä mahdollisuutta viettää pitkäkööä yhtäjaksoista aikaa puhelimesta. Vanhemmille haluttiinkin tarjota vastaustapa, joka mahdollistaa kyselyyn vastaamisen lyhyemmissä jaksoissa. Tämän kohderyhmän tapauksessa perinteisen paperikyselyn valintaa puolustaa se seikka, että palautuneista vastauksista vain neljäsosa annettiin verkkolomakkeella, vaikka kyselyyn vastanneista vanhemmista 86 prosenttia

sanoi käyttävänsä internetiä päivittäin ja yli 95 prosenttia lähes päivittäin. Monissa palautetuissa lomakkeissa oli myös ruoka- tai kahvitahroja tai lasten piirustuksia, joten lomakkeita oli nähtävästi täytetty muiden arkipäivän toimintojen ohessa. Mahdollisten myöhempien tutkimusten yhteydessä aineiston keräystapaa täytyy kuitenkin jälleen kerran miettiä tarkasti.

Analyyseissä käytetyn tutkimusaineiston kooksi jäi 917 vastausta, sillä neljä vastausta jouduttiin hylkäämään puutteellisten tietojen perusteella (lomakkeista ei käynyt ilmi, minkä ikäisen lapsen mediankäyttöä vastaukset koskivat).

Kyselyn otanta oli tehty maakuntatasolla, mutta aineiston käsittelyssä käytettiin Tilastokeskuksen käyttämää suuraluejakoa. Hyväksytyistä vastauksista 24 prosenttia tuli Helsingin ja Uudenmaan suuralueelta, 22 prosenttia Etelä-Suomen suuralueelta, 29 prosenttia Länsi-Suomen suuralueelta ja 25 prosenttia Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueelta. Näistä Helsingin ja Uudenmaan suuralueen vastaukset olivat selvästi aliedustettuina, sillä 30 prosenttia 0–8-vuotiaasta väestöstä asuu tällä suuralueella.

Kyselyn vastauksista 53 prosenttia koski tyttöjä ja 47 prosenttia poikia, kun 0–8-vuotiaasta väestöstä tyttöjen osuus on 49 prosenttia ja poikien osuus 51 prosenttia.

Tutkimusotannan rakenteesta johtuen huomattava osa vastauksista koski kaikkein nuorimpia lapsia. Tutkimusvastauksista 47 prosenttia koski 0–2-vuotiaita lapsia, 20 prosenttia 3–4-vuotiaita, 17 prosenttia 5–6-vuotiaita ja 16 prosenttia 7–8-vuotiaita. Väestön tasolla 0–2-vuotiaiden osuus 0–8-vuotiaiden ikäluokasta on 34 prosenttia ja kolmen muun ikäluokan osuus kunkin 22 prosenttia ikäluokasta. Vastausten keskittyminen nuorempiin lapsiin selittyy sillä, että puolet tutkimusotannasta koostui lapsista, joiden äiti oli korkeintaan 29-vuotias.

Tutkimukseen osallistuneista lapsista 95 prosenttia asui koko ajan siinä perheessä, jossa tutkimuslomake täytettiin. Pääosa lopuista lapsista asui tässä perheessä vähintään puolet ajasta ja vain 0,3 prosenttia lapsista (3 lasta) asui tutkimuslomakkeen täyttäneessä perheessä vähemmän kuin puolet ajasta. Perheistä 90 prosenttia oli vähintään kahden huoltajan perheitä ja 10 prosenttia yksinhuoltajaperheitä. Perheistä 35 prosenttia asui yli 50 000 asukkaan, 39 prosenttia 5 000–50 000 asukkaan ja 26 prosenttia alle 5000 asukkaan paikkakunnilla.

Lapsista 45 prosenttia oli perheensä ainoita lapsia. Kaksi lasta oli 36 prosentissa perheistä, kolme lasta 13 prosentissa perheistä ja neljä tai useampia lapsia 6 prosentissa perheistä. Oma huone oli kotona 56 prosentilla lapsista, sisarusten kanssa huoneen jakoi 26 prosenttia lapsista, ja perheistä 18 prosentissa ei ollut erillistä lastenhuonetta.

Kyselyyn vastanneista 86 prosenttia oli lasten äitejä tai muita naispuolisia huoltajia ja 14 prosenttia isiä tai muita miespuolisia huoltajia. Miesten osuus vastaajista oli selvästi korkeampi kuin vuoden 2010 tutkimuksessa, jonka vas-

taajista vain 3 prosenttia oli miehiä. Vastaajista 55 prosenttia oli korkeintaan 29-vuotiaita, 33 prosenttia 30–39-vuotiaita ja 12 prosenttia vähintään 40-vuotiaita. Alkuperäisen otannan lasten huoltajista korkeintaan 29-vuotiaita oli 56 prosenttia, 30–39-vuotiaita 30 prosenttia ja vähintään 40-vuotiaita 14 prosenttia. Vastaajista 46 prosentilla oli korkea-asteen koulutus (opisto-, ammattikorkeakoulu- tai korkeakoulututkinto): alle 30-vuotiaista vastaajista korkea-asteen koulutus oli 34 prosentilla ja yli 30-vuotiaista 60 prosentilla. Etenkin vanhemmista vastaajista korkeasti koulutetut vastaajat olivat siis yliedustettuina.

Lasten mediankäyttöä koskevia tutkimusanalyyseja varten aineisto on painotettu vastaamaan 0–8-vuotiaan väestön rakennetta.

Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusteemat

Vuonna 2010 käynnistyneiden Lasten mediabarometri -tutkimusten tavoitteena on ollut kehittää malli lasten mediankäytön ja mediasuhteen säännölliseen seurantaan. Ajankohtainen tieto lasten mediankäytöstä on tarpeen, jotta erilaiset mediakasvatukselliset toimenpiteet osattaisiin kohdistaa niihin medioihin ja mediasisältöihin, jotka ovat kunkin ikäryhmän tapauksessa ajankohtaisia ja tarpeellisia. Tietoa lasten mediankäytöstä tarvitaan niin koulujen ja varhaiskasvatuksen kuin vanhemmille ja kolmannen sektorin toimijoille suunnatun mediakasvatuksen suunnittelun pohjaksi. Mediankäyttö on nykyisin niin kiinteä osa lasten ja lapsiperheiden elämää, että siihen liittyvä tietämys on myös tarpeellista käytännöllisesti katsoen kaikkien yhteiskunnan osa-alueiden päätöksenteon pohjaksi.

Vuonna 2013 kerättiin tietoja 0–8-vuotiaiden mediankäytöstä siten, että nämä tiedot ovat vertailukelpoisia vuonna 2010 kerätyn ensimmäisen mediabarometritutkimuksen tulosten kanssa. Näin saadaan tietoa siitä, onko lasten mediankäytössä tapahtunut muutoksia kolmessa vuodessa ja jos on, millaisia nämä muutokset ovat olleet.

Vuoden 2010 tutkimuksesta kävi ilmi, että pienimmät lapset käyttävät mediaa pääasiassa muiden perheenjäsenten seurassa; kaikkein pienimpien lasten käyttöseurana ovat useimmiten vanhemmat, mutta jo kolmi-nelivuotiaat alkavat käyttää mediaa yhä enemmän sisarusten kanssa. Vanhempien ja sisarusten mediankäyttötavoilla ja mediasisältöjen valinnoilla on ratkaiseva vaikutus siihen, mitä mediasisältöjä pienimmät lapset seuraavat ja millaisiksi heidän mediankäyttötapansa muovautuvat.

Vuoden 2013 Lasten mediabarometri -tutkimuksen tavoitteena on analysoida myös sitä, miten pienten lasten mediankäyttö muotoutuu perheen sisäisessä vuorovaikutuksessa. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, miten vanhempien omat mediankäyttötavat vaikuttavat lapsen mediankäyttöön. Kuitenkin myös

lapsi tai lapset voivat vaikuttaa vanhempien omiin mediankäyttötapoihin: toisaalta vanhemmat saattavat viettää kotona ja median parissa huomattavasti enemmän aikaa kuin aiemmin, mutta toisaalta vanhemmat saattavat rajoittaa omaa mediankäyttöään – sekä määrällisesti että laadullisesti – lasten ollessa läsnä.

Lasten vanhemmista keskitytään erityisesti nuoriin alle 30-vuotiaisiin vanhempiin, heidän mediasuhteeseensa ja vaikutukseen, joka lapsella tai lapsilla on mahdollisesti ollut vanhempien mediasuhteeseen. Median kulutuksen lisäksi mediasuhteeseen liittyvät kokemukset, tunteet ja resurssit sekä ne institutionaaliset ja välineisiin liittyvät ehdot, jotka suhdetta kehystävät. Tähän ajankohtaiseen tutkimusteemaan pureudutaan monitieteisestä näkökulmasta, jolloin lapsuus- ja nuorisotutkimuksen sekä mediatutkimuksen välille syntyy dialogi.

Tutkimuslomakkeen rakenne

Tutkimuslomakkeella pyrittiin saamaan kokonaiskäsitys siitä, kuinka lapset eri medialaitteita ja -sisältöjä käyttävät. Tulosten vertailukelpoisuuden takia pääosa lasten mediankäyttöä koskevista tutkimuskysymyksistä oli samoja kuin vuoden 2010 tutkimuksessa. Mediaympäristössä tapahtuneiden muutosten takia joihinkin vastausvaihtoehtoihin tehtiin kuitenkin pieniä muutoksia. Vuoden 2013 tutkimuslomake on raportin liitteenä.

Vuoden 2013 erityisteemana oli tarkastella median roolia perheiden vuoro-vaikutuksessa sekä vanhemman oman mediankäytön suhdetta lapsen mediankäyttöön. Lomake sisälsi runsaasti toisaalta vanhemman mediankäyttöä koskevia kysymyksiä, toisaalta lapsen ja huoltajan mediankäyttöön liittyvää kommunikaatiota koskevia kysymyksiä.

Lapsen mediankäytön osalta tutkimuslomakkeen lähtökohtana oli se, että halusimme tietoa lasten eri mediasisältöjen käytöstä emmekä niinkään eri medialaitteiden käytöstä. Kysymyslomake pyrittiin rakentamaan mahdollisimman välineneutraaliksi, sillä nimenomaan laitteiden kehitys on ollut – ja on luultavasti jatkossakin – erittäin nopeaa ja samoja kysymyksiä on tarkoitus käyttää myös myöhemmissä tutkimuksissa tulosten vertailtavuuden varmistamiseksi. Yksi merkittävä ero vuoden 2010 tutkimuslomakkeeseen nähden on se, että tuolloin kysyttiin erikseen televisio-ohjelmien ja kuvataallenteiden katselusta, kun taas vuonna 2013 kysymykset koskivat yleisesti kuvaohjelmien katselua mistä tahansa lähteestä.

Toisin kuin vuoden 2010 tutkimuslomake, vuoden 2013 lomake ei sisältänyt kysymyksiä lapsen mediankäyttöä koskevista säännöistä eikä huoltajien asenteesta lasten mediankäyttöä ja lapsille suunnattuja mediasisältöjä kohtaan. Tänä vuonna ei myöskään kysytty kuvaohjelmien (vuonna 2010 televisio-

ohjelmien) ja digitaalisten pelien käytöstä lajityypeittäin. Näiden kysymysten jättäminen pois johtui puhtaasti siitä, että lomakkeeseen piti saada tilaa vuoden erityisteemaa koskeville uusille kysymyksille.

Tutkimuslomakkeen kysymykset oli jaoteltu yhdeksään eri osioon. Taustakysymykset koskivat lapsen ja perheen demografisia tietoja. Tämän jälkeen esitettiin kysymyksiä kuuden eri mediaryhmän käytöstä. Näitä olivat kuvaohjelmat (televisio-ohjelmat ja kuvatallenteet kaikilla eri välineillä katsottuina), internet (kaikilla eri välineillä käytettynä), digitaaliset pelit (kaikki pelialustat), kännykkä (kaikki eri käytöt), radio ja musiikki sekä kirjat, sarjakuvat ja lehdet. Nämä mediaryhmät eivät ole toisensa poissulkevia, vaan sama mediankäyttö saattaa kuulua useammankin otsikon alle. Jos lapsella on esimerkiksi tapana pelata kännykällä jollain internetpalvelimella olevia digitaalisia pelejä, tähän liittyviä kysymyksiä oli lomakkeella kolmessa eri paikassa: kyse on niin digitaalisten pelien pelaamisesta kuin internetin ja kännykän käytöstäkin. Lomakkeen lopun yleisemmässä osassa kysyttiin mediankäytön asemaa perheen ajankäytössä (suhteessa muihin perheen yhteisiin toimintoihin). Lopuksi kysyttiin vanhemman omasta mediankäytöstä.

Kyselyn tulosten raportoinnin periaatteet

Lasten mediabarometri 2013 -tutkimuksen tulokset julkaistaan kahdessa erillisessä osassa. Tämä raportti keskittyy kuvaamaan pienten lasten mediankäytön yleisiä linjoja eri ikäluokissa.

Tutkimuksen niitä osia, jotka liittyvät enemmän median rooliin perheen sisäisessä vuorovaikutuksessa ja vanhemman ja lapsen mediankäyttötapojen väliseen suhteeseen, analysoidaan ja kuvataan myöhemmin julkaistavissa tieteellisissä artikkeleissa. Kahteen erilliseen julkaisuun päädyttiin, koska tutkimuksen perheen vuorovaikutusta koskeva osuus edellyttää syvällisempää teoreettista ja monitieteistä näkökulmaa kuin mikä olisi mahdollista tässä suppeassa peruseräraportissa. Perheen vuorovaikutusta koskevissa tutkimusartikkeleissa ei myöskään pyritä tilastolliseen yleistettävyyteen toisin kuin lasten mediankäyttöä koskevissa tuloksissa. Tutkimusaineiston analyysiin ja artikkelien kirjoittamiseen osallistuu barometrin vastuututkijan lisäksi myös muita tutkijoita, jotka tuovat tarkastelemaan edustamiensa tieteenalojen näkökulman.

Tämän lasten mediankäyttöä koskevan peruseräraportin analyysissä tutkimusaineisto on painotettu niin, että se vastaa Manner-Suomen 0–8-vuotiaan väestön ikä- ja sukupuolijakaumaa sekä asuinpaikan jakaumaa suuralueen mukaan. Lapset on jaettu neljään ikäluokkaan: 0–2-vuotiaisiin, 3–4-vuotiaisiin, 5–6-vuotiaisiin ja 7–8-vuotiaisiin. Kutakin ikäryhmää kuvaavissa tuloksissa painotus on tehty tämän ikäryhmän sisällä, mutta kokonaistuloksia raportoitaessa koko

tutkimusryhmän sisällä (kahden eri painokertoimen käyttöön päädyttiin, koska nuorin ikäryhmä on yliedustettuna kokonaisvastauksissa). Avovastauksia tarkasteltaessa painokertoimia ei ole käytetty.

Kaikkien lasten mediankäyttöä koskevien kysymysten kohdalla on verrattu eri ikäryhmien sekä tyttöjen ja poikien mediankäyttöä. Jos tuloksia ei ole raportoitu sukupuolen tai ikäryhmän mukaan, tämä tarkoittaa sitä, ettei tilastollisesti merkitseviä eroja ole ollut havaittavissa. Vastauksia on tarkasteltu myös asuinalueen mukaan, mutta erot asuinalueiden välillä olivat niin pieniä, ettei näitä analyyseja ollut mielekästä sisällyttää raporttiin.

Samaa tai osittain samaa ikäluokkaa käsitelleistä vuosien 2010 ja 2011 Lasten mediabarometri-raporteista poiketen tämä raportti ei sisällä erillistä kirjallisuuskatsausta, jossa esiteltäisiin muiden pienten lasten mediankäyttöön liittyvien tutkimusten tuloksia (vrt. Walamies 2011 ja Pääjärvi 2012). Teemalukujen yhteenvedoissa tutkimustuloksia verrataan lyhyesti vuoden 2010 Lasten mediabarometri -tutkimuksen tuloksiin, mutta pääsääntöisesti viittaukset muihin tutkimuksiin on koottu raportin yhteenvedoon. Keskeisimpiä vertailukohteita ovat aiempien vuosien Lasten mediabarometrit, Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskuksen vuonna 2012 toteuttama Lapsiperheiden mediakysely sekä Norjassa ja Ruotsissa tehdyt pienten lasten mediankäyttöä koskevat valtakunnalliset selvitykset.

Mediavälineiden ja -palvelujen saatavuus

Vanhemmilta kysyttiin, oliko lapsilla mahdollisuus käyttää tiettyjä mediavälineitä. Lomakkeessa kysyttiin hieman eri mediavälineiden saatavuudesta kuin vuoden 2010 barometritutkimuksessa. Lomakkeesta oli jätetty pois kysymykset television ja musiikinkuuntelulaitteiden saatavuudesta, sillä käytännössä jokaisesta kodista löytyy jokin laite, jolla voidaan seurata näitä mediasisältöjä. Pöytätietokoneen ja kannettavan tietokoneen saatavuudesta ei kysytty erikseen, kuten ei myöskään pelikonsolin ja käsikonsolin saatavuudesta tai erilaisten kuvaohjelmien tallentamiseen soveltuvien laitteiden omistuksesta. Uusia välineitä, joiden saatavuudesta kodeissa kysyttiin, olivat tablettitietokone ja elektronisten kirjojen lukulaite, ja uutena palveluna olivat mukana operaattoreiden verkkopalvelimilla olevat kuvaohjelmien tallennustilat.

Jokaisesta laitteesta tai palvelusta kysyttiin, oliko lapsen mahdollista käyttää sitä kotonaan joko omassa huoneessaan tai muualla. Kodeissa on myös melko paljon sellaisia laitteita ja palveluja, jotka eivät ole pienten lasten käytössä, vaikka ne kotona ovatkin. Vaikuttaa siltä, että huomattava osa vanhemmista mielsi kysymyksen koskevan lapsen mahdollisuutta käyttää tiettyä välinettä tai palvelua itsenäisesti, sillä esimerkiksi tietokonetta ja internetiä käyttäviä lapsia oli etenkin nuoremmassa ikäluokissa enemmän kuin niitä lapsia, joilla vanhempien ilmoituksen mukaan oli mahdollisuus käyttää näitä kotonaan. Lapsilla kotonaan käytössä olevat medialaitteet ja -palvelut on esitetty kuviossa 1.

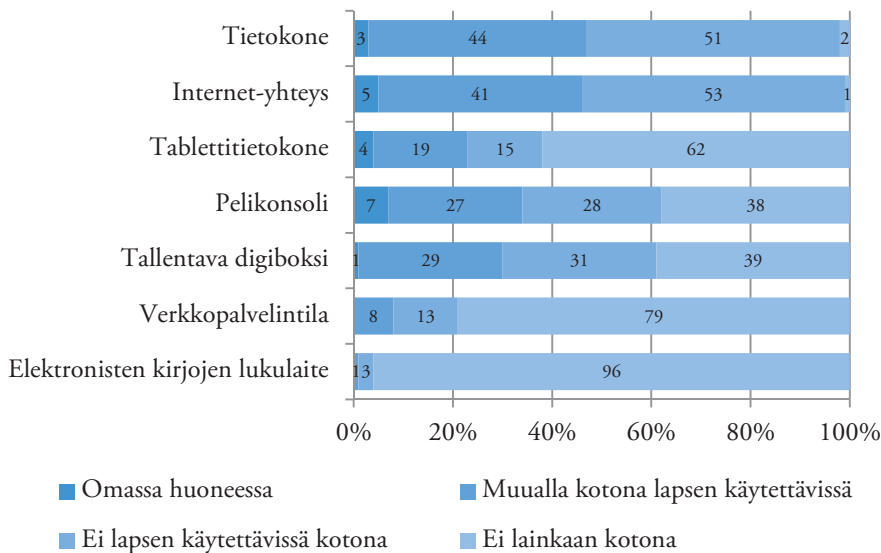
Tietokone oli 98 prosentissa kodeista, ja lapsen käytössä se oli 47 prosentissa kaikista perheistä. Mahdollisuus käyttää tietokonetta riippui lapsen iästä: 7–8-vuotiaista 85 prosentilla oli mahdollisuus käyttää tietokonetta kotonaan, 5–6-vuotiaista tämä mahdollisuus oli 69 prosentilla, 3–4-vuotiaista 41 prosentilla ja 0–2-vuotiaista 12 prosentilla. Omassa huoneessaan tietokonetta saattoi käyttää 9 prosenttia 7–8-vuotiaista, 3 prosenttia 5–6-vuotiaista, 2 prosenttia 3–4-vuotiaista ja 1 prosentti 0–2-vuotiaista.

Internet-yhteys oli 99 prosentissa kaikista kodeista. Myös nettiyhteys oli selvästi useammin vanhempien kuin nuorempien lasten käytössä. Kotonaan internetiä pystyi käyttämään 81 prosenttia 7–8-vuotiaista, kaksi kolmasosaa 5–6-vuotiaista, reilu kolmannes 3–4-vuotiaista ja seitsemäsosa 0–2-vuotiaista. Omassa huoneessaan sai internetiä vanhempien ilmoituksen mukaan käyttää 12 prosenttia 7–8-vuotiaista, 6 prosenttia 5–6-vuotiaista, 2 prosenttia 3–4-vuotiaista ja 1 prosentti 0–2-vuotiaista. Eri mediasisältöjen käyttöä koskevien kysymysten perusteella selvästi suurempi osa pienemmistä lapsista käytti internetsisältöjä,

joten oletettavasti huomattava osa vanhemmista ei tulkinnut nettiyhteyden olevan lapsen käytettävissä, mikäli tämä ei saanut käyttää internetiä itsenäisesti.

KUVIO 1. Lapsilla kotonaan käytössä olevat medialaitteet ja -palvelut (prosentteja kaikista 0–8-vuotiaista lapsista)

Tablettitietokone oli 38 prosentissa kodeista ja lapsen käytössä sellainen oli 22 prosentissa perheistä. Omassa huoneessaan tablettia saattoi käyttää 10 prosenttia 7–8-vuotiaista, mutta erittäin harva nuoremmista lapsista.

Pelikonsoli oli 62 prosentissa perheistä ja lapsen käytössä se oli perheistä 34 prosentissa. Pelikonsolia pystyi kotonaan käyttämään kolme neljästä 7–8-vuotiaasta ja puolet 5–6-vuotiaista, mutta vain viidesosa 3–4-vuotiaista ja neljä prosenttia 0–2-vuotiaista. Omassa huoneessaan pelikonsolia pystyi käyttämään 22 prosenttia 7–8-vuotiaista, 12 prosenttia 5–6-vuotiaista, 2 prosenttia 3–4-vuotiaista ja 1 prosentti 0–2-vuotiaista.

Tallentava digiboksi tai jokin muu laite televisio-ohjelmien tallentamiseen oli 61 prosentissa perheistä, ja lapsen käytössä se oli 30 prosentissa perheistä. Tallennuslaitetta sai käyttää noin 40 prosenttia 5–8-vuotiaista, vajaa kolmannes 3–4-vuotiaista ja 15 prosenttia 0–2-vuotiaista. Palveluntuottajan verkkopalvelimella oleva tallennustila televisio-ohjelmien tallentamista varten oli käytössä 21 prosentissa perheistä ja lapsen käytössä 8 prosentissa perheistä. Yhdelläkään lapsella ei ollut mahdollisuutta käyttää verkkotallennustilaa omassa huoneessaan, ja tallennuslaitetta siellä saattoi käyttää vain prosentti kaikista lapsista.

Elektronisten kirjojen lukemiseen tarkoitettu lukulaite oli 4 prosentissa kodeista. Näissäkään perheissä se ei yleensä ollut lasten käytössä, ja lukulaitetta sai kotona käyttää vain neljä lasta.

Pelikonsoleita lukuun ottamatta mediavälineiden yleisyys kodeissa ei paljoakaan eronnut eri-ikäisten lasten perheissä. Pelikonsoli oli 80 prosentissa 7–8-vuotiaiden kodeista ja lähes kahdessa kolmasosassa 5–6-vuotiaiden kodeista, mutta vain puolessa nuorempien lasten kodeista. Vanhimmassa ikäluokassa pelikonsoleita oli myös useammin poikien kuin tyttöjen kodeissa, sillä 7–8-vuotiaiden poikien kodeista pelikonsoli oli 85 prosentissa ja tyttöjen kodeista 73 prosentissa.

Vaikka eri-ikäisten lasten kotien välillä ei ollutkaan suuria eroja perheen käytössä olevien mediavälineiden tai -palvelujen suhteen, vanhemmilla lapsilla oli selvästi useammin mahdollisuus käyttää kodin mediavälineitä. Lähes 90 prosentilla 0–2-vuotiaista lapsista ei vanhempien mukaan ollut mahdollisuutta käyttää tietokonetta tai internet-yhteyttä, vaikka sellainen olisikin ollut saatavilla kotona. Puolet 0–2-vuotiaista ei saanut käyttää kotona olevaa pelikonsolia tai televisio-ohjelmien tallennukseen tarkoitettua laitetta. Vanhimmista, 7–8-vuotiaista lapsista vajaa viidesosa ei voinut käyttää kotona olevaa internet-yhteyttä tai televisio-ohjelmien tallentamiseen käytettävää laitetta ja 13 prosenttia ei saanut käyttää kotona olevaa pelikonsolia, mutta kodin muut mediavälineet olivat käytössä yli 90 prosentilla 7–8-vuotiaista lapsista.

0–4-vuotiailla lapsilla ei ollut juuri lainkaan mahdollisuutta käyttää mediavälineitä omassa huoneessaan. 5–6-vuotiaista 12 prosenttia pystyi käyttämään pelikonsolia omassa huoneessaan, nettiyhteyttä taas 6 prosenttia. Sen sijaan 7–8-vuotiaista selvästi useammalla oli mahdollisuus käyttää eri mediavälineitä myös omassa huoneessaan: heistä viidennes pystyi käyttämään pelikonsolia, 12 prosenttia nettiyhteyttä ja noin kymmenesosa tietokonetta tai tablettitietokonetta omassa huoneessaan.

Kahdessa vanhimmassa ikäluokassa useammilla pojilla kuin tytöillä oli mahdollisuus käyttää pelikonsolia omassa huoneessaan: 27 prosenttia 7–8-vuotiaista ja 16 prosenttia 5–6-vuotiaista pojista pystyi käyttämään konsolia omassa huoneessaan, kun tytöistä vastaavat osuudet olivat 16 ja 7 prosenttia.

Kotien mediavälineet tiivistettynä

- Lähes kaikista 0–8-vuotiaiden kodeista löytyi tietokone ja internet-yhteys.
- Pelikonsoli oli vajaassa kahdessa kolmasosassa perheistä.
- Vain harvoilla lapsilla oli mahdollisuus käyttää mediavälineitä omassa huoneessaan.
- Vuoden 2010 kyselyssä mukana olleiden mediavälineiden saatavuus ei ollut muuttunut.
- Uusista välineistä yleisin oli tablettitietokone, joka on reilussa kolmasosassa perheistä.

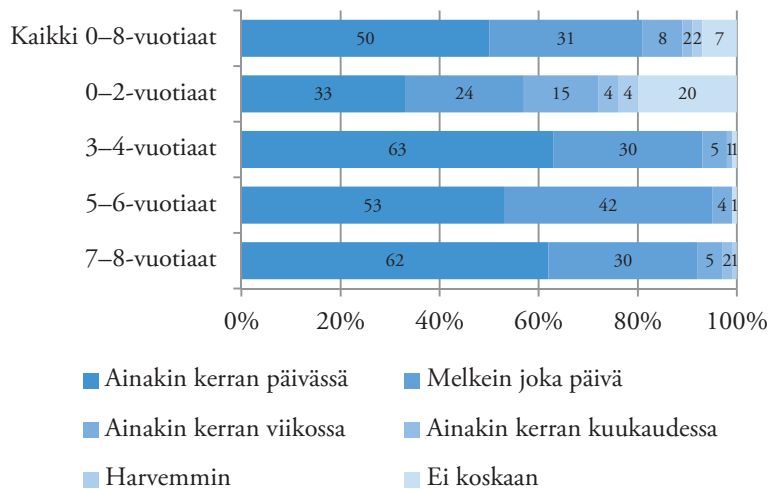

Kuvaohjelmien katselu

Kuvaohjelmien katselun useus

Kaikista 0–8-vuotiaista lapsista 93 prosenttia katseli kuvaohjelmia ainakin joskus. Alle vuoden ikäisistä lapsista niitä katseli puolet, yksivuotiaista jo 85 prosenttia ja yli kolmevuotiaista jo lähes kaikki. Vähintään kerran päivässä kuvaohjelmia seurasi jostain lähteestä puolet kaikista 0–8-vuotiaista, melkein joka päivä 81 prosenttia ja viikoittain 89 prosenttia. 3–8-vuotiaista lapsista kuvaohjelmia seurasi vähintään kerran päivässä lähes kaksi kolmasosaa, ainakin melkein joka päivä yli 90 prosenttia ja vähintään kerran viikossa 98 prosenttia. Päivittäin tai lähes päivittäin kuvaohjelmia seurasi neljännes alle vuoden ikäisistä, puolet yksivuotiaista ja 85 prosenttia kaksivuotiaista. Lasten kuvaohjelmien katselun useus on esitetty kuviossa 2.

KUVIO 2. Kuvaohjelmien katselun useus ikäryhmittäin (prosentteja kaikista 0–8-vuotiaista lapsista)

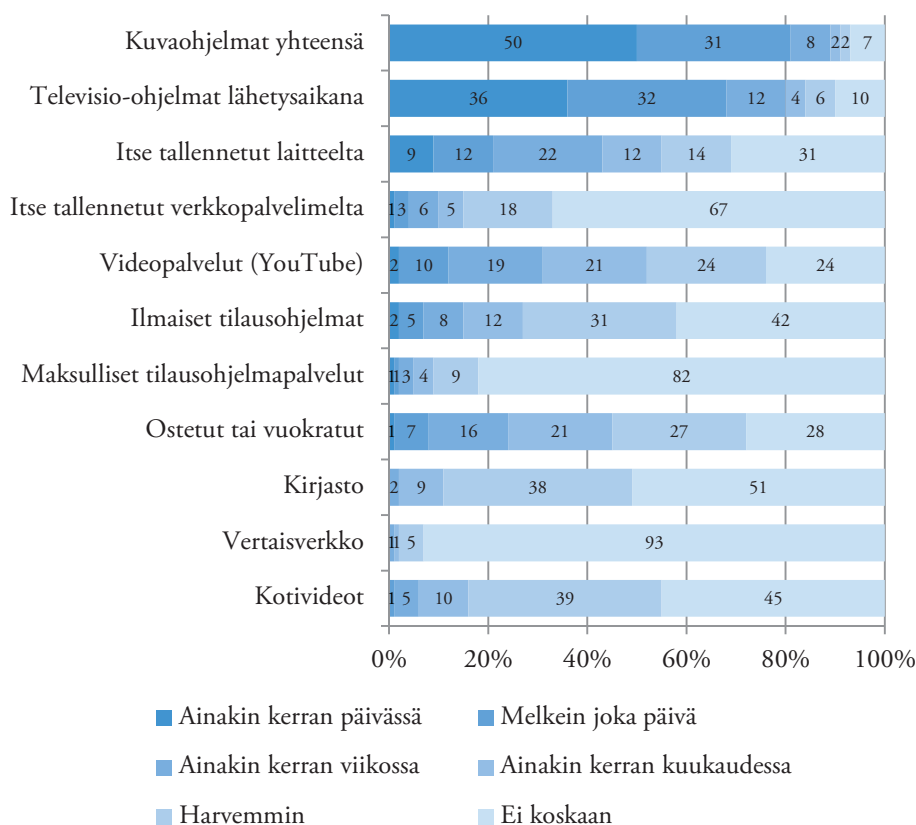

Kuvaohjelmia lapset katselivat yleisimmin televisiosta tai muulta välineeltä televisio-ohjelman lähetysaikana; näin kuvaohjelmia seurasi lähes päivittäin 68 prosenttia ja viikoittain 80 prosenttia kaikista 0–8-vuotiaista lapsista. Lähes puolet lapsista katseli viikoittain myös itse tallennettuja kuvaohjelmia. Yleisimmin ohjelmat oli tallennettu digiboksille, videolle tai DVD:lle, sillä verkkopalvelinten tallennustilaan tallennettuja ohjelmia katseli viikoittain vain kymmenesosa kaikista lapsista. Internetin videopalveluista (esim. *You Tube*)

kuvaohjelmia katsoi viikoittain lähes kolmannes lapsista ja ostetuilta tai vuokratuilla tallenteilta neljäsosa. Viidesosa kaikista 0–8-vuotiaista lapsista katseli kuvaohjelmia viikoittain internetin tilausohjelmajpalveluista. Maksuttomia tilausohjelmajpalveluja (lähinnä televisiokanavien palvelut) käytti viikoittain 16 prosenttia kaikista lapsista ja 5 prosenttia katseli ohjelmia maksullisista tilausohjelmajpalveluista. Kotivideoita katseli viikoittain 6 prosenttia kaikista lapsista ja kirjastosta lainattuja tallenteita katseli näin usein 2 prosenttia lapsista. Lasten katselemien kuvaohjelmien lähteet on esitetty kuviossa 3.

Kuvio 3. Kuvaohjelmien katselu eri lähteistä (prosentteja kaikista 0–8-vuotiaista lapsista)

Eri-ikäisten lasten välillä ei ollut suuria eroja siinä, mistä lähteistä he kuvaohjelmia katselivat. Nuorimmat 0–2-vuotiaat lapset katsoivat kaikista lähteistä peräisin olevia kuvaohjelmia harvemmin kuin vanhemmat lapset, mutta heilläkin eri ohjelmajlähteiden suhteellinen käyttö oli vastaavaa kuin vanhemmilla lapsilla. Ostettuja tai vuokrattuja (fyysisiä) tallenteita 3–4-vuotiaat katsoivat useammin kuin nuoremmat tai vanhemmat lapset. Vanhimpien 7–8-vuotiaiden lasten

katselutottumukset erosivat nuorempien lasten katselutottumuksista siinä, että he seurasivat kuvaohjelmia suhteellisesti enemmän internetin videopalveluista (esim. *You Tube*). Internetin maksullisia tilausohjelmalveluja he sen sijaan eivät käyttäneet sen useammin kuin 3–6-vuotiaatkaan.

Kuvaohjelmien katselun useudessa ei ollut merkittäviä eroja tyttöjen ja poikien välillä, vaikka useimmat pojat seurasivat televisio-ohjelmia niiden lähetysaikoina ”vähintään kerran päivässä” ja tytöt vastaavasti ”melkein joka päivä”, ja tämä ero näkyi myös kuvaohjelmien kokonaiskatselussa.

Lasten suosikkiohjelmat

Lasten vanhempia pyydettiin nimeämään kolme lapselleen erityisen mieluisaa televisio-ohjelmaa, kuvatallennetta tai videota, joita lapsi halusi katsoa säännöllisesti. Lähes kaikki kuvaohjelmia seuranneiden lasten vanhemmat mainitsivat ainakin yhden suosikkiohjelman tai -tallenteen. Suosikkimaininnat jakautuivat niin monille eri ohjelmille, että selkeitä suosikkeja nousi esiin vain muutamia. Lasten suosikkiohjelmat on esitetty taulukossa 1.

Vanhempien selvästi useimmin mainitsema suosikkiohjelma oli *Pikku Kakkonen*, joka oli kaikissa ikäluokissa suosituin ohjelma niin tytöillä kuin pojillakin. Yhdeksi lapsen suosikkiohjelmaksi *Pikku Kakkosen* oli nimennyt noin puolet suosikkiohjelmia maininneista 0–6-vuotiaiden lasten vanhemmista ja kolmannes 7–8-vuotiaiden vanhemmista. Kaksi kolmasosaa 3–6-vuotiaiden tyttöjen vanhemmista ja puolet poikien vanhemmista sanoi sen olevan yksi lapsensa suosikkiohjelmista.

Lasten kuvaohjelmien katselun muuttuneesta luonteesta kertoo hyvin se, että toiseksi eniten suosikkimainintoja keräsivät *Muumit* tai *Muumilaakson tarinat*, vaikka tätä ohjelmaa ei tutkimushetkellä esitetty millään suomenkielisellä televisiokanavalla (sarjaa esitettiin kylläkin ruotsiksi puhuttuna Yle Fem -kanavalla). Suomenkieliset lapset katsoivat ohjelmaa todennäköisimmin tallenteilta tai *YouTubesta*, josta löytyvät ainakin lähes kaikki sarjan suomenkieliset jaksot. *Muumit* oli 0–6-vuotiaiden toiseksi suosituin ohjelma, mutta kouluikäisten lasten vanhemmat mainitsivat sen enää harvoin lapsensa suosikkiohjelmaksi. *Muumit* nimesi yhdeksi lapsen suosikkiohjelmaksi kolmannes vähintään yhden suosikkiohjelman nimenneistä 0–4-vuotiaiden lasten vanhemmista ja yli viidennes 5–6-vuotiaiden lasten vanhemmista.

Muiden suosikkiohjelmien osalta eri-ikäisten lasten – ja tyttöjen ja poikien – suosikkilistat olivat varsin erilaisia.

Monet kaikkein pienimpien lasten vanhemmista mainitsivat lapsensa suosikkikuvaohjelmiksi usein jotain muuta kuin perinteisiä ”ohjelmia”: yksittäisiä *YouTubesta* löytyviä (lasten)musiikkivideoita, televisiomainoksia, säätiedotuksen,

lottoarvonnan tai jonkin televisiosarjan alkutekstit ja tunnusmusiikin. Varsin usein suosikkiohjelmiksi mainittiin myös omat kotivideot tai lapsesta itsestään kuvatut kännykkävideot. Musiikki oli keskeisessä roolissa monissa 0–2-vuotiaiden lasten suosikkiohjelmissa: suosikeiksi mainittiin muun muassa musiikkivideoita ja lastenlauluja *YouTubesta*, nimipäiväonnittelulaulu ja lauludiplomi *Pikku Kakkosesta*, yksittäinen mainosjingle tai muiden perheenjäsenten seuraaman televisio-ohjelman tunnusmusiikki. Lapsille suunnatuista musiikkiohjelmissa suosikkimainintoja keräsivät *Ti-Ti Nalle*, *Fröbelin palikat* ja *Tuttiritari*. Muista kuvaohjelmissa yli kymmenen suosikkimainintaa keräsivät *Teletapit*, *Kaapo*, *Puuha-Pete*, *Late Lammas* ja *Autot*.

TAULUKKO 1. Lasten suosikkikuvaohjelmat ikäluokittain (mainintojen lukumäärä)

Kaikki 0–2-vuotiaat (n=434)		Kaikki 3–4-vuotiaat (n=185)		
1.	Pikku Kakkonen	138	1. Pikku Kakkonen	104
2.	Muumit	107	2. Muumit	55
3.	Teletapit	33	3. Autot	19
4.	Kaapo	19	4. Puuha-Pete	18
5.	Puuha-Pete	18	5. Ti-Ti Nalle	16
6.	Late Lammas	16	6. Palomies Sami	11
7.	Ti-Ti Nalle	15	Seikkailija Dora	11
8.	Fröbelin palikat	14	8. Kaapo	10
	Autot	14	Nalle Puh	10

Kaikki 5–6-vuotiaat (n=156)		Kaikki 7–8-vuotiaat (n=142)		
1.	Pikku Kakkonen	76	1. Pikku Kakkonen	49
2.	Muumit	32	2. Barbie	13
3.	Barbie	13	3. Hauskat kotivideot	11
4.	Disney-elokuvat	10	4. Uusi päivä	10
			Muumit	10
			Salatut elämät	10

3–4-vuotiaiden tyttöjen suosikkiohjelmissä olivat *Ti-Ti Nalle*, *Nalle Puh*, *Seikkailija Dora* ja *Barbie*. Samanikäisten poikien suosikkilistalle nousivat taas *Autot*, *Puuha-Pete* ja *Palomies Sami*. Lasten kuvaohjelmatarjonnan lisääntyminen ja katselutapojen muuttuminen näkyi siinä, että suosikkiohjelmamaininnat jakautuivat hyvin suurelle joukolle eri ohjelmia.

Jo 5–6-vuotiaiden tyttöjen ja poikien suosikkiohjelmalistat olivat varsin erilaisia, mutta sekä tyttöjen että poikien suosikkiohjelmamaininnat jakautuivat hyvin monille eri ohjelmille, ja useimmat yksittäiset ohjelmat keräsivät kukin vain 1–5 mainintaa. Useimmat vanhempien 5–6-vuotiaiden lastensa suosikkiohjelmiiksi mainitsevat kuvaohjelmat olivat kuitenkin lastenohjelmia. *Pikku Kakkosen* ja *Muumilaakson tarinoiden* jälkeen eniten suosikkiohjelmamainintoja keräsivät tytöiltä *Barbie*, *Risto Räppääjä*, *Winx-klubi*, *Anniina Ballerina*, *My Little Pony* ja *Seikkailija Dora*. Poikien suosikkeja olivat taas *Autot*, *Lego Ninjago*, *Transformers* ja *Beyblade*. Lastenohjelmien lisäksi pojilta saivat useita suosikkiohjelmamainintoja myös *Hauskat kotivideot* ja *Fort Boyard*.

7–8-vuotiaiden lasten suosikkiohjelmien joukossa alkoi olla paljon muitakin kuin varsinaisia lastenohjelmia, ja suosikkiohjelmamaininnat jakautuivat vieläkin useammalle ohjelmalle kuin nuoremmilla lapsilla. Vähintään viisi suosikkiohjelmamainintaa tytöiltä saivat lastenohjelmista *Pikku Kakkonen*, *Barbie*, *Muumilaakson tarinat* ja *Winx-klubi* ja aikuisille suunnatusta tarjonnasta kotimaiset saippuasarjat *Uusi päivä* ja *Salatut elämät*. 7–8-vuotiaiden poikien suosikkiohjelmiiksi mainittiin lastenohjelmista useimmin *Pikku Kakkonen*, *Fox Kids* ja *Galaxi*. Muista ohjelmista mainintoja keräsivät erityisesti erilaiset urheiluohjelmat (jalkapallo, *Urheiluruutu*, jääkiekko ja autourheilu), *Hauskat kotivideot* ja *Salatut elämät*.

Kuvaohjelmien katseluseura

Vanhempia pyydettiin kertomaan, kenen kanssa lapsi katsoi televisiota tai tallenteita säännöllisesti (kaikki katseluseurat), useimmiten ja mieluiten. Kaikista kuvaohjelmia seuranneista 0–8-vuotiaista lapsista 90 prosenttia seurasi kuva-ohjelmia säännöllisesti vanhempiensa kanssa ja kaksi kolmasosaa katsoi kuvaohjelmia säännöllisesti koko perheen kanssa.

Yksin kuvaohjelmia katseli säännöllisesti 58 prosenttia kaikista lapsista: vajaa kolmannes 0–2-vuotiaista, reilu puolet 3–4-vuotiaista ja kolme neljäsosaa yli 5-vuotiaista. Varsin mielenkiintoista oli se, ettei sisarusten olemassaololla ja lapsen paikalla sisarussarjassa ollut erityisempää merkitystä sen kannalta, katseliko hän kuvaohjelmia säännöllisesti yksin vai ei.

Samanikäisten tai nuorempien sisarusten tai ystävien kanssa kuvaohjelmia katseli säännöllisesti hieman yli puolet kaikista lapsista: viidennes 0–2-vuotiaista, puolet 3–4-vuotiaista, kaksi kolmasosaa 5–6-vuotiaista ja yli kolme neljäsosaa 7–8-vuotiaista. Niistä lapsista, joilla oli sisaruksia, kolme neljäsosaa seurasi kuvaohjelmia säännöllisesti samanikäisten tai nuorempien sisarusten tai ystävien kanssa; liki puolet 0–2-vuotiaista, kaksi kolmasosaa 3–4-vuotiaista, kolme neljäsosaa 5–6-vuotiaista ja 85 prosenttia 7–8-vuotiaista. Ystävien

kanssa kuvaohjelmia seurasi säännöllisesti noin neljännes niistä 3–8-vuotiaista lapsista, joilla ei ollut sisaruksia, mutta 0–2-vuotiaiden parissa tämä oli erittäin harvinaista.

Itseään ainakin neljä vuotta vanhempien sisarusten tai ystävien kanssa kuvaohjelmia katseli säännöllisesti neljäsosa kaikista lapsista ja 64 prosenttia niistä lapsista, joilla oli vähintään neljä vuotta vanhempia sisaruksia.

Kaikista 0–8-vuotiaista lapsista 15 prosenttia katsoi kuvaohjelmia useimmiten yksin, 36 prosenttia sisarusten tai muiden lasten kanssa, 34 prosenttia joko vanhemman tai muun aikuisen seurassa ja 15 prosenttia koko perheen kanssa yhdessä. 0–2-vuotiaista lapsista kuvaohjelmia katseli useimmiten aikuisen seurassa 60 prosenttia, koko perheen kanssa 22 prosenttia, muiden lasten kanssa kymmenesosa ja yksin 8 prosenttia. 3–4-vuotiaista lapsista kolmannes ja yli 5-vuotiaista noin puolet katsoi kuvaohjelmia useimmiten muiden lasten seurassa. Vanhempien tai muiden aikuisten seurassa niitä katsoi useimmiten kolmannes 3–4-vuotiaista, neljännes 5–6-vuotiaista ja 17 prosenttia 7–8-vuotiaista. Koko perheen kanssa kuvaohjelmia seurasi useimmiten hieman yli kymmenesosa yli 3-vuotiaista ja yksin noin kuudesosa.

Sisarusten olemassaololla oli selväsi vaikutusta siihen, kenen kanssa lapsi useimmiten katseli kuvaohjelmia. Niistä lapsista, joilla oli sisaruksia, katsoi kuvaohjelmia useimmiten sisarusten tai muiden lasten kanssa 55 prosenttia, aikuisen kanssa 18 prosenttia, koko perheen kanssa 15 prosenttia ja yksin 11 prosenttia. Perheidensä ainoista lapsista kuvaohjelmia katseli useimmiten aikuisen kanssa 61 prosenttia, muiden lasten kanssa 2 prosenttia, koko perheen kanssa 14 prosenttia ja yksin 21 prosenttia. Perheidensä ainoat lapset katsoivat kuvaohjelmia siis useammin yksin tai aikuisten seurassa. Jopa nuorimmille 0–2-vuotiaille lapsille sisarukset tai muut lapset olivat yleisin katseluseura aikuisia useammin, jos lapsella oli vanhempia sisaruksia.

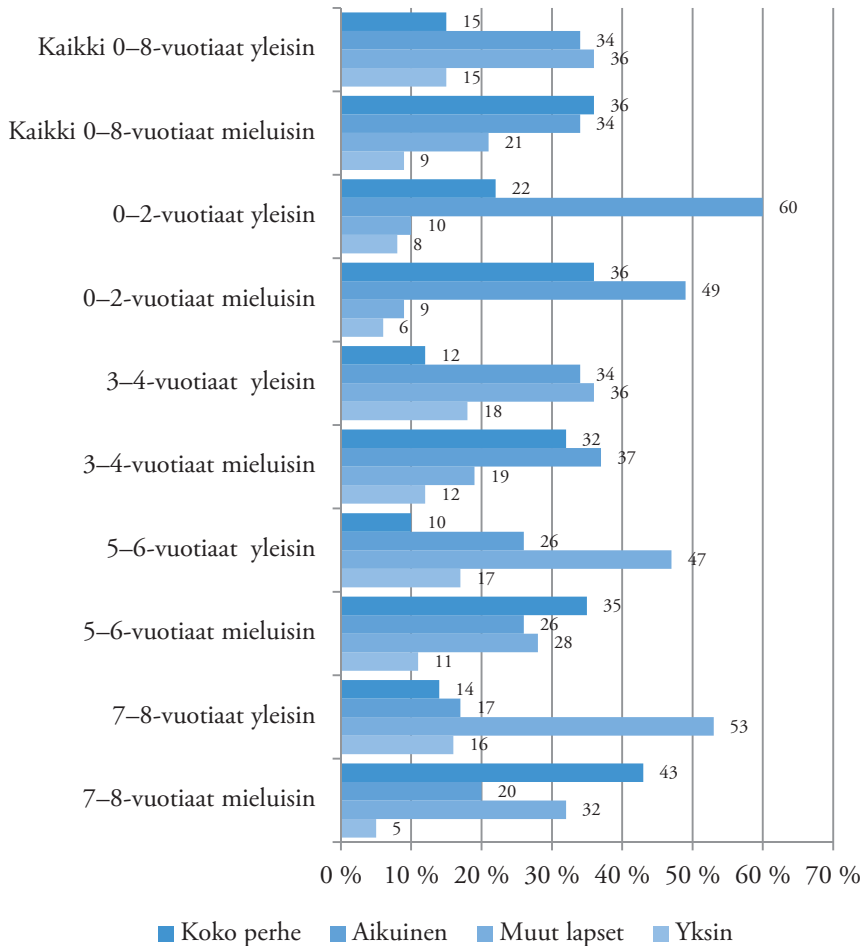
Perheidensä ainoista lapsista kuvaohjelmia seurasi useimmiten yksin kolmannes 3–6-vuotiaista ja 42 prosenttia 7–8-vuotiaista. Nuorimmista 0–2-vuotiaista perheidensä ainoista lapsista 7 prosenttia seurasi kuvaohjelmia useimmiten yksin.

Vanhempia pyydettiin myös ilmoittamaan, kenen kanssa lapsi mieluiten katselee kuvaohjelmia. Kaikista vanhemmista kolmannes arveli, että lapset katsovat ohjelmia mieluiten vanhemman tai muun aikuisen seurassa, viidennes piti mieluisimpana katseluseurana muita lapsia ja 9 prosenttia arveli lapsen katsovan ohjelmia mieluiten yksin. Kaikkein mieluiten lasten kuitenkin uskottiin katsovan kuvaohjelmia yhdessä koko perheen kanssa, sillä 36 prosenttia kaikista vanhemmista ilmoitti koko perheen lapsensa mieluisimmaksi katseluseuraksi. Perheidensä ainoat lapset katsoivat kuvaohjelmia mieluiten vanhemman tai vanhempien seurassa. Niille lapsille, joilla oli sisaruksia, koko perhe oli yleisimmin mainittu mieluisin katseluseura, mutta sen jälkeen tulivat sisarukset tai ystävät

ennen vanhempia. Lasten yleisin ja mieluisin kuvaohjelmien katseluseura on esitetty kuviossa 4.

KUVIO 4. Lasten yleisin ja mieluisin kuvaohjelmien katseluseura ikäryhmittäin (prosentteja kuvaohjelmia katsoeista 0–8-vuotiaista lapsista)

Vanhempien arvion mukaan koko perheen yhteinen katselu oli selvästi useammin lasten mieluisin kuin yleisin katselutapa. Niistä lapsista, joilla oli sisaruksia, kuvaohjelmia katsoi mieluiten koko perheen kanssa 39 prosenttia, vanhemman tai muun aikuisen kanssa viidennes ja sisarusten tai muiden lasten kanssa 30 prosenttia. Vanhemmat sisarukset olivat erityisen mieluisaa katseluseuraa niille 0–4-vuotiaille lapsille, joilla oli yli neljä vuotta vanhempia sisaruksia: heistä yli puolet katsoi kuvaohjelmia mieluiten vanhempien sisarusten kanssa.

Äidit tuntuivat seuraavan kuvaohjelmia lasten kanssa jonkin verran isää useammin. Kyselyn naisvastaajat ilmoittivat itsensä niin lapsen säännölliseksi,

yleisimmäksi kuin mieluisimmaksikin katseluseuraksi hieman ”toista vanhempaa” useammin. Miesvastaajat taas pitivät ”toista vanhempaa” itseään useammin lapsen säännöllisenä katseluseurana ja erityisen selvästi lapsen yleisimpänä katseluseurana. Sen sijaan eri-ikäisten vastaajien ja kotona tai kodin ulkopuolella työskentelevien tai opiskelevien vastaajien välillä ei ollut merkittäviä eroja.

Kuvaohjelmien katselu yhdessä vanhemman kanssa

Lomakkeessa kysyttiin vielä erikseen sitä, kuinka usein lomakkeen täyttänyt vanhempi katseli yhdessä lapsen kanssa kuvaohjelmia ja kuka perheenjäsenistä oli ohjelman valinnut. Tällä kysymyksellä haluttiin selvittää sitä, katsellaanko ohjelmia yhdessä enemmän lapsen vai aikuisen ehdoilla, eli kumpi valitsee katseltavat ohjelmat.

Päivittäin tai melkein joka päivä lapsen kanssa kuvaohjelmia katseli kaksi kolmasosaa kuvaohjelmia seuranneiden 0–8-vuotiaiden vanhemmista ja vähintään kerran viikossa niitä katseli yhdessä lapsen kanssa 90 prosenttia vanhemmista. Säännöllisimmin ohjelmia katseltiin kaikkein pienimpien lasten kanssa: korkeintaan neljävuotiaiden vanhemmista lähes kolme neljäsosaa katsoi ohjelmia yhdessä lapsen kanssa ainakin melkein joka päivä, yli viisivuotiaiden lasten vanhemmista taas hieman yli puolet.

Huomattava osa kaikkein pienimpien lasten kuvaohjelmien katselusta oli passiivista katselua, sillä puolet 0–2-vuotiaista oleskeli päivittäin tai lähes päivittäin samassa tilassa, jossa perheen aikuiset tai vanhemmat sisarukset katsoivat kuvaohjelmia, mutta eivät itse varsinaisesti seuranneet ohjelmaa. Passiivisesti kuvaohjelmia seurasi lähes päivittäin vajaa neljännes 3–4-vuotiaista ja kuudesosa 5–8-vuotiaista.

Selvästi useimmin vanhemmat kertoivat katselevansa lasten kanssa sellaisia kuvaohjelmia, jotka lapsi oli itse valinnut ja/tai olisi halunnut katsoa vaikka yksinkin. 0–2-vuotiaiden ja 7–8-vuotiaiden lastensa kanssa tällaisia ohjelmia katseli yhdessä päivittäin tai lähes päivittäin noin 40 prosenttia ja 3–6-vuotiaiden kanssa noin 60 prosenttia vanhemmista.

Vanhempien sisarusten valitsemissa kuvaohjelmia katseli päivittäin tai lähes päivittäin lapsen kanssa noin kolmannes niiden 0–4-vuotiaiden lasten vanhemmista, joilla oli vanhempia sisarusia. Vähintään kerran viikossa vanhemman sisarusten valitsemissa ohjelmia seurasi yhdessä 0–8-vuotiaan lapsen kanssa vajaat kaksi kolmasosaa vanhemmista niissä perheissä, joissa lapsella oli vanhempia sisarusia. Ainakin osa vanhempien sisarusten katsomista kuvaohjelmista oli vanhempien mielestä sellaisia, etteivät he halunneet nuorempien lasten katsele-

van niitä ilman aikuisen seuraa – tai sitten aikuiset olivat itsekin kiinnostuneita näistä ohjelmista.

Koko perheen valitsemissa ja yhdessä katselemissa kuvaohjelmia katsoi yhdessä lapsen kanssa vähintään kerran viikossa reilu puolet vanhemmista. Koko perhe katseli ohjelmia yhdessä yleisimmin viikoittain tai pari kertaa kuukaudessa.

Isien ja äitien vastausten välillä oli se ero, että äideistä suurempi osa katsoi sekä lasten että aikuisten valitsemissa kuvaohjelmia lapsen kanssa päivittäin tai lähes päivittäin, kun taas isät katsoivat vastaavia ohjelmia useammin viikoittain. Viikkotasolla isien ja äitien kuvaohjelmien katselussa lapsen kanssa ei ollut merkittävää eroa. Tähän kysymykseen annetut vastaukset vahvistavat toisten katseluseurakysymysten antamaa kuvaa siitä, että lapset seuraavat kuvaohjelmia useammin äitiensä kuin isiensä kanssa.

Kuvaohjelmien katselu tiivistettynä

- Kuvaohjelmia katseli lähes päivittäin reilut 90 prosenttia yli 2-vuotiaista.
- Kuvaohjelmia lapset seurasivat useimmiten niiden lähetysaikana, mutta lähes puolet lapsista katseli ohjelmia viikoittain myös internetin videopalveluista tai tilausohjelmapalveluista.
- Vuonna 2010 vain kymmenesosa lapsista seurasi kuvaohjelmia koskaan internetin kautta, kun taas vuonna 2013 kuvaohjelmia katsoi netistä yli neljä viidesosaa kaikista 0–8-vuotiaista.

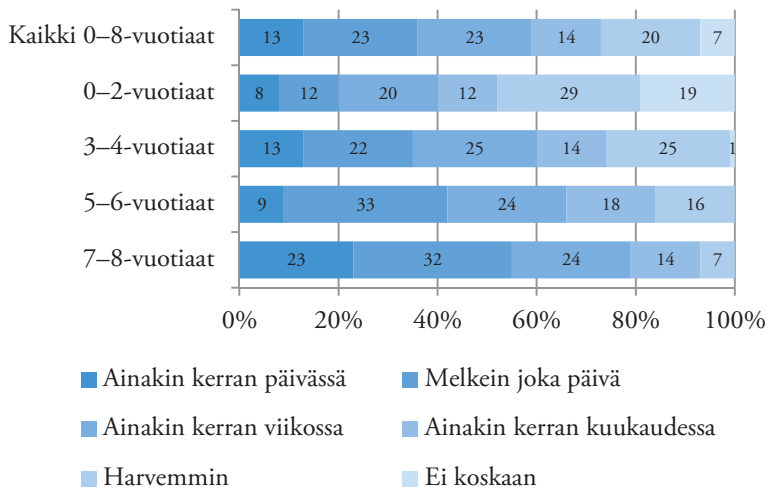

Internetin käyttö

Internetin käytön useus ja käyttöliittymät

Internet on nykyisin osa myös kaikkein pienimpien lasten elämää, sillä 93 prosenttia kaikista 0–8-vuotiaista lapsista käytti internetiä ainakin joskus, 59 prosenttia viikoittain ja reilu kolmannes melkein päivittäin. Internetin käyttö alkoi jo hyvin varhain: puolet alle yksivuotiaista ja 85 prosenttia yksivuotiaista lapsista käytti internetiä edes joskus, ja yli kaksivuotiaista internetiä käyttivät lähes kaikki. Viikoittain internetiä käytti 40 prosenttia 0–2-vuotiaista, 60 prosenttia 3–4-vuotiaista, 66 prosenttia 5–6-vuotiaista ja 79 prosenttia 7–8-vuotiaista. Lasten internetin käytön useus on esitetty kuviossa 5.

KUVIO 5. Internetin käytön useus ikäryhmittäin (prosentteja kaikista 0–8-vuotiaista lapsista)

Lapset käyttivät internetiä pääasiassa tietokoneella, ja internetiä käyttävistä lapsista 91 prosenttia käytti nettiä ainakin joskus tietokoneella. Kaikkein pienimmässä lapsissa oli muita ikäryhmiä enemmän niitä, jotka eivät käyttäneet nettiä lainkaan tietokoneella, vaan vain televisiolla, kännykällä tai tablettitietokoneella. Kaikista internetiä käyttävistä lapsista puolet käytti internetiä vähintään joskus kännykällä, kolmannes tablettitietokoneella, neljäs pelikonsolilla, reilu neljäs kännykällä, joka seitsemäs jollain muulla mobiililaitteella ja viidennes muulla laitteella (lähinnä televisiolla). Niistä internetiä käyttävistä lapsista, joilla

oli kotonaan mahdollisuus käyttää tablettitietokonetta, 95 prosenttia käytti nettiä tablettitietokoneella, ja se oli heidän yleisin käyttöliittymänsä.

Niistä yli 3-vuotiaista lapsista, jotka käyttivät internetiä vähintään kerran viikossa, sitä käytti viikoittain tietokoneella kaksi kolmasosaa ja tablettitietokoneella tai kännykällä kummallakin reilu neljännes. Pelikonsolilla internetiä käytti viikoittain 9 prosenttia internetiä vähintään kerran viikossa käyttävistä tytöistä ja 16 prosenttia pojista.

Mitä lapset tekevät internetissä?

Kaikkein pienimmille lapsille yleisin tapa käyttää internetiä oli katsella kuvaohjelmia joko internetin videopalveluista (esim. *You Tube*) tai televisiokanavien ilmaisten tilausohjelmajpalvelujen (esim. *Yle Areena*, *MTV Katsomo* tai *Ruutu*) kautta. Monet vanhemmat eivät edes mieltäneet näiden palveluiden käyttöä internetin käytöksi, sillä lähes kolmannes kaikista 0–8-vuotiaiden lasten vanhemmista ilmoitti kyselyssä, ettei lapsi käytä lainkaan internetiä, vaikka kuvaohjelmien katselua koskevien kysymysten yhteydessä lapsen kerrottiin seuraavan kuvaohjelmia säännöllisesti näiden palveluiden kautta. Kuvaohjelmia netissä ainakin joskus seuraavien 0–2-vuotiaiden lasten vanhemmista yli puolet oli vastannut internetin käyttöä koskeviin kysymyksiin, ettei lapsi käytä lainkaan internetiä. Tutkimusvastausten analyysia varten nämä vastaukset on kuitenkin korjattu niin, että internetin kautta tapahtuva kuvaohjelmien katselu on huomioitu myös internetin käyttökysymysten yhteydessä. Lasten internetin käyttötavat on esitetty kuviossa 6.

Kuvaohjelmia katseli internetistä viikoittain 30 prosenttia 0–2-vuotiaista, 42 prosenttia 3–4-vuotiaista, 43 prosenttia 5–6-vuotiaista ja 52 prosenttia 7–8-vuotiaista. Neljännes yli kolmevuotiaista katseli kuvaohjelmia internetistä päivittäin tai lähes päivittäin.

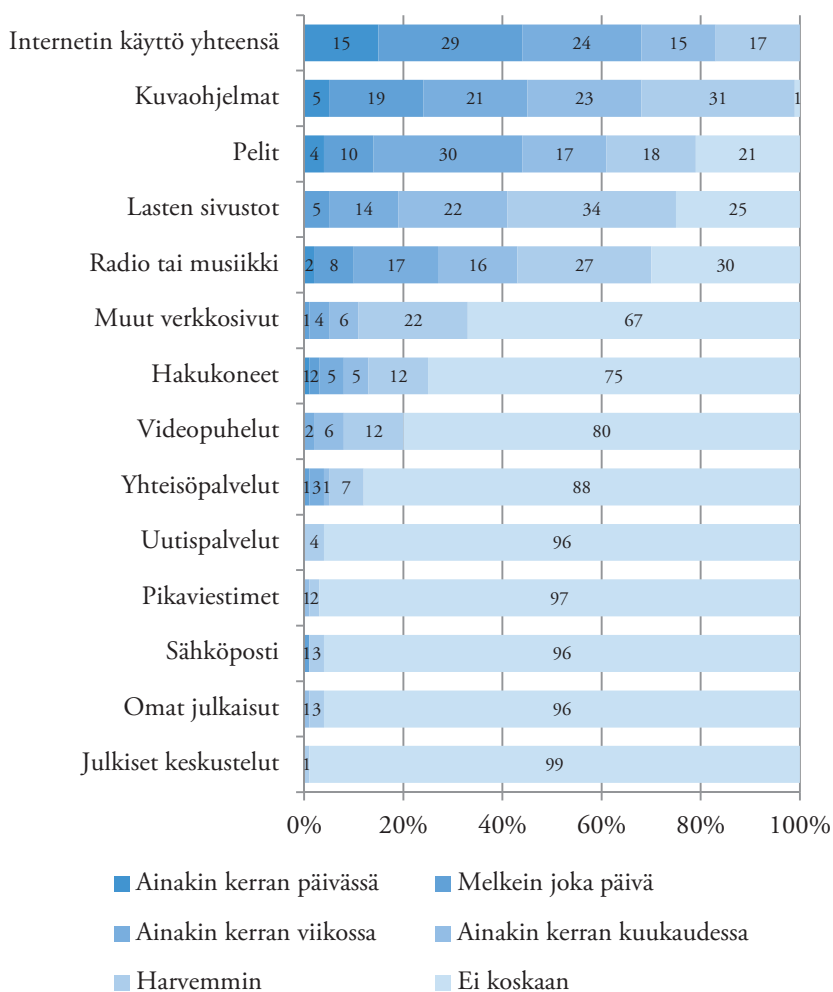
Kuvaohjelmien katselun lisäksi kaikkein pienimmät lapset käyttivät internetiä lähinnä vain radion tai musiikin kuunteluun. Viikoittain radiota tai musiikkia internetistä kuunteli reilu viidennes 0–2-vuotiaista lapsista ja ainakin joskus vajaa puolet näistä nuorimmista lapsista. Erilaisilla lasten sivustoilla vieraili edes joskus 17 prosenttia ja nettipelejä pelasi edes joskus 13 prosenttia 0–2-vuotiaista lapsista, viikoittain vain noin 4 prosenttia. Kaikkien muiden internetsivustojen ja -sovellusten käyttö oli vieläkin harvinaisempaa kaikkein pienimpien lasten keskuudessa, joten tarkempi internetin käyttötapojen tarkastelu on rajattu yli kolmevuotiaisiin lapsiin.

Kuvaohjelmien katselemisen jälkeen toiseksi yleisin internetin käyttötapa 3–8-vuotiaiden lasten parissa oli pelien pelaaminen, ja ainakin joskus nettipelejä pelasi 79 prosenttia lapsista. Viikoittain pelejä pelasi internetissä 44 prosenttia

tämän ikäisistä lapsista. Pelien pelaaminen yleistyi selvästi iän mukana: 0–2-vuotiaista nettipeliejä pelasi viikoittain vain 3 prosenttia, mutta 3–4-vuotiaista jo neljäsosa, 5–6-vuotiaista puolet ja 7–8-vuotiaista 58 prosenttia. Vanhimmissa lapsista neljäsosa pelasi pelejä internetissä lähes päivittäin. Nettipelien pelaamisen useudessa oli havaittavissa sukupuoliero 3–6-vuotiailla lapsilla. Nettipeliejä pelasi viikoittain 27 prosenttia 3–6-vuotiaista tytöistä ja 48 prosenttia samanikäisistä pojista. Tytöistä nettipeliejä lähes päivittäin pelasi 5 prosenttia ja pojista 13 prosenttia. Sukupuoliero pelaamisen useudessa oli suurempi 3–4-vuotiailla kuin 5–6-vuotiailla, ja 7–8-vuotiailla se ei enää ollut merkittävä.

KUVIO 6. Internetin käyttötavat (prosentteja kaikista 3–8-vuotiaista lapsista)

Erilaisilla lapsille suunnatuilla sivustoilla vieraili ainakin joskus kolme neljäsosaa ja viikoittain viidennes 3–8-vuotiaista lapsista. Tytöt vierailivat lasten sivustoilla

hieman useammin kuin pojat, mutta ero ei ollut kovin merkittävä. Lapsille suunnatuilla sivustoilla on yleensä erittäin paljon pelejä sekä muita pelillisiä puuhatehtäviä, joten tytöillä näiden sivujen käyttö kenties korvasi muuta pelaamista, ja näin ollen sukupuoliero lasten internetin käyttötavoissa pienenee.

Radiota tai musiikkia kuunteli internetistä viikoittain neljännes ja ainakin joskus yli kaksi kolmasosaa kaikista 3–8-vuotiaista lapsista. Tytöt kuuntelivat radiota tai musiikkia internetistä hieman poikia useammin: 3–8-vuotiaista tytöistä 13 prosenttia kuunteli radiota tai musiikkia päivittäin ja 31 prosenttia vähintään kerran viikossa, kun samanikäisistä pojista radiota tai musiikkia kuunteli internetistä päivittäin 7 prosenttia ja viikoittain 23 prosenttia.

Muita kyselylomakkeessa mainittuja internetsisältöjä ja -sovelluksia 3–8-vuotiaat lapset käyttivät selvästi vähemmän ja harvemmin, ja monia näistä sisällöistä käyttivät vain vanhimmat 7–8-vuotiaat. Internetin hakukoneita tai verkkosanakirjoja käytti viikoittain 15 prosenttia 7–8-vuotiaista, mutta hyvin harva nuoremmista lapsista. Uutispalveluita tai verkkosanomalehtiä, pikaviestimiä, sähköpostia ja nettipuheluohjelmia käytti viikoittain 1–2 prosenttia lapsista, ja muilla verkkosivuilla vieraili viikoittain 9 prosenttia 7–8-vuotiaista ja 4 prosenttia 5–6-vuotiaista. Omia piirustuksiaan, valokuviaan tai kirjoituksiaan julkaisi edes joskus internetissä 4 prosenttia kaikista 3–8-vuotiaista ja 8 prosenttia 7–8-vuotiaista.

Yhteisöpalveluja käytti viikoittain vain 3 prosenttia kaikista 3–8-vuotiaista, mutta 7–8-vuotiaista niitä käytti viikoittain 12 prosenttia. Kouluikäisistä tytöistä yhteisöpalveluja käytti viikoittain 18 prosenttia ja pojista 6 prosenttia. Oma profiili jossain yhteisöpalvelussa oli 16 prosentilla 7–8-vuotiaista tytöistä ja 8 prosentilla pojista. Suosituin yhteisöpalvelu lasten keskuudessa oli *MovieStarPlanet*, jossa oma profiili oli kaikkiaan kahdeksalla lapsella (kuudella tytöllä ja kahdella pojalla). *GoSupermodel*-palvelussa oma profiili oli kahdella tytöllä ja yhdellä pojalla ja *Howrse*-sivustolla kahdella tytöllä. Kaikki kolme ovat erityisesti tyttöjen suosiossa olevia yhteisöpalvelun ja pelisivuston sekoituksia.

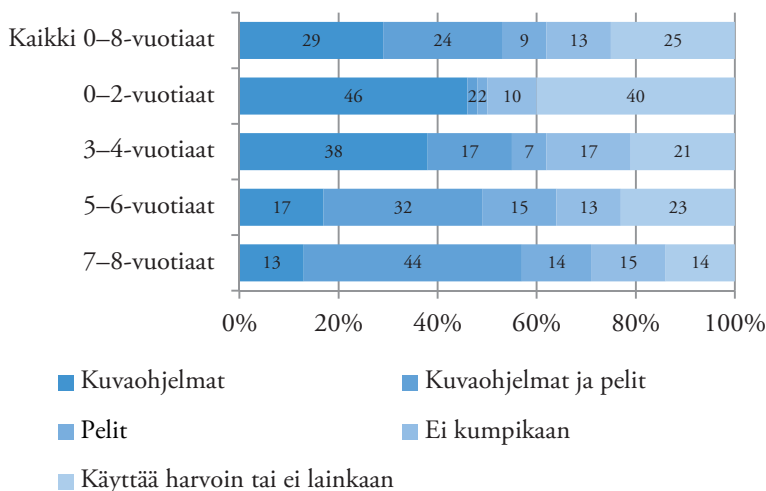
Katsojat ja pelaajat

Lasten keskuudessa selvästi yleisimmät internetin käyttötarkoitukset olivat kuvaohjelmien katselu ja pelaaminen. Lapset voitiinkin luokitella karkeasti muutama ryhmään sen mukaan, käyttivätkö he säännöllisesti (vähintään kerran viikossa) internetiä jompaankumpaan tai molempiin näistä tarkoituksista. Kaikista 0–8-vuotiaista lapsista neljännes ei käyttänyt internetiä lainkaan tai käytti sitä harvemmin kuin kerran viikossa, reilu neljännes käytti internetiä säännöllisesti vain kuvaohjelmien katseluun, kymmenesosa vain pelaamiseen ja neljännes sekä kuvaohjelmien katseluun että pelaamiseen. Lapsista 13 pro-

sentille tärkein käyttötarkoitus oli jokin muu (useimmille radion tai musiikin kuunteleminen). Lasten jakautuminen eri ryhmiin internetin keskeisimpien käyttötarkoitusten mukaan on esitetty kuviossa 7.

KUVIO 7. Internetiä vähintään kerran viikossa kuvaohjelmien katseluun ja pelaamiseen käyttäneet lapset ikäryhmittäin (prosentteja kaikista 0–8-vuotiaista lapsista)

Nuorimmille internetiä käyttäville lapsille internet oli lähinnä katseltavien kuvaohjelmien lähde: 40 prosenttia tästä ikäluokasta ei käyttänyt internetiä viikoittain, ja 46 prosenttia katseli sieltä viikoittain kuvaohjelmia. 3–4-vuotiailla lapsilla pelien pelaaminen nousi tärkeäksi internetin käyttötarkoitukseksi kuvaohjelmien katselun rinnalle: kuvaohjelmien katselu oli tärkein käyttötarkoitus 38 prosentille lapsista ja pelaaminen 7 prosentille, ja 17 prosenttia 3–4-vuotiaista sekä pelasi että katsoi kuvaohjelmia verkossa viikoittain. Yli 5-vuotiaiden lasten keskuudessa oli tyypillisintä käyttää nettiä sekä pelaamiseen että kuvaohjelmien katseluun, ja 5–6-vuotiaista lapsista kolmannes ja 7–8-vuotiaista lähes puolet sekä pelasi että katsoi kuvaohjelmia verkossa viikoittain.

Tytöissä oli poikia hieman enemmän niitä, jotka eivät käyttäneet internetiä viikoittain mihinkään tarkoitukseen. Lisäksi etenkin 3–6-vuotiaista tytöistä suurempi osa käytti internetiä lähinnä kuvaohjelmien katseluun, kun pojat myös pelasivat verkossa. 3–6-vuotiaista tytöistä neljännos ja pojista viidennes ei käyttänyt internetiä lainkaan tai harvemmin kuin kerran viikossa. Lähinnä kuvaohjelmien katseluun nettiä käytti kolmasosa tytöistä ja neljäsosa pojista, ja joko pelaamiseen tai sekä kuvaohjelmiin että pelaamiseen nettiä käytti säännöllisesti 26 prosenttia 3–6-vuotiaista tytöistä ja 44 prosenttia pojista.

Lasten suosikkisivustot

Vanhempia pyydettiin myös nimeämään yhdestä kolmeen lapselle erityisen mieluista nettisivua, joilla hän haluaa vieraila säännöllisesti. Ainakin yhden lapselle mieluisan nettisivun mainitsi reilu puolet kaikkien internetiä käyttävien lasten vanhemmista ja lähes kaikki niistä, joiden lapsi käytti internetiä vähintään kerran viikossa. Lasten suosikkisivustot on esitetty taulukossa 2.

TAULUKKO 2. Lasten suosikkisivut internetissä ikäryhmittäin (mainintojen lukumäärä)

Kaikki 0–2-vuotiaat (n=434)		Kaikki 3–4-vuotiaat (n=185)	
1. YouTube	100	1. YouTube	63
2. Yle Areena / Areena Lapset	32	2. Yle Pikku Kakkonen	43
3. Yle Pikku Kakkonen	15	3. Yle Areena / Areena Lapset	32

Kaikki 5–6-vuotiaat (n=156)		Kaikki 7–8-vuotiaat (n=142)	
1. YouTube	65	1. YouTube	53
2. Yle Pikku Kakkonen	46	2. Yle Pikku Kakkonen	36
3. Yle Areena / Areena Lapset	32	3. MovieStarPlanet.com	16
4. 1001pelit.com	15	4. 1001pelit.com	15
5. LEGO.com	13	5. Yle Areena	11
		Pelikone.fi	11
		7. LEGO.com	10

Vanhempien mainitsemat sivut kuvaavat hyvin sitä, mitä lapset yleisemmin internetissä tekevät. Kaikkein nuorimpien lasten selkeä suosikkisivusto on *YouTube*, jonka mainitsi 80 prosenttia jonkin suosikkisivuston nimenneistä 0–2-vuotiaiden vanhemmista. Jonkin Ylen sivuston – lähinnä joko *Yle Areenan* lastenohjelmisivut tai *Pikku Kakkosen* nettisivut – mainitsi kolmannes ainakin yhden suosikkisivun ilmoittaneista 0–2-vuotiaiden lasten vanhemmista. Jonkin sivuston, jolla on mahdollista seurata videoita tai televisio-ohjelmia, mainitsi 92 prosenttia suosikkisivuja maininneista kaikkein pienimpien lasten vanhemmista.

YouTuben mainitsi lapsen suosikkisivuksi myös puolet vähintään yhden suosikkisivun maininneista 3–8-vuotiaiden lasten vanhemmista, ja se keräsi eniten suosikkisivustomainintoja kaiken ikäisten lasten vanhemmilta. *YouTube* mainittiin hieman useammin poikien kuin tyttöjen suosikkisivuksi. Jonkin sellaisen sivuston, jonka kautta lapset saattoivat katsella kuvaohjelmia, mainitsi

suosikkisivustoksi 91 prosenttia 3–6-vuotiaiden lasten vanhemmista ja kolme neljäsosaa 7–8-vuotiaiden lasten vanhemmista.

Yksittäisistä sivuista toiseksi eniten suosikkimainintoja sai *Pikku Kakkosen* verkkosivusto, jonka ilmoitti yhdeksi lapsen suosikiksi kolmannes suosikkisivuja maininneista 3–8-vuotiaiden lasten vanhemmista. Jonkin Ylen sivuston mainitsi lapsen suosikiksi yli puolet suosikkisivuja maininneista 3–8-vuotiaiden lasten vanhemmista – 68 prosenttia tyttöjen ja 38 prosenttia poikien vanhemmista.

Pikku Kakkosen verkkosivuilla on tarjolla videoklippien ja ohjelmien lisäksi erilaisia pelejä, ja huomattava osa lasten suosikkisivustoista olikin erilaisia pelisivustoja. Jonkin pelejä sisältävän sivun ilmoitti lapsen suosikkisivuksi reilut kaksi kolmasosaa kaikista vähintään yhden suosikkisivun maininneista 3–8-vuotiaiden lasten vanhemmista. Pelisivustojen suosio kasvoi selvästi iän mukana: viidennes 0–2-vuotiaiden, puolet 3–4-vuotiaiden, 71 prosenttia 5–6-vuotiaiden ja 83 prosenttia 7–8-vuotiaiden vanhemmista mainitsi lapsen suosikiksi jonkin pelisivun. Sekä tyttöjen että poikien suosiossa olivat *1001pelit.com*, *papunet.net* ja *pelikone.fi*. Poikien keskuudessa suosituin pelisivusto oli kuitenkin *LEGO.com*. Erityisesti 7–8-vuotiaiden tyttöjen suosikki oli *MovieStarPlanet.fi*-sivusto.

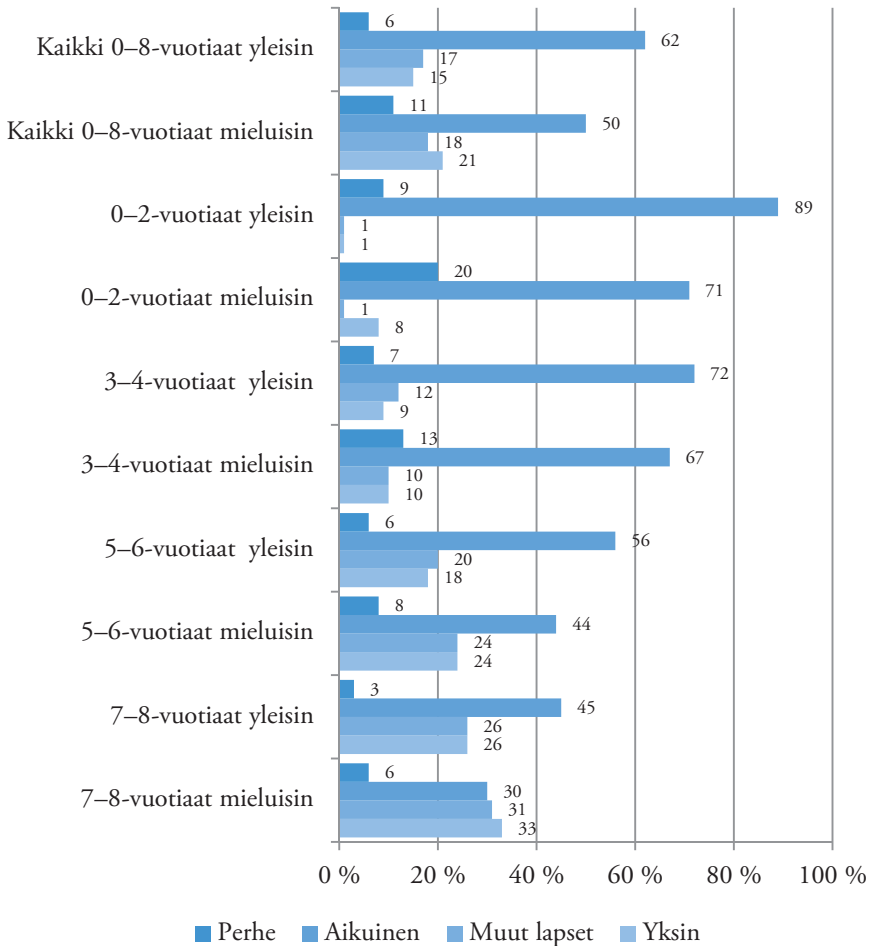
Internetin käyttöseura

Vanhempia pyydettiin kertomaan, kenen kanssa lapsi käyttää internetiä säännöllisesti (kaikki käyttöseurat), useimmiten ja mieluiten. Lasten yleisin ja mieluisin internetin käyttöseura on esitetty kuviossa 8.

Internetiä ainakin joskus käyttävistä 0–2-vuotiaista lapsista nettiä käytti säännöllisesti vanhemman tai muun aikuisen seurassa 99 prosenttia, ja vanhemmat olivat yleisin käyttöseura heistä 89 prosentille. Koko perheen kanssa nettiä käytti säännöllisesti reilu kolmannes nuorimmista internetin käyttäjistä, ja perheen kanssa nettiä käytti useimmin kymmenesosa 0–2-vuotiaista. Pienimmät lapset käyttivät nettiä lähinnä kuvaohjelmien katseluun, joten on luontevaa, että myös nettiä haluttiin käyttää – eli ohjelmia katsella – yhdessä koko perheen kanssa, ja koko perhe oli mieluisin käyttöseura viidennekselle lapsista.

Myös 3–4-vuotiaat lapset käyttivät internetiä yleisimmin vanhempien tai koko perheen kanssa: säännöllisesti nettiä käytti vanhemman kanssa 97 prosenttia ja koko perheen kanssa 29 prosenttia ikäluokasta. Tässä iässä lapsista 27 prosenttia käytti nettiä säännöllisesti myös yksin ja neljännes yhdessä sisarusten tai muiden lasten kanssa, mutta yleisimmin netin käytössä oli mukana joko vanhempi tai koko perhe. Vanhempien arviot lapsen mieluisimmasta ja yleisimmästä netin käyttöseurasta olivat myös hyvin yhteneväiset; hieman useampi lapsi olisi halunnut käyttää nettiä koko perheen kanssa yhdessä kuin vanhempien tai sisarusten kanssa erikseen.

KUVIO 8. Lasten yleisin ja mieluisin internetin käyttöseura ikäryhmittäin (prosentteja internetiä käyttävistä 0–8-vuotiaista lapsista)

Yli 5-vuotiaat lapset alkoivat käyttää internetiä varsin usein myös yksin: 5–6-vuotiaista 49 prosenttia ja 7–8-vuotiaista 56 prosenttia käytti internetiä säännöllisesti yksin. Vanhempien kanssa nettiä käytti säännöllisesti 87 prosenttia, koko perheen kanssa neljännes ja yhdessä muiden lasten kanssa puolet 5–8-vuotiaista.

7–8-vuotiaista perheidensä ainoista lapsista viidennes käytti internetiä säännöllisesti ikäistensä ystävien kanssa. Internetin käyttäminen samanikäisten ystävien kanssa oli sen sijaan erittäin harvinaista alle kouluikäisten lasten keskuudessa, joten ne nuoremmat lapset, joilla ei ollut sisaruksia, eivät yleensä käyttäneet nettiä muiden lasten kanssa. Ne lapset, joilla oli sisaruksia kotona, käyttivät nettiä usein myös näiden kanssa, ja yhdessä samanikäisten tai nuorempien kanssa internetiä käytti säännöllisesti puolet niistä 3–6-vuotiaista ja lähes kaksi kolmasosaa niistä 7–8-vuotiaista, joilla oli sisaruksia.

Vanhempi tai muu aikuinen oli yleisin internetin käyttöseura puolelle 5–8-vuotiaista, yksin nettiä käytti useimmiten vajaa viidennes 5–6-vuotiaista ja neljännes 7–8-vuotiaista, ja yhtä monelle yleisin netin käyttöseura olivat sisarukset tai muut lapset. 0–4-vuotiaista lapsista useimmat halusivat käyttää internetiä mieluiten vanhemman tai koko perheen kanssa, kun taas yli 5-vuotiaat lapset käyttivät internetiä mieluummin yksin tai sisarusten tai ystävien kanssa. Vanhemmat olivat mieluisin internetin käyttöseura selvästi useammin perheidensä ainoille lapsille, mutta useamman lapsen perheissä nettiä käytettiin mieluummin yksin tai sisarusten ja ystävien kanssa.

Internetin käytön useus ja netin käyttötavat näkyivät myös selvästi käyttöseurassa. Ne lapset, jotka käyttivät internetiä vain harvoin (harvemmin kuin kerran viikossa), käyttivät nettiä yleensä aikuisten seurassa, ja vanhemmat arvioivat aikuiset myös heidän mieluisimmaksi käyttöseurakseen. Aikuiset tai koko perhe olivat yleisin ja mieluisin käyttöseura myös pääosalle niistä lapsista, jotka käyttivät internetiä lähinnä kuvaohjelmien katseluun. Sen sijaan ne lapset, jotka pelasivat paljon pelejä internetissä, käyttivät nettiä useammin – ja myös mieluummin – joko yksin tai sisarusten ja muiden lasten seurassa.

Internetsisällöistä vanhemmat käyttivät yhdessä lasten kanssa pääasiassa lasten itsensä tai heidän vanhempien sisarustensa valitsemia sivuja. Pienimmät, 0–2-vuotiaat lapset saattoivat usein olla myös mukana tilanteessa, jossa vanhempi itse käytti internetiä, vaikka sisällöt eivät lasta varsinaisesti kiinnostaneetkaan. Yli 3-vuotiailla lapsilla internetin passiivikäyttö oli sen sijaan harvinaista.

Internetin käyttö yhdessä vanhemman kanssa

Lomakkeessa kysyttiin vielä erikseen sitä, kuinka usein sen täyttänyt vanhempi käytti internetiä yhdessä lapsen kanssa, ja kuka perheenjäsenistä oli valinnut käytetyn internetsisällön. Tällä kysymyksellä haluttiin selvittää sitä, käytetäänkö nettiä yhdessä pääasiassa lapsen vai vanhemman ehdoilla, eli kumpi valitsee käytetyt sisällöt.

Niistä lapsista, jotka käyttivät internetiä viikoittain, 71 prosenttia käytti nettiä vanhemman kanssa vähintään kerran viikossa. Lapsen valitsemia nettisisältöjä lapsensa kanssa käytti viikoittain puolet vanhemmista, vanhempien sisarusten valitsemia sisältöjä viidennes ja perheen yhdessä valitsemia sisältöjä vajaa kolmannes. Sellaisia vanhemman valitsemia sisältöjä, joista lapsikin oli kiinnostunut, käytti lapsen kanssa viikoittain vajaa viidennes vähintään kerran viikossa nettiä käyttävien lasten vanhemmista, ja passiivisesti vanhemman netin käyttöä seurasi vierestä viikoittain reilu neljännes lapsista. Nuorimmista 0–2-vuotiaista nettiä viikoittain käyttäneistä lapsista kolmannes oli mukana

vanhemman internetin käyttötilanteissa, vaikka ei itse olisikaan ollut kiinnostunut käytetyistä sisällöistä.

Internetin käyttöseuraa kysyttäessä niin nais- kuin miesvastaajistakin useimmat ilmoittivat lapsen käyttävän internetiä säännöllisesti enemmän ”toisen vanhemman” kanssa. Myös yleisimmäksi ja mieluisimmaksi käyttöseuraksi mainittiin useammin ”toinen vanhempi”. Internetin käyttäminen yhdessä lasten kanssa ei vaikuttanutkaan olevan sukupuolen mukaan jakautunutta, mutta mielenkiintoiselta vaikuttaa, että niin monet vastaajat olettivat perheen toisen vanhemman huolehtivan asiasta heitä useammin. Eri-ikäisten vastaajien ja kotona tai kodin ulkopuolella työskentelevien tai opiskelevien vastaajien välillä ei sen sijaan ollut merkittäviä eroja.

Internetin käyttö tiivistettynä

- Lähes kaikki yli 2-vuotiaat lapset käyttivät internetiä ainakin joskus, ja yli 3-vuotiaista kaksi kolmasosaa käytti sitä viikoittain.
- Lapsille yleisin internetin käyttötarkoitus oli kuvaohjelmien katselu, jolla netin käyttö alkoi.
- Toiseksi yleisin internetin käyttötapa oli pelien pelaaminen, joka yleistyi nopeasti iän mukana.
- Pienten lasten internetin käyttö oli yleistynyt huomattavasti vuodesta 2010, ja tärkein syy tähän oli netin kautta tapahtuvan kuvaohjelmien katselun yleistymisen.

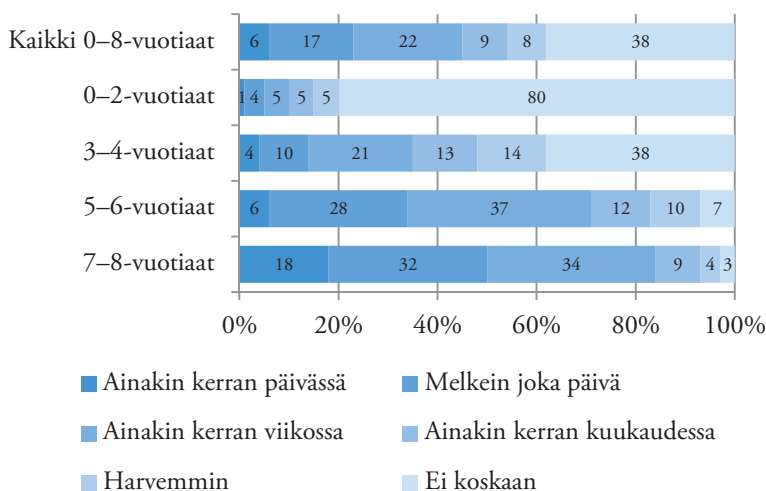

Digitaalisten pelien pelaaminen

Pelaamisen useus ja pelilaitteet

Kaikista 0–8-vuotiaista lapsista digitaalisia pelejä pelasi ainakin joskus 62 prosenttia ja vähintään kerran viikossa 45 prosenttia. Peliin pelaaminen oli hyvin selvästi yhteydessä lapsen ikään: 0–2-vuotiaista 20 prosenttia, 3–4-vuotiaista 62 prosenttia, 5–6-vuotiaista 93 prosenttia ja 7–8-vuotiaista 97 prosenttia pelasi digitaalisia pelejä ainakin joskus. Viikoittain pelejä pelasi viidennes 0–2-vuotiaista, kolmannes 3–4-vuotiaista, kaksi kolmasosaa 5–6-vuotiaista ja 84 prosenttia 7–8-vuotiaista. Päivittäin tai lähes päivittäin pelasi kolmasosa 5–6-vuotiaista ja puolet 7–8-vuotiaista. Lasten digitaalisten pelien pelaamisen useus on esitetty kuviossa 9.

KUVIO 9. Digitaalisten pelien pelaamisen useus ikäryhmittäin (prosentteja kaikista 0–8-vuotiaista lapsista)

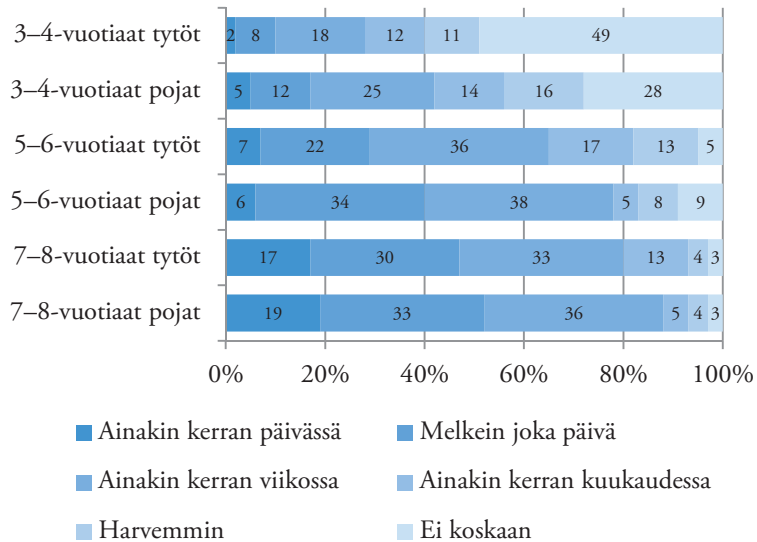

Alle vuoden ikäisistä tutkimukseen osallistuneista lapsista digitaalisia pelejä pelasi kaksi, mutta yksivuotiaista jo viidesosa ja kaksivuotiaista kolmannes. Nuorimmassa ja vanhimmassa ikäluokassa ei tyttöjen ja poikien digitaalisten pelien pelaamisen useudessa ollut mainittavaa eroa, mutta 3–6-vuotiaat pojat pelasivat pelejä useammin kuin samanikäiset tytöt. Tämän ikäisistä pojista pelejä pelasi päivittäin tai lähes päivittäin 28 prosenttia ja viikoittain 58 prosenttia, kun tytöistä päivittäin tai lähes päivittäin pelasi 19 prosenttia ja viikoittain 45

prosenttia. 3–8-vuotiaiden tyttöjen ja poikien digitaalisten pelien pelaamisen useus on esitetty kuviossa 10.

KUVIO 10. Digitaalisten pelien pelaamisen useus 3–8-vuotiailla tytöillä ja pojilla (prosentteja kaikista 3–8-vuotiaista tytöistä ja pojista)

Kaikista pelejä pelaavista 0–8-vuotiaista lapsista tietokoneella ja kännykällä digitaalisia pelejä pelasi ainakin joskus kolme neljästä, tablettitietokoneella ja pelikonsolilla noin puolet ja muulla mobiililaitteella neljäsosa. Nuorimmat 0–2-vuotiaat pelaajat käyttivät lähinnä kännykkää tai tablettitietokonetta eli kosketusnäyttöisiä laitteita, ja tietokoneella digitaalisia pelejä pelasi tämän ikäluokan pelaajista vain viidennes. Tablettitietokoneen merkitys pienimpien lasten pelilaitteena näkyi myös siinä, että ne 0–4-vuotiaat lapset, joilla oli mahdollisuus käyttää tablettitietokonetta kotonaan, pelasivat digitaalisia pelejä selvästi muita samanikäisiä useammin. Tablettitietokonetta käyttävistä 2–4-vuotiaista lapsista neljännos pelasi digitaalisia pelejä lähes päivittäin, reilusti yli puolet vähintään kerran viikossa ja 87 prosenttia ainakin joskus, kun niistä samanikäisistä lapsista, joilla ei ollut mahdollisuutta käyttää tablettitietokonetta, pelejä pelasi päivittäin tai lähes päivittäin 8 prosenttia, viikoittain vajaa neljännos ja yli puolet ei pelannut pelejä koskaan.

Vaikka pienet lapset selvästi pitivätkin tablettitietokoneella pelaamisesta, sellainen oli käytettävissä vain 23 prosentilla kaikista lapsista. Yli 3-vuotiaat lapset pelasivatkin digitaalisia pelejä yleisimmin tietokoneella tai kännykällä. Pojat käyttivät pelikonsolia selvästi tyttöjä useammin: 5–8-vuotiaista digitaalisia pelejä pelaavista pojista puolet pelasi pelikonsolilla viikoittain, tytöillä taas vastaava luku oli 14 prosenttia. Sukupuoliero pelikonsolin käytössä säilyy,

vaikka tarkastelussa otettaisiin huomioon vain pelejä vähintään viikoittain pelaavat lapset.

Lasten suosikkipelit

Vanhempia pyydettiin nimeämään yhdestä kolmeen lapselle erityisen mieluista digitaalista peliä. Vähintään yhden suosikkipelin nimesi yli kolme neljäsosaa digitaalisia pelejä pelanneiden lasten vanhemmista. Vastausten luokittelu oli erittäin vaikeaa, sillä monet vanhemmat ilmoittivat pelkän pelityypin (esim. autopelit tai hevospelit), pelkän pelilaitteen (esim. Xbox tai Wii) tai internetin pelisivuston, jolla lapsi pelasi. Myös samaan yksittäiseen peliin saatettiin viitata useilla eri nimillä. Suosikkipelimaaininnat myös jakautuivat hyvin monille eri peleille ja mobiilisovelluksille. Lasten suosikkipelit on esitetty taulukossa 3.

TAULUKKO 3. Lasten suosikkipelit ikäryhmittäin (mainintojen lukumäärä)

Kaikki 0–2-vuotiaat (n=434)		Kaikki 3–4-vuotiaat (n=185)	
1. Angry Birds	17	1. Angry Birds	38
2. Kapun metsä	9	2. Pikku Kakkonen	14
		3. Pikku Kakkonen/Hertan maailma	8

Kaikki 5–6-vuotiaat (n=156)		Kaikki 7–8-vuotiaat (n=142)		
1. Angry Birds	46	1. Angry Birds	23	
2. LEGO.com-sivuston pelit	14	2. LEGO.com-sivuston pelit	23	
3. Super Mario -sarja	13	3. NHL-sarja	10	
		4. Minecraft	9	
			Super Mario -sarja	9
		6. LittleBigPlanet	8	
		7. Fifa-sarja	7	
		8. Pou	6	
			Pikku Kakkonen	6
5. Pikku Kakkonen/Hertan maailma	11	10. MovieStarPlanet	5	

Nuorimpien 0–2-vuotiaiden suosikkipelimaaininnat hajoavat erittäin monelle kännykkä- tai tablettipelille, ja vain erittäin harvat pelit saivat useamman kuin yksi tai kaksi mainintaa. Suosituimpia pelejä tässä ikäluokassa olivat *Angry*

Birds (seitsemäntoista mainintaa) sekä erityisesti tyttöjen suosima *Kapun metsä* -mobiilisovellus (yhdeksän mainintaa).

Angry Birds keräsi eniten suosikkipelimainintoja kaikissa ikäluokissa, ja se oli suosituin yksittäinen peli niin tyttöjen kuin poikienkin keskuudessa. Toiseksi eniten suosikkipelimainintoja 3–4-vuotiailta ja 5–6-vuotiailta tytöiltä saivat *Pikku Kakkosen* sivusto sekä erikseen mainittuna tuolta sivustolta löytyvät *Hertan maailma* -pelit. *Hertan maailma* oli erityisesti 3–6-vuotiaiden tyttöjen suosiossa. 7–8-vuotiaiden tyttöjen suosikkipelejä olivat myös *MovieStarPlanet* -sivusto sekä *Pou* (mobiilisovellus, jossa hoidetaan virtuaalilemmikkejä).

Yli 5-vuotiaiden poikien suosikkejä olivat (*Angry Birds*in lisäksi) *Lego*-sivuston pelit. Sivuston yksittäisistä peleistä suosikiksi mainittiin useimmin *Lego Star Wars*. Muita vanhempien poikien suosikkipelejä olivat *Super Mario* -, *NHL*- ja *Fifa*-pelisarjojen pelit.

Vanhimpien 7–8-vuotiaiden lasten vanhemmat mainitsivat varsin usein yhdeksi lapsen suosikkipeliksi *Minecraftin* tai *LittleBigPlanetin*; nämä pelit saivat mainintoja sekä tyttöjen että poikien vanhemmilta.

Digitaalisten pelien käyttöseura

Vanhempia pyydettiin kertomaan, kenen kanssa lapsi pelaa digitaalisia pelejä säännöllisesti (kaikki peliseurat), useimmiten ja mieluiten.

Digitaalisia pelejä pelasi säännöllisesti vanhempiensa kanssa 93 prosenttia pelejä pelaavista 0–2-vuotiaista, 85 prosenttia 3–4-vuotiaista, 76 prosenttia 5–6-vuotiaista ja 52 prosenttia 7–8-vuotiaista. Yli 5-vuotiaiden lasten parissa pelien pelaaminen yhdessä vanhempien kanssa oli jo selvästi harvinaisempaa kuin kuvaohjelmien katselu tai internetin käyttö yhdessä vanhempien kanssa. Vanhemmat tai muut aikuiset olivat yleisin peliseura 71 prosentille 0–2-vuotiaista, mutta enää kolmannekselle 3–6-vuotiaista ja 14 prosentille 7–8-vuotiaista. Koko perheen kanssa digitaalisia pelejä pelasi säännöllisesti noin viidennes kaikista pelejä pelaavista 0–8-vuotiaista, mutta yleisin peliseura koko perhe oli vain 6 prosentille 0–4-vuotiaista ja 2 prosentille 5–8-vuotiaista.

Yksin digitaalisia pelejä pelasi säännöllisesti 42 prosenttia pelejä pelaavista 0–2-vuotiaista, 61 prosenttia 3–4-vuotiaista ja kolme neljäsosaa 5–8-vuotiaista. Yksin pelejä pelasi useimmiten 13 prosenttia 0–2-vuotiaista, vajaa kolmannes 3–4-vuotiaista ja 41 prosenttia 5–8-vuotiaista. Digitaalisia pelejä siis käytettiin yksin paljon yleisemmin ja nuoremmasta iästä alkaen kuin kuvaohjelmia tai internetiä. Myöskään sillä, oliko lapsella sisaruksia vai ei, ei ollut huomattavaa merkitystä yksin pelaamisen yleisyydelle.

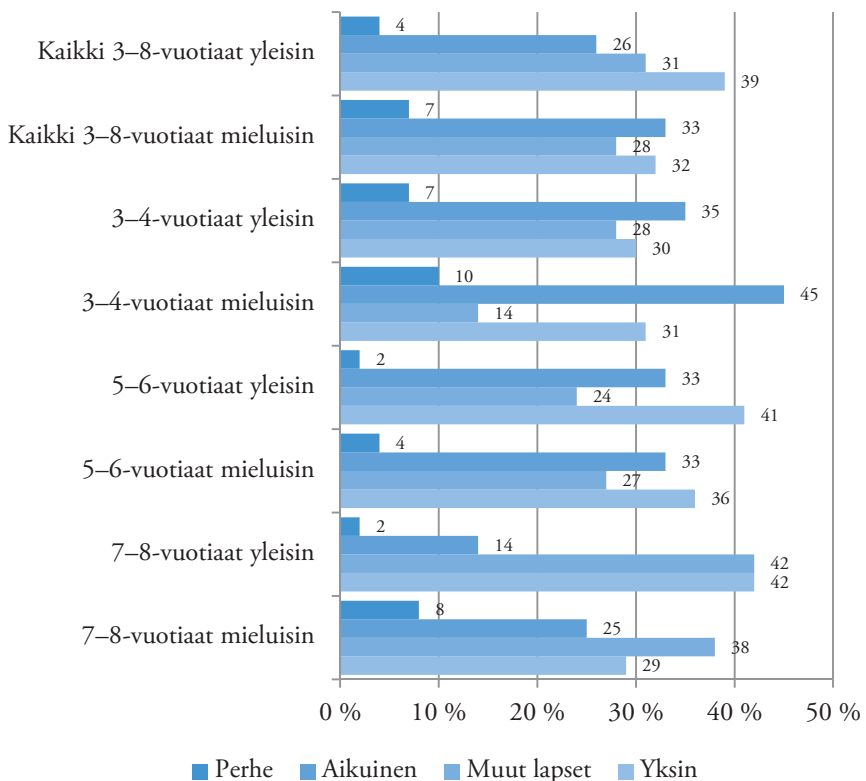
Suunnilleen samanikäisten tai nuorempien sisarusten tai ystävien kanssa digitaalisia pelejä pelasi säännöllisesti viidennes kaikista pelejä pelaavista

0–2-vuotiaista lapsista, reilu neljännes 3–4-vuotiaista, puolet 5–6-vuotiaista ja yli kaksi kolmasosaa 7–8-vuotiaista. Perheidensä ainoista lapsista samanikäisten tai nuorempien ystävien kanssa pelasi säännöllisesti noin neljännes 5–8-vuotiaista, mutta hyvin harva nuoremmista. Lapsista, joilla oli sisaruksia, muiden lasten kanssa digitaalisia pelejä pelasi noin puolet 3–4-vuotiaista, kaksi kolmasosaa 5–6-vuotiaista ja kolme neljäsosaa 7–8-vuotiaista. Yli neljä vuotta vanhempien sisarusten tai ystävien kanssa digitaalisia pelejä pelasi säännöllisesti viidesosa kaikista pelejä pelaavista 3–8-vuotiaista ja kaksi kolmasosaa niistä, joilla oli yli neljä vuotta vanhempia sisaruksia. Yleisin peliseura muut lapset olivat kymmenesosalle pelejä pelaavista 0–2-vuotiaista, neljännekselle 3–6-vuotiaista ja 42 prosentille 7–8-vuotiaista. Kouluikäisistä lapsista yhtä moni pelasi digitaalisia pelejä useimmiten yksin kuin muiden lasten kanssa.

Kun tarkastellaan sitä, kenet vanhemmat mainitsivat lapsen toisaalta yleisimmäksi, toisaalta mieluisimmaksi peliseuraksi, käy ilmi että vanhempien mukaan yli 3-vuotiaat lapset olisivat halunneet pelata digitaalisia pelejä vähemmän yksin ja enemmän yhdessä vanhempiensa kanssa. Lasten yleisin ja mieluisin digitaalisten pelien peliseura on esitetty kuviossa 11.

KUVIO 11. Lasten yleisin ja mieluisin digitaalisten pelien peliseura ikäryhmittäin (prosentteja pelejä pelaavista 3–8-vuotiaista lapsista)

Pelien pelaaminen yhdessä vanhemman kanssa

Lomakkeessa kysyttiin vielä erikseen sitä, kuinka usein sen täyttänyt vanhempi pelasi pelejä yhdessä lapsen kanssa, ja kuka perheenjäsenistä oli valinnut pelin. Tällä kysymyksellä haluttiin selvittää sitä, pelataanko pelejä yhdessä lapsen kanssa enemmän lapsen vai aikuisen ehdoilla, eli kumpi valitsee käytetyt sisällöt.

Digitaalisia pelejä vähintään kerran viikossa pelaavien lasten vanhemmista reilu puolet pelasi itse pelejä lasten kanssa viikoittain; 0–4-vuotiaiden pelejä viikoittain pelaavien lastensa kanssa säännöllisesti pelasi kolme neljäsosaa vanhemmista, mutta 5–6-vuotiaiden kanssa enää puolet ja 7–8-vuotiaiden kanssa reilu kolmannes. Yleisimmin vanhempi pelasi lapsen kanssa yhdessä lapsen valitsemia pelejä. Vanhempien sisarusten tai koko perheen valitsemia pelejä vanhempi pelasi viikoittain yhdessä 0–4-vuotiaista lapsista noin neljänneksen ja 5–8-vuotiaista lapsista vajaan viidenneksen kanssa. Vanhemman valitsemia pelejä pelattiin yleisimmin 0–2-vuotiaiden kanssa, jolloin lapsi yleensä vain seurasi vanhemman pelaamista.

Isät pelasivat digitaalisia pelejä oletettavasti äitejä useammin. Kyselyn miesvastaajat ilmoittivat itsensä niin lapsen säännölliseksi kuin yleisimmäksi peliseuraksi jonkin verran ”toista vanhempaa” useammin. Naisvastaajien mukaan ero heidän itsensä ja ”toisen vanhemman” välillä oli vieläkin suurempi. Vähintään kahden huoltajan perheiden naisvastaajista vajaa puolet ilmoitti pelaavansa digitaalisia pelejä säännöllisesti lapsen kanssa, mutta lähes kaksi kolmasosaa ilmoitti ”toisen vanhemman” pelaavan niitä lapsen kanssa säännöllisesti. Lapsen mieluisimmaksi peliseuraksi ilmoitti itsensä 12 prosenttia naisista ja ”toisen vanhemman” 22 prosenttia, kun miesvastaajien vastaukset olivat täsmälleen päinvastaiset.

Digitaalisten pelien pelaaminen tiivistettynä

- Lähes kaikki yli 5-vuotiaat lapset pelasivat digitaalisia pelejä ja 3–4-vuotiaista niitä pelasi lähes kaksi kolmasosaa.
- Kolmannes 5–6-vuotiaista ja puolet 7–8-vuotiaista pelasivat pelejä lähes päivittäin.
- Vuoteen 2010 verrattuna pelaaminen oli yleistynyt ja se aloitettiin hieman nuorempana.
- Pojat pelasivat pelejä tyttöjä useammin, mutta tämä ero oli selvästi kaventunut vuodesta 2010.

Kännykän käyttö

Muun mediankäytön ohessa kyselyssä kartoitettiin myös kännyköiden omistusta ja käyttöä. Omat kännykät alkoivat yleistyä jo 5-vuotiailla lapsilla, mutta tätä nuoremmilla lapsilla ei omia puhelimia yleensä ollut; poikkeuksina yksi juuri vuoden täyttänyt ja yksi nelivuotias. Oma kännykkä oli joka kymmenennellä 5-vuotiaalla, joka neljännellä 6-vuotiaalla, kahdella kolmasosalla 7-vuotiaista ja 94 prosentilla 8-vuotiaista. Vaikuttaakin siltä, että lapselle hankitaan usein ensimmäinen oma kännykkä koulunkäynnin alkaessa.

Lasten käyttämistä (omista tai vanhempien) puhelimista puolet oli internet-yhteydellä varustettuja älypuhelimia. Niistä yli 5-vuotiaista, joilla oli oma kännykkä, oli kännykässään myös internet-yhteys 41 prosentilla, mutta vapaasti yhteyttä sai käyttää heistä vain viidennes (eli 8 prosenttia kaikista kännykän omistavista 5–8-vuotiaista). Huomionarvoista on, ettei yhden kahdeksanvuotiaan huoltaja tiennyt, onko hänen lapsensa kännykässä internet-yhteys vai ei.

Vaikka lapsella ei olisi omaa kännykkää ollutkaan, huomattava osa lapsista sai kuitenkin käyttää jonkun toisen – yleensä vanhemman – kännykkää. Osa vanhemmista ei kuitenkaan ollut tajunnut vastata tarkempiin kännykän käyttöä koskeviin kysymyksiin, ellei lapsella ollut omaa kännykkää. Näin oli tapahtunut esimerkiksi huomattavan monessa sellaisessa tapauksessa, jossa lapsen kerrottiin pelaavan digitaalisia pelejä kännykällä, mutta kännykkäkysymyksiin oli vastattu, ettei lapsi käytä kännykkää.

Yksikään alle yksivuotias lapsi ei vanhempien mukaan käyttänyt kännykkää, mutta yksivuotiaista sitä käytti ainakin joskus jo 15 prosenttia ja kaksivuotiaista neljäsosa. Kaikista 0–2-vuotiaista kännykkää käytti ainakin joskus joka seitsemäs, 3–4-vuotiaista puolet, 5–6-vuotiaista kolme neljäsosaa ja 7–8-vuotiaista 96 prosenttia. Lasten kännykän käytön useus on esitetty kuviossa 12.

Vähintään kerran viikossa kännykkää käytti 8 prosenttia 0–2-vuotiaista, 23 prosenttia 3–4-vuotiaista, 42 prosenttia 5–6-vuotiaista ja 84 prosenttia 7–8-vuotiaista. Yli 7-vuotiaista kännykkää käytti lähes joka päivä kaksi kolmasosaa.

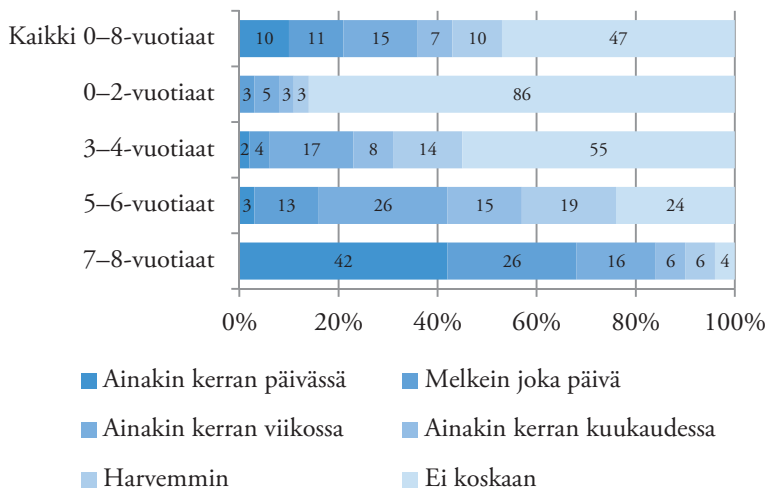
Kaikkein nuorimmat, alle 4-vuotiaat lapset käyttivät kännykkää lähinnä pelaamiseen. Kännykällä pelasi viikoittain 40 prosenttia kännykkää ainakin joskus käyttävistä 0–4-vuotiaista. Kolmannes 0–4-vuotiaista soitti tai vastaanotti kännykkäpuhelimia viikoittain ja viidesosa katseli kännykällä kuvaohjelmia. Kaikkein pienimmät 0–2-vuotiaat lapset katsoivat kännykällä kuvaohjelmia useammin kuin puhuivat puhelimia. Joka seitsemäs kännykkää käyttävä alle 4-vuotias käytti myös kännykän kameraa valokuvien tai videoiden kuvaamiseen, ja yhtä moni kuunteli kännykällä musiikkia tai radio-ohjelmia.

Kännykkää käyttävistä 5–6-vuotiaista puolet pelasi kännykällä digitaalisia pelejä vähintään viikoittain ja kolmannes heistä piti kännykällä viikoittain

yhteyttä vanhempiin, soitti tai vastaanotti muita puheluita ja käytti kännykän kameraa.

KUVIO 12. Kännykän käytön useus (prosentteja kaikista 0–8-vuotiaista lapsista)

7–8-vuotiaiden keskuudessa selvästi yleisimmäksi kännykän käyttötavaksi nousi yhteyden pitäminen vanhempiin: kaksi kolmasosaa 7–8-vuotiaista piti kännykällä yhteyttä vanhempiin lähes päivittäin ja 84 prosenttia viikoittain. Muita puheluita soitti ja vastaanotti lähes yhtä moni. Viikoittain kännykällä pelasi 62 prosenttia 7–8-vuotiaista kännykkäkäyttäjistä ja lähes päivittäin kännykkäpelejä pelasi 29 prosenttia. Kännykän kameraa käytti vähintään viikoittain puolet ja lähes yhtä moni lähetti tai vastaanotti tekstiviestejä. Musiikkia tai radiota kännykällä kuunteli viikoittain vajaa kolmannes 7–8-vuotiaista kännykkää käyttävistä lapsista.

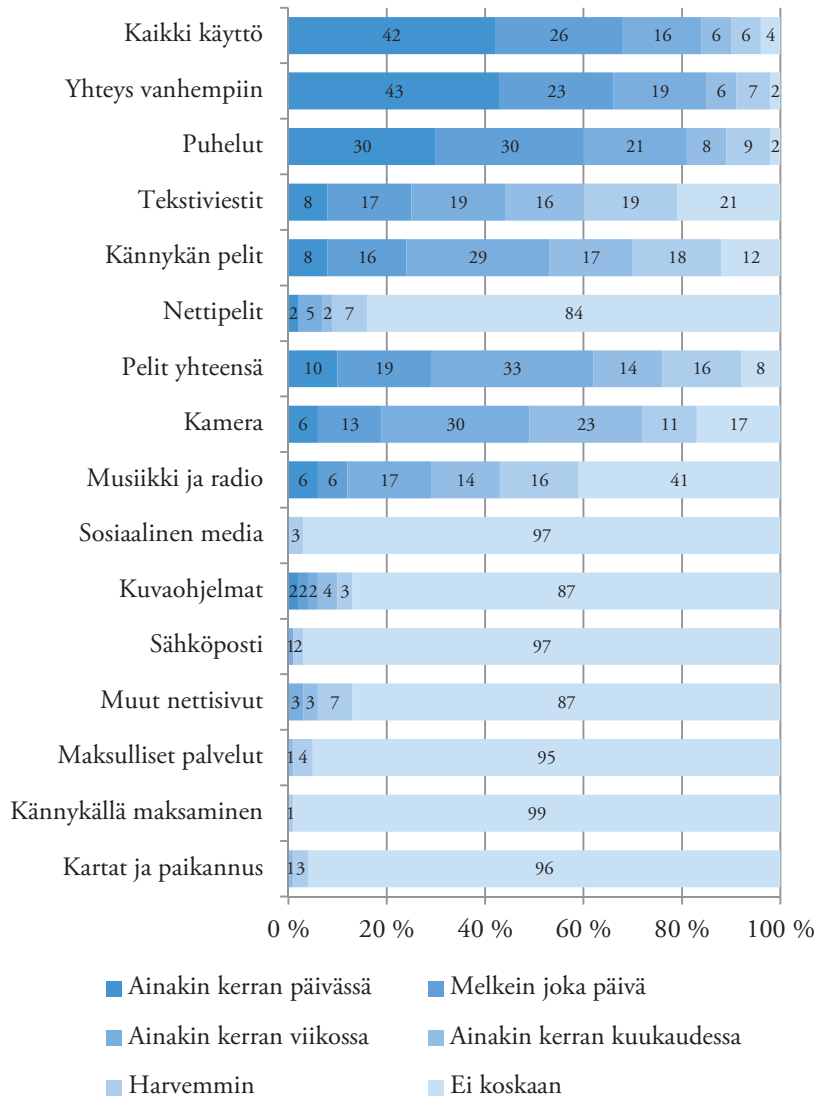
Aktiivisimpia kännykkäkäyttäjiä olivat luonnollisesti ne 7–8-vuotiaat lapset, joilla oli käytössään oma kännykkä. Heistä yli puolet käytti puhelintaan vähintään kerran päivässä, 82 prosenttia melkein päivittäin ja 97 prosenttia vähintään viikoittain. 7–8-vuotiaiden lasten kännykän käyttötarkoitukset on esitetty kuviossa 13.

Kolme neljäsosaa 7–8-vuotiaista piti lähes päivittäin yhteyttä vanhempiinsa kännykällä, ja tämä oli heille selvästi yleisin kännykän käyttötapa. Muiden puheluiden soittamiseen tai vastaanottamiseen omaa kännykkää käytti lähes päivittäin vajaat kaksi kolmasosaa ikäluokasta. Pelaamiseen omaa kännykkäänsä käytti viikoittain kaksi kolmasosaa 7–8-vuotiaista ja päivittäin tai lähes päivittäin kolmannes. Kännykkänsä kameraa käytti viikoittain puolet 7–8-vuotiaista ja

tekstiviestejä lähetti tai vastaanotti 46 prosenttia. Musiikkia tai radiota kännykstään kuunteli viikoittain vajaa kolmannes 7–8-vuotiaista.

Kuvio 13. 7–8-vuotiaiden kännykän käyttötavat (prosentteja kaikista 7–8-vuotiaista lapsista)

Muut kyselylomakkeessa mainitut kännykän käyttötavat olivat erittäin harvinaisia 7–8-vuotiaiden keskuudessa. Vaikka 41 prosentilla tämän ikäisistä lapsista oli kännykässään internet-yhteys, heistäkin vain puolet sai ylipäänsä käyttää sitä, ja suurimmalla osalla oli lupa käyttää yhteyttä vain erikseen sovituissa tilanteissa

tai erikseen sovittuihin tarkoituksiin. Vapaasti käytettävissä oleva internet-yhteys oli vain 7 prosentilla oman kännykän omistavista 7–8-vuotiaista.

Internet-yhteyttä vaativista kännykän käyttötavoista yleisimmät olivat kuvaohjelmien katselu ja nettipelien pelaaminen. Niitä harrasti kännykällään viikoittain neljännes niistä 7–8-vuotiaista, joilla oli mahdollisuus käyttää puhelimensa internet-yhteyttä edes joskus. Kaikista oman puhelimen omistavista näiden viikkokäyttäjien osuus oli kuitenkin vain 6 prosenttia. Muilla verkkosivuilla vieraili viikoittain kymmenesosa kännykällä nettiä käyttävistä. Sähköpostia, sosiaalista mediaa tai paikannuspalveluita kännykällään käytti edes joskus erittäin harva 7–8-vuotias, ja maksullisia palveluita oli koskaan käyttänyt vain muutama.

Kännykän käyttö tiivistettynä

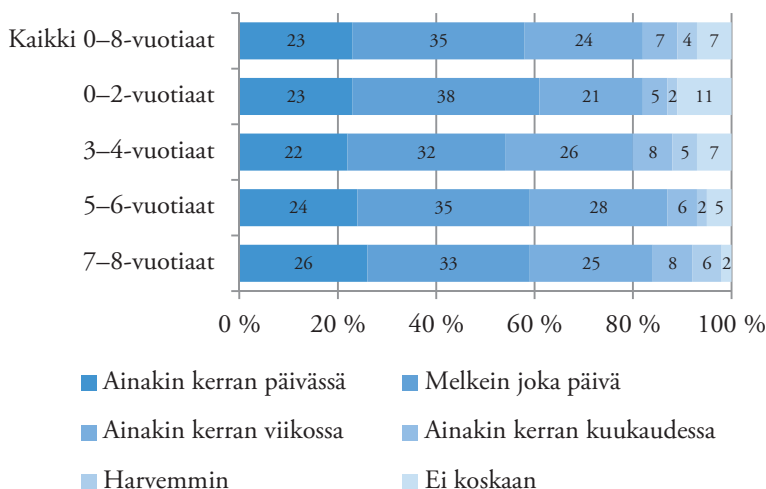
- Omia kännyköitä lapset alkoivat saada jo viisivuotiaina, mutta yleisiä ne olivat vasta seitsemänvuotiailla: oma kännykkä oli kahdella kolmesta 7-vuotiaasta ja lähes kaikilla 8-vuotiailla.
- Pienimmät lapset käyttivät (vanhempiensa) kännykkää lähinnä pelaamiseen.
- Kouluikäiset lapset käyttivät puhelimiaan säännöllisimmin yhteydenpitoon vanhempiensa kanssa. Tämän lisäksi he soittivat muita puheluita, pelasivat pelejä ja käyttivät kännykän kameraa.
- Vuodesta 2010 omat kännykät olivat yleistyneet 5–6-vuotiaiden keskuudessa: vuonna 2010 oma kännykkä oli tämän ikäisistä joka kymmenennellä, mutta vuonna 2013 jo lähes joka viidennellä.

Radion ja musiikin kuuntelu

Kaikista 0–8-vuotiaista lapsista 93 prosenttia kuunteli radiota tai musiikkia ainakin joskus. Päivittäin tai lähes päivittäin niitä kuunteli 58 prosenttia ja vähintään kerran viikossa 82 prosenttia lapsista. Radion ja musiikin kuuntelemisessa eri ikäryhmien väliset erot olivat huomattavasti pienempiä kuin audiovisuaalisten medioiden ja internetin käytössä. Yli puolet alle yksivuotiaistakin lapsista kuunteli radiota tai musiikkia lähes päivittäin ja kaksi kolmasosaa vähintään viikoittain. Lasten radion tai musiikin kuuntelemisen useus on esitetty kuviossa 14.

KUVIO 14. Radion tai musiikin kuuntelemisen useus ikäryhmittäin (prosentteja kaikista 0–8-vuotiaista lapsista)

Vähiten lapset kuuntelivat lapsille suunnattuja radiolähetyksiä, joita edes joskus kuunteli kolmannes lapsista ja viikoittain 3 prosenttia. Tämä tulos ei ole yllättävä, koska muualla kuin nettiradiossa ei nykyisin ole käytännössä lainkaan tarjolla lapsille suunnattuja radio-ohjelmia.

Lapsille suunnattua musiikkia jostakin muusta lähteestä kuin radiosta kuunteli päivittäin tai lähes päivittäin neljännes kaikista 0–8-vuotiaista lapsista, ja viikoittain lastenmusiikkia kuunteli 55 prosenttia. 7–8-vuotiaat pojat kuuntelivat lastenmusiikkia hieman harvemmin kuin nuoremmat lapset ja samanikäiset tytöt: päivittäin 15 prosenttia ja viikoittain reilu kolmannes.

Nuorille tai aikuisille suunnattuja radiolähetyksiä kuunteli päivittäin tai lähes päivittäin neljäsosa kaikista lapsista, ja viikoittain näitä ohjelmia kuunteli 41 prosenttia kaikista 0–8-vuotiaista. Nuorille tai aikuisille suunnattua musiikkia

kuunteli muualta kuin radiosta lähes päivittäin viidennes kaikista 0–8-vuotiaista ja viikoittain lähes puolet.

Radion ja musiikin kuuntelu tiivistettynä

- Valtaosa lapsista kuunteli radiota tai musiikkia viikoittain, päivittäinkin puolet.
- Vuodesta 2010 musiikin tai radion päivittäiskuuntelu oli hieman vähentynyt, mutta viikkokuuntelu oli pysynyt samalla tasolla.

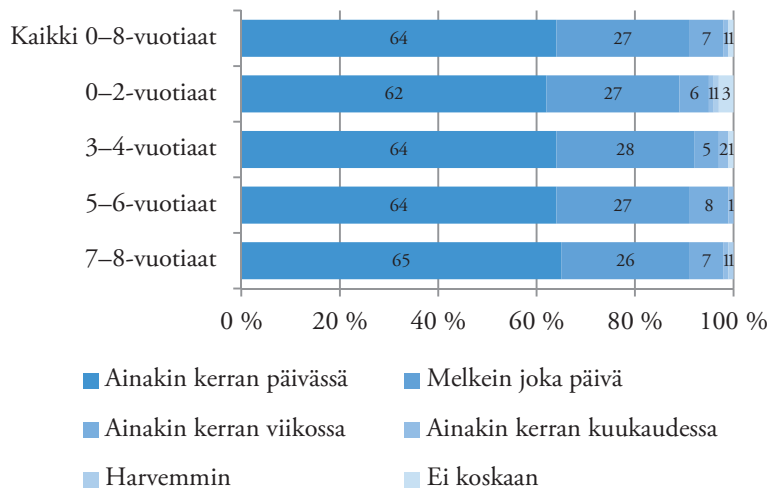

Kirjojen, sarjakuvien ja lehtien lukeminen

Lukemisen useus

Lähes kaikki lapset lukivat kirjoja, sarjakuvia tai lehtiä, tai niitä luettiin heille ääneen. Kymmenelle prosentille alle yksivuotiaista lapsista luettiin harvemmin kuin viikoittain, mutta vähintään yksivuotiaista luki tai kuunteli lukemista päivittäin tai lähes joka päivä yli 90 prosenttia ja viikoittain 98 prosenttia. Viikoittain lukemisen kanssa olivat tekemisissä käytännössä kaikki yli puoli-vuotiaat suomalaislapset, ja huomattava osa jopa tätä nuoremmistakin lapsista. Eri ikäluokkien välillä oli vain hyviä pieniä eroja lukemisen useudessa. Lasten kirjojen, sarjakuvien ja lehtien lukemisen useus on esitetty kuviossa 15.

KUVIO 15. Kirjojen, sarjakuvien ja lehtien lukemisen useus ikäryhmittäin (prosentteja kaikista 0–8-vuotiaista lapsista)

Ainakin kerran päivässä ääneen luettiin noin puolelle 0–6-vuotiaista ja kolmannekselle 7–8-vuotiaista, ja lähes päivittäin luettiin noin 80 prosentille alle kouluikäisistä ja kahdelle kolmannekselle yli 7-vuotiaista lapsista.

Painettuja kirjoja, sarjakuvia tai lehtiä luki tai selaili itse vähintään kerran päivässä lähes puolet lapsista ja lähes joka päivä kolme neljäsosaa kaikista lapsista. Jopa kaikkein pienimmätkin lapset katselivat tai selailivat kirjoja ja lehtiä myös yksin.

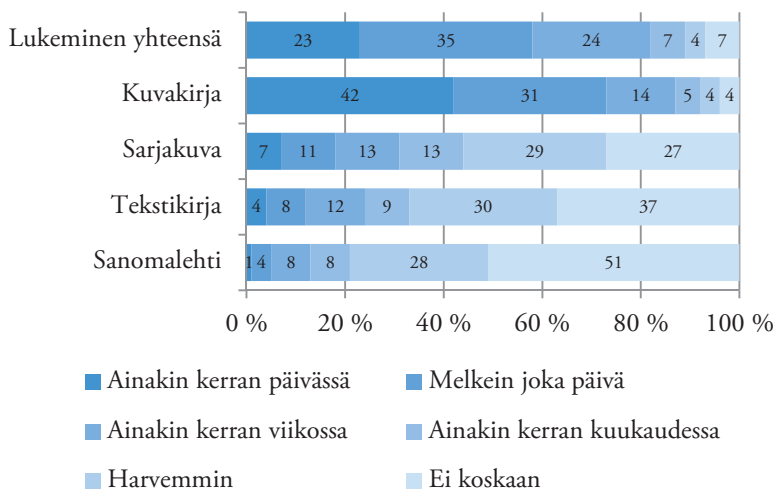

Äänikirjoja tai äänisatuja kuunteli ainakin joskus yli 80 prosenttia 3–8-vuotiaista ja 41 prosenttia 0–2-vuotiaista. Viikoittain niitä kuunteli viidennes 3–8-vuotiaista ja kymmenesosa 0–2-vuotiaista.

Vaikka lapset käyttivätkin paljon tietokonetta ja internetiä, digitaalisia kirjoja tai lehtiä käytti yksin tietokoneella tai muulla laitteella edes joskus vain viidennes kaikista lapsista ja viikoittain vain 3 prosenttia. 7–8-vuotiaista kolmannes luki digitaalisia tekstejä ainakin joskus, mutta hekin korkeintaan kuukausittain tai harvemmin.

Erilaisista kirja- ja lehtityypeistä 0–8-vuotiaat lapset lukivat yleisimmin kuvia ja tekstiä sisältäviä kirjoja, lehtiä tai verkkotekstejä: niitä luki päivittäin tai lähes päivittäin kolme neljäsosaa ja viikoittain 87 prosenttia lapsista. Kuvia ja tekstiä sisältäviä kirjoja, lehtiä tai verkkotekstejä lukivat kaikenikäiset lapset. Lasten erityyppisten kirjojen ja lehtien lukemisen useus on esitetty kuviossa 16.

KUVIO 16. Erityyppisten kirjojen ja lehtien lukemisen useus ikäryhmittäin (prosentteja kaikista 0–8-vuotiaista lapsista)

Sarjakuvien lukeminen yleistyi selvästi iän mukana: 0–4-vuotiaista sarjakuvia luki viikoittain vain vajaa viidennes ja päivittäin hyvin harva, kun 5–6-vuotiaista niitä luki lähes päivittäin neljäsosaa ja 7–8-vuotiaista yli kolmannes. Viikoittain sarjakuvia luki puolet 5–6-vuotiaista ja kaksi kolmasosaa 7–8-vuotiaista. Yli 7-vuotiat pojat lukivat sarjakuvia selvästi useammin kuin samanikäiset tytöt: 7–8-vuotiaista pojista puolet luki sarjakuvia lähes päivittäin ja kolme neljäsosaa viikoittain, samanikäisistä tytöistä taas sarjakuvien päivittäislukijoita oli neljäsosaa ja viikkolukijoita puolet.

Pelkästään tekstiä sisältäviä kirjoja, lehtiä tai verkkotekstejä lukivat (tai kuuntelivat ääneen luettuina) lähinnä vain 7–8-vuotiaat lapset. Pienimmistä

0–2-vuotiaista kaksi kolmasosaa ei käyttänyt tällaisia tekstejä koskaan, ja viikoittain niitä luettiin vain vajaalle kymmenesosalle. 3–4-vuotiaista kolmannes ja 5–6-vuotiaista neljännes ei käyttänyt näitä tekstejä koskaan, ja viikoittain niitä luki tai kuunteli luettuna viidesosa 3–4-vuotiaista ja neljäsosa 5–6-vuotiaista. Tällaisia tekstejä luki ainakin joskus 86 prosenttia kouluikäisistä lapsista, viikoittain puolet ja päivittäin tai lähes päivittäin melkein kolmannes. Siinä missä kouluikäiset pojat lukivat tyttöjä enemmän sarjakuvia, pelkästään tekstiä sisältävien kirjojen innokkaimmat lukijat olivat tyttöjä. Yli kolmannes 7–8-vuotiaista tytöistä ja neljännes pojista luki pelkästään tekstiä sisältäviä kirjoja lähes päivittäin, mutta viikoittain niitä luki puolet niin tytöistä kuin pojistakin.

Kirjastossa suomalaislapset kävivät varsin säännöllisesti. Kaikkein pienimmistä 0–2-vuotiaista lapsista 40 prosenttia ei vierailut kirjastossa koskaan ja vain 28 prosenttia kävi kirjastossa vähintään kerran kuukaudessa, mutta vanhemmat lapset kävivät kirjastossa huomattavasti useammin. Kaikista 3–6-vuotiaista lapsista kirjastossa kävi viikoittain 5 prosenttia, kuukausittain puolet ja ainakin joskus 89 prosenttia. 7–8-vuotiaista lapsista viidennes kävi kirjastossa viikoittain ja kolme neljäsosaa vähintään kerran kuukaudessa.

Lukeminen tiivistettynä

- Melkein kaikki lapset lukivat (tai heille luettiin) lähes joka päivä.
- Lähes päivittäin luettiin ääneen neljälle viidesosalle alle kouluikäisistä ja kahdelle kolmasosalle kouluikäisistä lapsista.
- Lukemisen määrässä tai laadussa ei ollut tapahtunut merkittäviä muutoksia vuodesta 2010.

Mediankäyttö lasten ja vanhempien vuorovaikutuksessa

Vuoden 2013 Lasten mediabarometri -tutkimuksen erityisteemana oli tarkastella median roolia lapsiperheiden vuorovaikutuksessa ja erityisesti sitä, miten vanhempien oma mediankäyttö on yhteydessä 0–8-vuotiaiden lasten mediankäyttötapoihin. Koska barometritutkimuksen tietojen keruu jouduttiin uusimaan syksyllä, perheen vuorovaikutusta koskevien vastausten laajemmalle analysoinnille ja tarkastelulle ei jäänyt riittävästi aikaa tämän raportoinnin aikataulun rajoissa. Aihepiiriä koskevat tutkimustulokset julkaistaan myöhemmin erillisessä artikkelissa, jolloin siihen voidaan paneutua laajemmin ja teoreettisemmin.

Kuinka hyvin huoltajat tuntevat lasten käyttämät mediasisällöt?

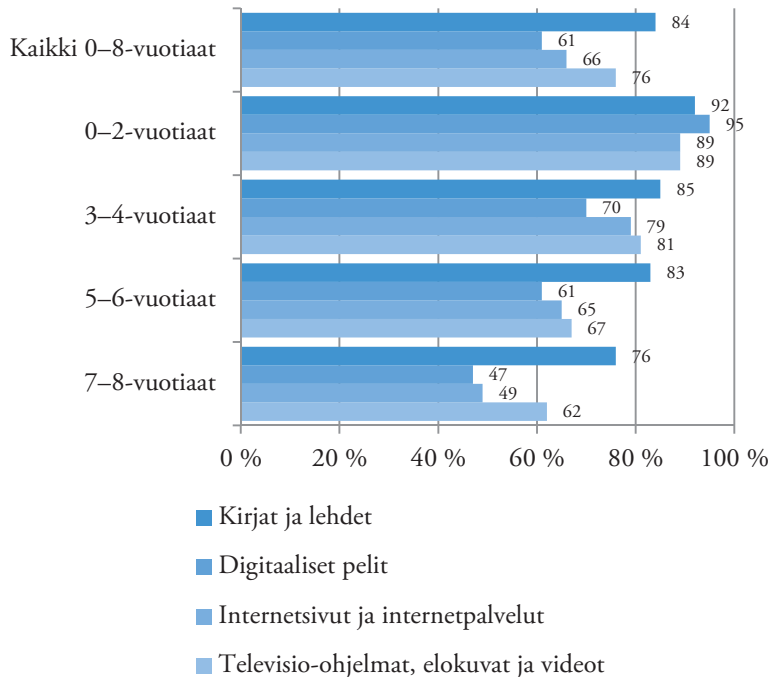
Vanhemmilta kysyttiin lomakkeen aluksi, kuinka hyvin he tunsivat kyselyn kohteena olevan lapsensa käyttämät mediasisällöt. Vanhempia pyydettiin arvioimaan, tunsivatko he sisällöt erittäin hyvin, hyvin, kohtalaisesti, melko huonosti vai huonosti – vai eikö lapsi mahdollisesti käyttänyt lainkaan kysymyksessä mainittuja mediasisältöjä. Kysymys esitettiin erikseen neljästä eri mediasta: televisio-ohjelmista, elokuvista ja videoista, internetsisällöistä ja internetpalveluista, digitaalisista peleistä sekä kirjoista ja lehdistä.

Valtaosa kyselyyn vastanneista vanhemmista arveli tuntevansa lapsen käyttämät mediasisällöt erittäin hyvin, ja lähes kaikki tunsivat sisällöt mielestään vähintään hyvin. Vain erittäin harva vanhemmista tunnusti tuntevansa lapsensa käyttämät mediasisällöt huonosti tai vain kohtalaisesti. Lapsensa käyttämät mediasisällöt erittäin hyvin tuntevien vanhempien osuudet on esitetty kuviossa 17.

Kyselyn vastaajista 86 prosenttia oli lasten äitejä tai muita naispuolisia huoltajia, ja isien tai muiden miespuolisten huoltajien osuus vastaajista oli siis vain 14 prosenttia. Isistä hieman äitejä pienempi osuus katsoi tuntevansa lapsensa käyttämät mediasisällöt erittäin hyvin tai hyvin. Kuitenkin ne muutamat vastaajat, jotka katsoivat tuntevansa jonkin lapsensa käyttämän mediasisällön joko kohtalaisesti tai huonosti, olivat pääsääntöisesti poikkien äitejä. Joko kyselyyn vastanneet isät tosiaan tunsivat lastensa käyttämät mediasisällöt äitejä huonommin tai sitten miesten käyttämä arviointiasteikko poikkiesi naisten käyttämästä asteikosta. On täysin mahdollista, että isät tunsivat sisällöt huonommin, koska

heissä oli vähemmän niitä, jotka käyttivät eri mediasisältöjä päivittäin lastensa kanssa.

KUVIO 17. Lapsensa käyttämät mediasisällöt erittäin hyvin tuntevat vanhemmat ikäryhmittäin ja mediaryhmittäin (prosentteja kaikista 0–8-vuotiaiden lasten vanhemmista)

Suhteellisesti parhaiten vanhemmat sanoivat tuntevansa nuorimpien lasten käyttämät mediasisällöt. Tämä on varsin ymmärrettävää, koska pienimmät lapset käyttivät mediaa pääasiassa vanhempien seurassa, ja kaikkein pienimmät lapset eivät ylipäättään pysty käyttämään mediaa ilman jonkun toisen henkilön apua.

Eri medioista vanhemmat tunsivat parhaiten lasten lukemat kirjat ja lehdet, jotka tunsivat erittäin hyvin 84 prosenttia kaikista kirjoja, sarjakuvia tai lehtiä lukevien lasten vanhemmista. Valtaosa erityisesti 0–6-vuotiaista on todennäköisesti lukutaidottomia, joten heidän ”lukemisensa” on pääosin sitä, että vanhemmat tai muut aikuiset lukevat heille ääneen. Myös lapsen itsensä selailemat kirjat ja lehdet ovat todennäköisesti vanhempien hankkimia tai heidän kanssaan valittuja. Kouluikäisten, 7–8-vuotiaiden lasten vanhemmista ”enää” kolme neljäsosaa tunsi lapsensa lukemat kirjat ja lehdet erittäin hyvin. Tässä iässä lapset osaavat lukea itse ja lukevat entistä enemmän myös kodin ulkopuolella. 7–8-vuotiaiden poikien vanhemmista 81 prosenttia kertoi tuntevansa lapsensa lukemiset erittäin

hyvin, ja tyttöjen vanhemmista näin arveli 70 prosenttia. Kouluikäiset tytöt nähtävästi valitsivat luettavansa itsenäisesti useammin kuin pojat.

Lastensa katsomat televisio-ohjelmat, elokuvat ja videot tunsivat erittäin hyvin kolme neljäsosaa kaikkien 0–8-vuotiaiden lasten vanhemmista. Erittäin hyvin nämä sisällöt tunsivat mielestään 85 prosenttia 0–4-vuotiaiden ja 64 prosenttia 5–8-vuotiaiden lasten vanhemmista. Yli 5-vuotiaat alkavat yhä enemmän seurata kuvaohjelmia yksin tai yhdessä muiden lasten kanssa, eivätkä vanhemmat näin ollen enää välttämättä olekaan yhtä hyvin selvillä lapsen katsomien ohjelmien sisällöstä.

Vanhemmat kertoivat tuntevansa lapsensa käyttämät internetsisällöt ja digitaaliset pelit huonommin kuin kuvaohjelmat tai lukemiset. Toki valtaosa vanhemmista sanoi tuntevansa nämä sisällöt hyvin, mutta selvästi harvemmin erittäin hyvin. Lapsen käyttämät internetsivut ja internetpalvelut erittäin hyvin tuntevien vanhempien osuus laski varsin nopeasti lapsen iän myötä: 0–2-vuotiaiden käyttämät nettisisällöt tunsivat erittäin hyvin 89 prosenttia vanhemmista, 3–4-vuotiaiden käyttämät 79 prosenttia, 5–6-vuotiaiden käyttämät 65 prosenttia ja 7–8-vuotiaiden käyttämät enää 49 prosenttia vanhemmista. Suhteellisesti kaikkein vähiten lapsensa käyttämät nettisisällöt erittäin hyvin tuntevia oli yli 5-vuotiaiden tyttöjen isissä.

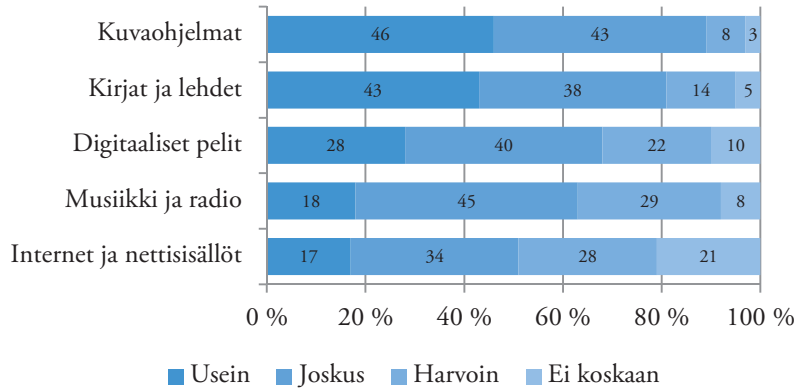
Vastausten perusteella lastensa käyttämistä mediasisällöistä vanhemmat tunsivat huonoimmin – eli harvimminkin erittäin hyvin – lasten pelaamat digitaaliset pelit. 0–2-vuotiaiden pelaamat pelit tunsivat erittäin hyvin 95 prosenttia vanhemmista, 3–4-vuotiaiden pelaamat 70 prosenttia, 5–6-vuotiaiden pelaamat 61 prosenttia ja 7–8-vuotiaiden pelaamat 47 prosenttia vanhemmista. Vanhemmat kertoivat tuntevansa poikiensa pelaamat pelit erittäin hyvin harvemmin kuin tyttöjen pelaamat pelit. Tämä saattaa johtua siitä, että pojat pelasivat pelejä tyttöjä enemmän, mutta tilanteeseen saattaa vaikuttaa myös se, että kyselyn vastaajat olivat pääsääntöisesti äitejä, jotka eivät pelanneet digitaalisia pelejä kovinkaan säännöllisesti yhdessä poikiensa kanssa. Vanhemman sukupuolen vaikutuksesta kertoo myös se, että kyselyyn vastanneet (harvat) isät kertoivat tuntevansa yli 5-vuotiaiden poikiensa pelaamat pelit erittäin hyvin selvästi useammin kuin samanikäisten poikien äidit.

Kuinka usein mediasisällöistä juteltiin?

Kyselyssä tiedusteltiin laajasti median asemaa perheen vuorovaikutuksessa. Vanhemmilta kysyttiin muun muassa, kuinka usein he juttelivat kyselyn kohteena olevan lapsensa kanssa eri medioiden käyttämiseen ja niiden sisältöihin liittyvistä asioista. Vanhemmilta kysyttiin, juttelivatko he lapsen kanssa usein, joskus, harvoin tai ei koskaan televisio-ohjelmista, elokuvista ja videoista,

digitaalisista peleistä, internetistä ja nettisisällöistä, musiikista ja radiosta tai kirjoista ja lehdistä. Lapsensa kanssa eri medioista tai mediasisällöistä juttelevien vanhempien osuudet on esitetty kuviossa 18.

KUVIO 18. Kuinka usein vanhempi juttelee lapsen kanssa mediankäyttöön tai mediasisältöön liittyvistä asioista (prosentteja kutakin mediaa käyttäneiden 3–8-vuotiaiden lasten vanhemmista)

On varsin luonnollista, että vanhemmat keskustelivat mediankäytöstä ja mediasisällöistä harvimminkin 0–2-vuotiaiden lastensa kanssa. Jo kaksivuotiaiden (kuten mediaa käyttäneiden) lastensa kanssa kertoi juttelevansa vähintään joskus televisio-ohjelmista, elokuvista tai videoista yli puolet vanhemmista, digitaalisista peleistä kolmannes, internetistä ja nettisisällöistä viidennes, musiikista tai radiosta melkein puolet ja kirjoista tai lehdistä kaksi kolmasosaa vanhemmista.

Lomakkeessa mainituista medioista vanhemmat sanoivat juttelevansa lastensa kanssa useimmin televisio-ohjelmista, elokuvista ja videoista, joista lapsen kanssa kertoi juttelevansa usein 46 prosenttia 3–8-vuotiaiden vanhemmista. Usein tai joskus niistä jutteli lapsensa kanssa 89 prosenttia vanhemmista. Mitä vanhemmista lapsista oli kyse, sitä suurempi määrä vanhemmista kertoi juttelevansa aiheesta usein. Kaikkein useimmin vanhemmat kertoivat juttelevansa kuvaohjelmista 7–8-vuotiaiden poikien kanssa: heidän kanssaan aiheesta jutteli usein lähes kaksi kolmasosaa vanhemmista.

Toiseksi useimmin vanhemmat juttelivat lasten kanssa kirjoista ja lehdistä, joista puhui lapsen kanssa usein 43 prosenttia 3–8-vuotiaiden vanhemmista ja usein tai joskus 81 prosenttia. Lähes puolet 3–4-vuotiaiden vanhemmista, mutta vain kolmannes 7–8-vuotiaiden vanhemmista jutteli lapsen kanssa usein kirjoista ja lehdistä.

Digitaalisista peleistä jutteli usein lapsen kanssa 27 prosenttia pelejä pelanneiden 3–8-vuotiaiden vanhemmista ja vähintään joskus 66 prosenttia. 3–4-vuotiaiden vanhemmista lapsen kanssa jutteli peleistä usein vain 16 pro-

senttia, 7–8-vuotiaiden vanhemmista taas 35 prosenttia. Kaikissa ikäluokissa peleistä juteltiin useammin poikien kuin tyttöjen kanssa: kaikista 3–8-vuotiaista digitaalisia pelejä pelanneista pojista 36 prosenttia jutteli aiheesta usein vanhemman kanssa, mutta tytöistä vain 19 prosenttia. 7–8-vuotiaiden poikien vanhemmista 44 prosenttia jutteli usein digitaalisista peleistä tai pelaamisesta poikansa kanssa.

Myös internetin käytöstä tai nettisällöistä vanhemmat puhuivat selvästi useammin poikiensa kuin tyttäriensä kanssa, mutta ero ei ollut yhtä suuri kuin digitaalisten pelien tapauksessa: aiheesta jutteli lapsen kanssa usein 22 prosenttia nettiä käyttävien 3–8-vuotiaiden poikien ja 13 prosenttia tyttöjen vanhemmista. Internetiä tai sen käyttöä koskevat keskustelut olivat vielä varsin harvinaisia 3–4-vuotiaiden lasten ja heidän vanhempiensa välillä: tämän ikäisistä lapsista jutteli aiheesta vanhemman kanssa usein vain 4 prosenttia, joskus 21 prosenttia, harvoin 36 prosenttia ja ei koskaan 39 prosenttia. Internetiä koskevat keskustelut yleistyivät nopeasti lapsen kasvaessa, ja 7–8-vuotiaiden lasten vanhemmista aiheesta keskusteli lapsen kanssa usein jo 32 prosenttia, joskus 46 prosenttia, harvoin 18 prosenttia ja ei koskaan 4 prosenttia. 7–8-vuotiaiden poikien vanhemmista 41 prosenttia jutteli usein internetistä tai verkkosisällöistä poikansa kanssa, samanikäisten tyttöjen vanhemmista taas vain 23 prosenttia.

Radiosta tai musiikista jutteli lapsen kanssa usein 18 prosenttia ja joskus tai usein 63 prosenttia 3–8-vuotiaiden lasten vanhemmista. Tästä aiheesta vanhemmat juttelivat lapsen kanssa suunnilleen yhtä usein riippumatta lapsen iästä tai sukupuolesta.

Mediankäyttöä koskeva vuorovaikutus tiivistettynä

- Useimmat vanhemmat kertoivat tuntevansa lapsensa käyttämät mediasisällöt erittäin hyvin tai hyvin.
- Vanhemmat tunsivat lapsen käyttämät digitaaliset pelit ja nettisisällöt selvästi huonommin kuin kuvaohjelmat tai kirjat ja lehdet, ja niistä keskusteltiin lasten kanssa harvemmin.
- Myös vuonna 2010 vanhemmilta kysyttiin lapsen käyttämien mediasisältöjen tuntemuksesta, ja tulokset olivat hyvin samankaltaisia kuin vuoden 2013 kyselyssä.

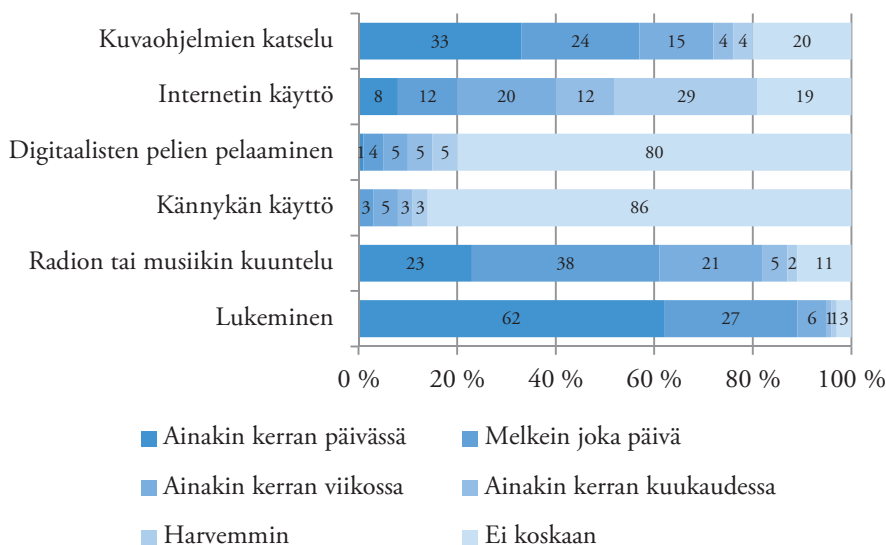

Eri-ikäisten lasten mediankäytön kokonaisuus

0–2-vuotiaat: Mediankäyttö alkaa kuuntelemalla

Lasten mediankäyttö alkaa jo pikkuvauvana. Ensimmäiseksi kuunnellaan ääneen luettuja kirjoja tai lehtiä sekä radiota tai musiikkia. Säännöllisempi kuvaohjelmien katselu alkoi useimmilla lapsilla yksivuotiaana. Myös internetin käyttö alkoi usein jo 1–2-vuotiaana. Suurin osa 0–2-vuotiaista ei sen sijaan pelannut digitaalisia pelejä eikä käyttänyt kännykkää. 0–2-vuotiaiden eri medioiden käyttöuseudet on esitetty kuviossa 19.

KUVIO 19. 0–2-vuotiaiden lasten mediankäyttö (prosentteja kaikista 0–2-vuotiaista lapsista)

Käytännössä kaikki yli puolivuotiaat lukivat – tai heille luettiin – vähintään kerran viikossa. Päivittäin tai lähes päivittäin luettiin ääneen melkein 60 prosentille alle yksivuotiaista lapsista ja noin 80 prosentille 1–2-vuotiaista. Vielä useampi pikkulapsi selaili ja katseli kirjoja tai lehtiä itsenäisesti.

Lapset alkoivat myös kuunnella radiota tai musiikkia hyvin nuorina. Yli puolet alle yksivuotiaista lapsista kuunteli radiota tai musiikkia päivittäin tai

lähes päivittäin ja kaksi kolmasosaa vähintään kerran viikossa. 1–2-vuotiaista radiota tai musiikkia kuunteli melkein joka päivä lähes kaksi kolmasosaa ja viikoittain yli 80 prosenttia.

Kuvaohjelmien katselu alkoi myös jo vauvaiässä. Vähintään kerran viikossa kuvaohjelmia katseli noin 40 prosenttia alle yksivuotiaista lapsista, yli kaksi kolmasosaa yksivuotiaista ja 95 prosenttia kaksivuotiaista. Päivittäin tai lähes päivittäin kuvaohjelmia katseli puolet yksivuotiaista ja 85 prosenttia kaksivuotiaista.

Internetin käyttö alkaa pienimmillä lapsilla yleensä kuvaohjelmien katselun myötä, kun lapsia kiinnostavia lyhyitä ohjelmapätkiä ja videoita katsellaan televisiokanavien tilausohjelmapalveluista, lasten nettisivuilta tai *YouTubesta*. Viikoittain internetiä käytti joka kuudes alle yksivuotias, yli kolmannes yksivuotiaista ja reilu puolet kaksivuotiaista. Huomionarvoista on, että monet pienimpien lasten vanhemmista eivät edes mieltäneet lapsensa käyttävän internetiä, vaikka tämä saattoi katsoa kuvaohjelmia internetistä lähes päivittäin.

Digitaalisten pelien pelaaminen oli vielä varsin harvinaista 0–2-vuotiaiden lasten keskuudessa. Ne lapset, jotka pelejä pelasivat, käyttivät tähän tarkoitukseen lähinnä kännykkää tai tablettitietokonetta eli kosketusnäyttöisiä laitteita. Pienimpien lasten vähäinen kännykän käyttö koostui suurimmaksi osaksi digitaalisten pelien pelaamisesta. Tablettitietokoneet ovat toistaiseksi varsin harvinaisia suomalaisissa lapsiperheissä, mutta sitä mukaa kuin ne todennäköisesti yleistyvät, lisääntyy luultavasti myös pienimpien lasten digitaalisten pelien pelaaminen.

Nuorimmat lapset käyttivät mediaa useimmiten aikuisten seurassa. Kuvaohjelmia varsin monet 0–2-vuotiaatkin lapset kuitenkin katselivat yksin tai muiden lasten seurassa.

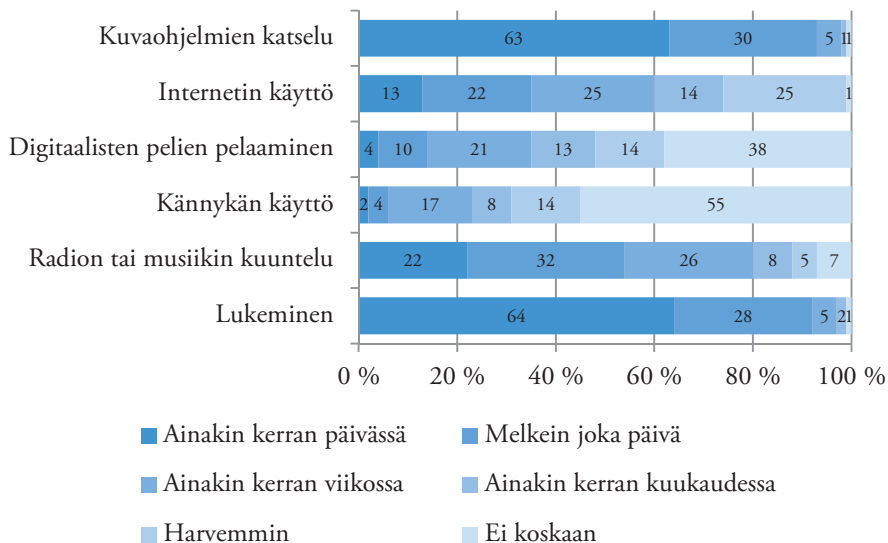
3–4-vuotiaat: Kuvamedioiden valtakausi alkaa

3–4-vuotiaat lapset käyttivät edelleen samoja medioita kuin nuoremmatkin lapset, mutta useiden medioiden käyttö lisääntyi ja säännöllistyi. Osa tämän ikäisistä lapsista alkoi myös säännöllisemmin pelata digitaalisia pelejä ja käyttää kännykkää. 3–4-vuotiaiden eri medioiden käyttöuseudet on esitetty kuviossa 20.

Lukemisen asema oli edelleen vahva 3–4-vuotiaiden elämässä. Joka päivä kirjojen tai lehtien parissa vietti aikaa melkein kaksi kolmasosaa ja lähes joka päivä yli 90 prosenttia lapsista. Puolelle ikäluokasta luettiin ääneen joka päivä ja noin 80 prosentille melkein joka päivä.

KUVIO 20. 3–4-vuotiaiden lasten mediankäyttö (prosentteja kaikista 3–4-vuotiaista lapsista)

Internetiä käytti päivittäin tai lähes päivittäin kolmasosa 3–4-vuotiaista ja viikoittain 60 prosenttia. Huomattava osa lasten internetin käytöstä oli kuvaohjelmien katselua, mutta tässä iässä lapset alkoivat myös pelata digitaalisia pelejä netissä ja vierailivat erilaisilla lapsille suunnatuilla puuha- ja pelisivustoilla.

Kaikista 3–4-vuotiaista lapsista kolmannes pelasi digitaalisia pelejä vähintään kerran viikossa. Kolmevuotiaista viikoittain pelasi reilu neljännes, mutta nelivuotiaista jo 43 prosenttia. Pojat aloittivat digitaalisten pelien pelaamisen hieman tyttöjä aikaisemmin: viikoittain pelasi kolmannes kolmivuotiaista pojista ja viidennes tytöistä, puolet nelivuotiaista pojista ja kolmannes tytöistä. Kaikista 3–4-vuotiaista viikoittain pelasi 42 prosenttia pojista ja 28 prosenttia tytöistä.

Kännykkää käytti ainakin joskus 45 prosenttia 3–4-vuotiaista, ja viikoittain sitä käytti 23 prosenttia. Kännykkää lapset käyttivät lähinnä pelaamiseen.

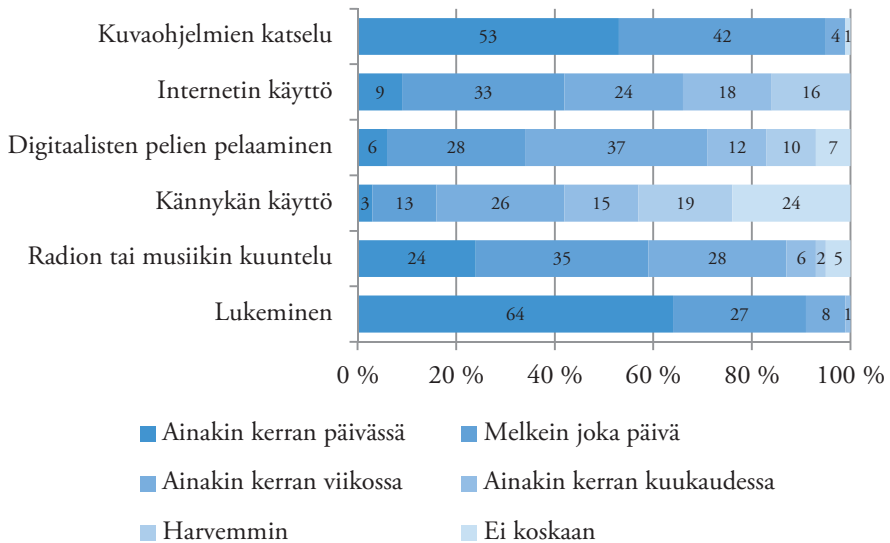
Kuvaohjelmia ja digitaalisia pelejä 3–4-vuotiaat lapset alkoivat käyttää yhä enemmän myös yksin tai muiden lasten kanssa eivätkä enää vain aikuisten seurassa, mutta vanhemmat tai koko perhe olivat heille muita lapsia useammin mieluisin mediankäyttöseura. Sen sijaan internetiä tämän ikäiset lapset käyttivät pääosin aikuisten seurassa.

5–6-vuotiaat: Internetin käyttö ja pelaaminen yleisty

Suurin ero 5–6-vuotiaiden lasten mediankäytössä suhteessa nuorempiin lapsiin oli se, että internetin käyttö ja digitaalisten pelien pelaaminen yleisty huomattavasti. 5–6-vuotiaiden eri medioiden käyttöuseudet on esitetty kuviossa 21.

KUVIO 21. 5–6-vuotiaiden lasten mediankäyttö (prosentteja kaikista 5–6-vuotiaista lapsista)

5–6-vuotiaat lapset lukivat edelleen säännöllisesti, mutta kirjojen lisäksi he lukivat selvästi enemmän myös sarjakuvia. Nuoremmat lapset lukivat hyvin vähän sarjakuvia, mutta 5–6-vuotiaista niitä luki päivittäin neljännes ja viikoittain puolet.

Kuvaohjelmia 5–6-vuotiaat katselivat jopa useammin kuin lukivat kirjoja tai lehtiä: lähes joka päivä kuvaohjelmia katseli 95 prosenttia ja yhtä usein luki 91 prosenttia ikäluokasta.

Internetiä 5–6-vuotiaat eivät käyttäneet kovinkaan paljon useammin kuin 3–4-vuotiaat, mutta kylläkin monipuolisemmin. Internetiä käytti päivittäin tai lähes päivittäin 42 prosenttia 5–6-vuotiaista ja viikoittain 66 prosenttia. Lapset käyttivät nettiä yhtä usein kuvaohjelmien katseluun ja pelaamiseen, kolmannes viikoittain kumpaankin.

Digitaalisia pelejä 5–6-vuotiaat lapset pelasivat selvästi enemmän kuin nuoremmat lapset. Kolmannes lapsista pelasi pelejä päivittäin tai lähes päivittäin ja vähintään kerran viikossa niitä pelasi yli kaksi kolmasosaa. Pojat pelasivat

pelejä edelleen tyttöjä useammin: pojista lähes päivittäin pelasi 40 prosenttia ja viikoittain kolme neljäsosaa, kun taas tytöistä lähes päivittäin pelasi 29 prosenttia ja viikoittain kaksi kolmasosaa.

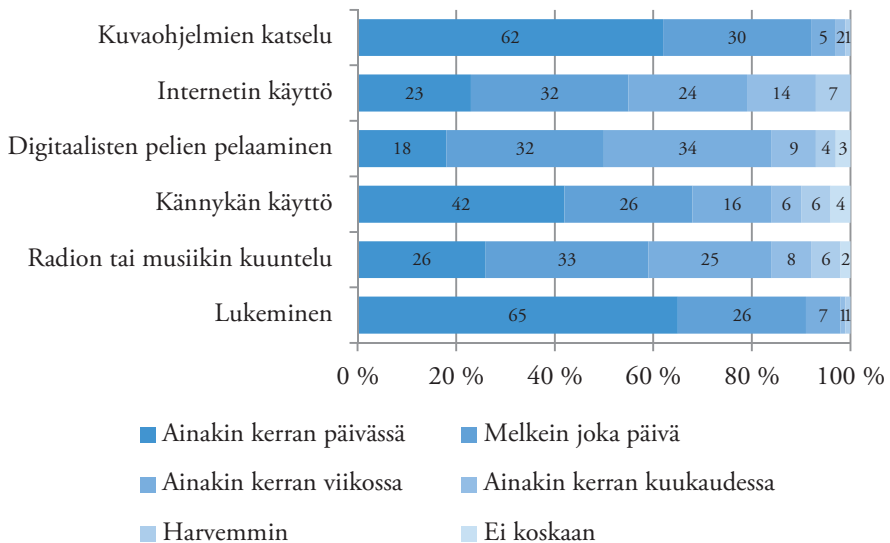
Myös kännykän käyttö yleistyi 5–6-vuotiailla, ja lapsilla alkoi olla myös omia puhelimia. Viisivuotiaista oma kännykkä oli joka kymmenennellä, mutta kuusivuotiaista jo joka neljännellä. Kännykän käyttö myös monipuolistui: pelaamisen lisäksi puhelimella alettiin myös soittaa puheluita ja ottaa kuvia.

Kuvaohjelmia ja digitaalisia pelejä 5–6-vuotiaat lapset käyttivät useammin yksin tai muiden lasten kanssa kuin aikuisten seurassa. Kuvaohjelmia useimmat lapset olisivat mieluiten katsoneet vanhempien tai koko perheen kanssa, mutta pelejä hieman useammat lapset käyttivät mieluummin yksin tai muiden lasten kanssa.

7–8-vuotiaat: Internetin ja kännykän päivittäiskäyttäjät

Suhteessa nuorempiin lapsiin 7–8-vuotiaista suurempi osa käytti eri medioita päivittäin tai lähes päivittäin. Koulunkäynnin alkaessa yleistyy erityisesti kännykän käyttö, ja lähes kaikki lapset saavat oman kännykän. 7–8-vuotiaiden eri medioiden käyttöuseudet on esitetty kuviossa 22.

KUVIO 22. 7–8-vuotiaiden lasten mediankäyttö (prosentteja kaikista 7–8-vuotiaista lapsista)

7–8-vuotiaat lapset lukivat edelleen säännöllisesti, mutta lukemisen luonne muuttui jonkin verran. Vanhemmat lukivat lapsille ääneen selvästi aiempaa harvemmin, mutta silti lähes päivittäin luettiin ääneen kahdelle kolmesta. Nuoremista lapsista poiketen 7–8-vuotiaat kiinnostuivat myös pelkästään tekstiä sisältävistä kirjoista. Tyttöjen ja poikien lukemisen tavat alkoivat 7–8-vuotiailla eriytyä tavalla, joka on tyypillinen vanhempien lasten ja nuorten lukemiselle. Kuvia ja tekstiä sisältäviä kirjoja ja lehtiä tytöt ja pojat lukivat yhtä usein, mutta pojat lukivat tyttöjä useammin sarjakuvia ja tytöt taas poikia useammin pelkästään tekstiä sisältäviä kirjoja.

Kuvaohjelmia 7–8-vuotiaat katselivat vieläkin useammin kuin nuoremmat lapset, ja vähintään kerran päivässä ohjelmia katseli 62 prosenttia ikäluokasta.

Internetiä useimmat 7–8-vuotiaat käyttivät lähes päivittäin: vähintään kerran päivässä nettiä käytti neljännes, lähes joka päivä yli puolet ja viikoittain 79 prosenttia. 7–8-vuotiaatkin käyttivät internetiä pääasiassa kuvaohjelmien katseluun ja pelaamiseen, ja melkein puolet heistä käytti nettiä viikoittain molempiin tarkoituksiin. Tytöt aloittelivat yhteisöpalvelujen käyttöä, ja 18 prosenttia 7–8-vuotiaista tytöistä käytti yhteisöpalveluja vähintään viikoittain.

Yli 80 prosenttia 7–8-vuotiaista pelasi digitaalisia pelejä vähintään kerran viikossa ja puolet melkein joka päivä. Tyttöjen ja poikien välinen ero pelaamisen useudessa tasoittui tässä iässä, kun tytöt ottivat pojat kiinni; tytöissä oli kuitenkin edelleen poikia enemmän niitä, jotka eivät pelaa lainkaan tai pelaavat harvemmin kuin kerran viikossa.

Lähes kaikilla 7–8-vuotiailla oli oma kännykkä. Nuoremista lapsista poiketen kouluikäiset lapset käyttivät kännykkää enemmän puhelimenä kuin pelilaitteena. Tärkein kännykän käyttötapa oli yhteyden pitäminen omiin vanhempiin, mutta myös muita puheluita tämän ikäiset lapset soittivat ja vastaanottivat useammin kuin pelasivat pelejä. Kouluikäiset lapset ottivat kännykällä myös paljon kuvia ja kuuntelivat musiikkia, mutta internetpalveluja he käyttivät hyvin vähän.

Suurin osa 7–8-vuotiaista katseli kuvaohjelmia ja pelasi digitaalisia pelejä useimmiten yksin tai muiden lasten seurassa. Erityisen mieluisa kuvaohjelmien katseluseura lapsille oli koko perhe; perheen yhteiset katseluhetket olivat lapsille selvästi merkityksellisiä. Suurin osa kouluikäisistä pelasi digitaalisia pelejä mieluummin yksin tai yhdessä muiden lasten kanssa kuin aikuisten seurassa. Internetiäkin 7–8-vuotiaat olisivat käyttäneet mieluummin yksin tai muiden lasten kanssa, vaikka yleisin käyttöseura oli heistä puolilla aikuiset.

Pienten lasten muuttunut mediankäyttö

Seuraavassa luvussa esitetään yhteenveto vuoden 2013 Lasten mediabarometri -tutkimuksen tuloksista ja verrataan tuloksia edellisen, vuonna 2010 toteutetun saman ikäluokan mediankäyttöä tarkastelleen barometrin tuloksiin (vrt. Suoninen 2011a; Suoninen 2011b). Lisäksi tuloksia verrataan ja rinnastetaan mahdollisuuksien mukaan muiden 2010-luvulla tehtyjen, pienten lasten mediankäyttöä koskevien tutkimusten tuloksiin. Tärkeimpiä vertailukohteita ovat Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskuksen vuonna 2012 toteuttama *Lapsiperheiden mediakysely* (Pääjärvi, Hoppo & Pekkala 2013) sekä samana vuonna Ruotsissa ja Norjassa tehdyt selvitykset (Statens medieråd 2013; Medietilsynet 2012). Yhteiseurooppalaisen (nyttemmin myös Euroopan ulkopuolelle laajenneen) EU Kids Online -tutkimushankkeen yhteydessä tehty selvitys 0–8-vuotiaiden lasten internetin käyttöä koskevista tutkimuksista osoittaa, että pienten lasten netin käytöstä – kuten myös muusta mediankäytöstä – on saatavilla varsin vähän laajempaa tutkimustietoa (Holloway, Green & Livingstone 2013).

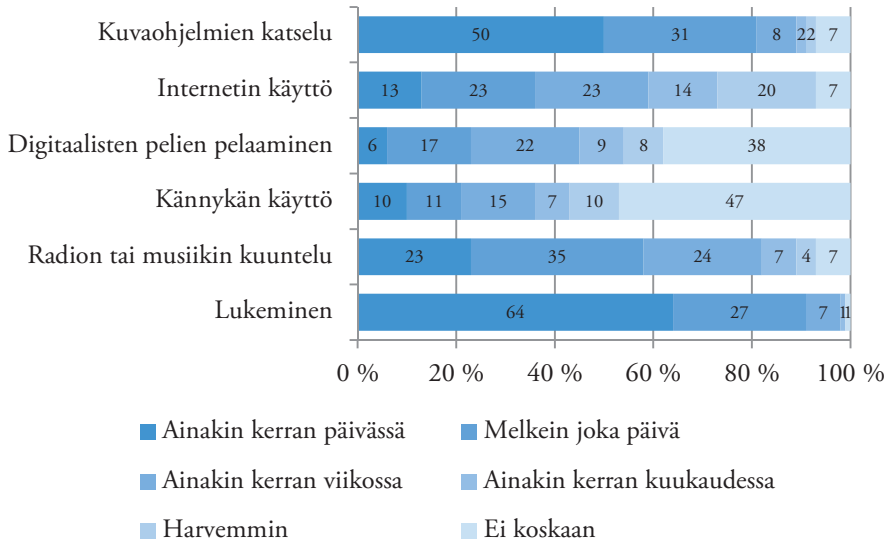
Pienten lasten mediankäyttöä tarkasteleva barometritutkimus osoittaa, että erilaiset mediat ovat vahvasti osa lasten arkipäivää jo vauvaiästä lähtien. Alle vuoden ikäisille lapsille tärkeimpiä mediasisältöjä ovat musiikki sekä lastenkirjat, joita vanhemmat lukevat heille ääneen. Kuvaohjelmien katselun lapset aloittavat 1–2-vuotiaina, ja usein myös internetin käyttö alkaa samassa iässä, koska kuvaohjelmia seurataan paljon verkon videopalveluista ja tilausohjelmalveluista. Digitaalisten pelien pelaaminen yleistyy 2–4 vuoden iässä. Pienimmät lapset pelaavat pelejä lähinnä kosketusnäytöllisillä laitteilla, ja pelilaitteena on usein vanhemman kännykkä. Omia kännyköitä lapset alkavat saada 5–6-vuotiaina, ja lähes kaikilla kouluikäisillä on oma kännykkä. Yhteenveto 0–8-vuotiaiden lasten mediankäytöstä on esitetty kuviossa 23.

Kirjoilla ja lukemisella on perinteisesti ollut vahva asema suomalaisessa kulttuurissa, ja pikkulapsille luetaan edelleen säännöllisesti. Suomalaislapset lukivat tai heille luettiin selvästi useammin kuin esimerkiksi ruotsalaisille lapsille (Statens medieråd 2013, 14). Kirjoja tai lehtiä luki vähintään kerran päivässä lähes kaksi kolmasosaa 0–8-vuotiaista suomalaisista lapsista ja päivittäin tai lähes päivittäin 91 prosenttia. Päivittäin tai lähes päivittäin luettiin ääneen neljälle viidestä alle kouluikäisestä ja kahdelle kolmasosalle kouluikäisistä lapsista. Lasten keskuudessa suosituinta luettavaa olivat kuvia ja tekstejä sisältävät kirjat. Sarjakuvien lukeminen yleistyi 5–6-vuotiailla ja pelkästään tekstiä sisältävien kirjojen lukeminen 7–8-vuotiailla. Lasten lukemisen määrässä ja laadussa ei ollut tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2010 barometritutkimukseen verrattuna, kun

otetaan huomioon kysymysten hieman erilainen rakenne. Huomionarvoista on myös, että vanhempien lasten ja varhaisnuorten lukuharrastuksessa ilmenevä sukupuoliero alkoi näkyä selvästi jo 7–8-vuotiailla lapsilla: pojat lukivat selvästi tyttöjä useammin sarjakuvia ja tytöt taas selvästi poikia useammin pelkästään tekstiä sisältäviä kirjoja (Hirvonen 2012, 30–31; Suoninen 2013a, 87–88).

KUVIO 23. 0–8-vuotiaiden lasten mediankäyttö (prosentteja kaikista 0–8-vuotiaista lapsista)

Musiikkia tai radio-ohjelmia kuunteli vähintään kerran päivässä neljännes kaikista 0–8-vuotiaista, päivittäin tai lähes päivittäin yli puolet ja vähintään viikoittain neljä viidesosaa. Edellisen samaan ikäluokkaan keskittyneen, vuoden 2010 Lasten mediabarometrin tuloksiin verrattuna näyttää siltä, että musiikin tai radion päivittäiskuuntelu on hieman vähentynyt kaikissa ikäluokissa, mutta viikkokuuntelu on pysynyt samalla tasolla (Suoninen 2011a, 37). Musiikkia suomalaislapset kuuntelivat suunnilleen yhtä usein kuin ruotsalaiset lapset (Statens medieråd 2013, 14).

Kuvaohjelmia katseli vähintään kerran päivässä puolet kaikista 0–8-vuotiaista lapsista ja lähes joka päivä neljä viidesosaa. Yli kolmivuotiaista lapsista lähes kaksi kolmasosaa seurasi kuvaohjelmia vähintään kerran päivässä ja melkein joka päivä yli 90 prosenttia lapsista. Kuvaohjelmien katselua koskevat kysymykset eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2010 Lasten mediabarometri -tutkimuksen tulosten kanssa, koska vuonna 2010 pidettiin vielä mielekkäänä kysyä televisio-ohjelmien ja kuvatallenteiden katselusta erikseen, mutta vuonna 2013 kysymykset koskivat kaikkia kuvaohjelmia. Tutkimustulosten valossa vaikuttaisi kuitenkin siltä, että nuorimpien 0–4-vuotiaiden lasten kuvaohjelmien katselu

on jonkin verran lisääntynyt vuodesta 2010. Pohjoismaisittain vertaillen suomalaislapset katselivat kuvaohjelmia suunnilleen yhtä usein kuin ruotsalaiset ja norjalaiset lapset (Statens medieråd 2013, 14; Medietilsynet 2012, 14).

Suurin muutos suomalaislasten kuvaohjelmien katselussa oli kuitenkin internetin merkityksen kasvu kuvaohjelmien lähteenä. Vuonna 2010 vain kymmenesosa lapsista katsoi koskaan televisio-ohjelmia internetin tilausohjelmalveluista tai kuvatallenteita internetin videopalveluista (Suoninen 2011a, 17–18). Kolme vuotta myöhemmin 83 prosenttia kaikista 0–8-vuotiaista lapsista katseli ainakin joskus kuvaohjelmia internetin kautta ja viikoittain niitä katseli netistä 42 prosenttia. Kolmannes lapsista katsoi viikoittain kuvaohjelmia internetin videopalveluista (esimerkiksi *You Tube*) ja viidennes internetin maksuttomista tilausohjelmalveluista (esimerkiksi *Yle Arena*, *MTV Katsomo* tai *Ruutu*). Maksullisista tilausohjelmalveluista tai verkkopalvelimella käytössä olevalta tallennustilalta lapset katselivat kuvaohjelmia selvästi vähemmän.

Vastaavasti ostettujen tai vuokrattujen kuvatallenteiden sekä itse tallennettujen televisio-ohjelmien katselu oli vähentynyt, vaikka suoraa vertailua onkin vaikea tehdä kysymyslomakkeiden erilaisen rakenteen takia. Pienten lasten katselutottumukset mukailevat siis muun väestön katselutottumuksissa tapahtuneita muutoksia: sen sijaan, että televisio-ohjelmia tallennettaisiin itse myöhempää käyttöä varten, niitä katsellaan internetin tilausohjelmalveluista. Ja sen sijaan, että kuvatallenteita ostettaisiin tai vuokrattaisiin fyysisinä tallenteina, niitä katsellaan internetin video- tai tilausohjelmalveluista.

Lasten katsomien kuvaohjelmien lähteille ei löydy vertailutietoja muista kotimaisista tai pohjoismaisista tutkimuksista, sillä näissä selvityksissä ei ole kysytty, mistä lähteestä lapset kuvaohjelmia katsovat. Viranomaisten tekemissä selvityksissä on keskitytty vain eri mediasisältöjen käyttöön, eikä niissä ole kiinnitetty huomiota siihen, mistä lähteestä tai millä teknisellä välineellä ohjelmia katsellaan. Kuitenkaan esimerkiksi lastensuojelun lähtökohdasta tapahtuvan kuvaohjelmien säätelyn kannalta ei ole lainkaan samantekevää, mistä lähteestä lapset kuvaohjelmia katselevat, sillä esimerkiksi lasten keskuudessa hyvin suosittu internetin videopalvelut eivät kuulu lainkaan kansallisen lainsäädännön ja säätelyn piiriin.

Kuvaohjelmien muuttuneet katselutavat heijastuivat jonkin verran myös vanhempien nimeämässä lasten suosikkiohjelmissä. Vuonna 2013 jo 3–4-vuotiaiden tyttöjen ja poikien suosikkiohjelmat erosivat toisistaan, kun taas vuonna 2010 sukupuoliero alkoi näkyä vasta 5–6-vuotiailla lapsilla (Suoninen 2011a, 21). Tämä johtunee ainakin osittain siitä, että tarjolla olevien ohjelmavaihtoehtojen määrä on moninkertaistunut television ohjelmatarjonnan lisääntyessä ja erityisesti internetin ohjelmalveluiden käytön yleistyessä. Lapset pääsevät valitsemaan itseään erityisesti kiinnostavia ohjelmia, jolloin katselutavat – tässä tapauksessa tyttöjen ja poikien katselutavat – voivat eriytyä enemmän kuin tilanteessa,

jossa valinnat tehdään pääasiassa television suppeammasta ohjelmatarjonnasta. Katselutapojen muutoksesta kertonee myös se, että Muumit / *Muumilaakson tarinat* on säilyttänyt suosionsa (ja saanut myös uutta katselijakuntaa nuorimmista lapsista), vaikka ohjelmaa ei tutkimusajankohtana esitettykään millään suomenkielisellä televisiokanavalla. Sitä siis seurattiin todennäköisimmin juuri nettipalvelujen kautta.

Pienimpien lasten internetin käyttö alkoi tyypillisesti kuvaohjelmien katselulla: 0–2-vuotiaista lapsista kaksi kolmasosaa katseli kuvaohjelmia internetistä ainakin joskus ja kolmannes viikoittain. Pienimmille lapsille kuvaohjelmien katselu oli myös selkeästi tärkein internetin käyttötarkoitus.

Kaikista 0–8-vuotiaista lapsista 93 prosenttia käytti internetiä ainakin joskus, ja viikoittain sitä käytti 59 prosenttia. Internetin käyttö yleistyi ja säännöllistyi nopeasti iän mukana: 0–2-vuotiaista internetin päivittäiskäyttäjiä oli viidennes, 3–4-vuotiaista kolmannes, 5–6-vuotiaista 42 prosenttia ja 7–8-vuotiaista 55 prosenttia. Internetiä käytettiin selvästi useammin kuin vuonna 2010 ja sen käyttö myös aloitettiin huomattavasti nuorempana. Vuonna 2010 internetiä käytti edes joskus vajaa puolet 0–8-vuotiaista, ja internetin käyttö alkoi yleistyä vasta 5–6-vuotiailla. Internetin käyttö oli myös muuttunut säännöllisemmäksi. Vuonna 2013 internetiä käytti viikoittain noin kaksi kolmasosaa yli 3-vuotiaista ja yli puolet kaikista 0–8-vuotiaista, vuonna 2010 taas vajaa puolet yli 3-vuotiaista ja kolmannes kaikista 0–8-vuotiaista (Suoninen 2011a, 25). Lasten internetin käytön aloittamisen aikaistuminen johtui pääosin netin kautta tapahtuvasta kuvaohjelmien katselusta.

Eräs mielenkiintoinen – vaikkakin vahingossa syntynyt – tutkimustulos oli se, etteivät pienten lasten vanhemmat välttämättä mieltäneet internetin kautta tapahtuvaa kuvaohjelmien katselua lainkaan internetin käytöksi. Kaksi kolmasosaa kuvaohjelmia netin kautta seuranneiden 0–2-vuotiaiden lasten vanhemmista ilmoitti kyselylomakkeessa, ettei lapsi käytä lainkaan internetiä (ja siis jätti myös vastaamatta tarkempiin internetin käyttöä koskeviin kysymyksiin). Nämä epäloogiset vastaukset paljastuivat, koska lomakkeessa kysyttiin kuvaohjelmien katselun yhteydessä myös sitä, mistä lähteestä lapsi kuvaohjelmia seuraa. Kyse ei myöskään ollut siitä, että lapset nämä lapset olisivat katselleet kuvaohjelmia netin kautta vain hyvin epäsäännöllisesti, sillä puolet jopa päivittäin internetiä kuvaohjelmien katseluun käyttäneiden pienimpien lasten vanhemmista katsoi, ettei lapsi käyttänyt nettiä lainkaan.

Onkin oletettavaa, että osa pienten lasten internetin käytöstä jää rekisteröimättä, jos tutkimuksessa kysytään internetin käytöstä vain yleisellä tasolla. Vanhemmat ehkä mieltävät lapsen internetin käytöksi vain verkon interaktiivisten sisältöjen käytön tai internetin itsenäisen käytön, eivät tilanteita, joissa lapsi ei itse välttämättä lainkaan koske välineeseen, jolla internetiä käytetään. Internetin käyttö siis mahdollisesti koetaan perusluonteeltaan enemmän tek-

nologian käyttöä edellyttäväksi tai aktiivisemmaksi toiminnaksi kuin vaikkapa kuvaohjelmien katselu televisioista tai tallenteelta – harvoinpa pienimmät lapset televisiota tai DVD-soitintakaan itse käyttävät.

Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskuksen (MEKU) vuonna 2012 toteutetun *Lapsiperheiden mediakyselyn* mukaan vain 12 prosenttia 0–3-vuotiaista lapsista käytti lainkaan internetiä (Pääjärvi, Happo & Pekkala 2013, 23). Käsillä olevassa tutkimuksessa jo 81 prosenttia 0–2-vuotiaista lapsista paljastui internetin käyttäjiksi. Ei ole luultavaa, että pienten lasten internetin käyttö olisi yleistynyt noin rajusti vain yhdessä vuodessa, vaan luultavimmin huomattava osa lasten netin käytöstä on jäänyt huomioimatta MEKUn kyselyssä juuri sen takia, etteivät vanhemmat ole raportoineet kuvaohjelmien katselua internetin käytöksi. Pohjoismaisten selvitysten mukaan 29 prosenttia norjalaisista 1–4-vuotiaista käytti internetiä edes joskus (Medietilsynet 2012, 14). Ruotsalaisista 0–1-vuotiaista 14 prosenttia ja 2–4-vuotiaista 54 prosenttia käytti internetiä ainakin joskus. Ruotsalaistutkimuksen mukaan vuoteen 2010 verrattuna lasten netin käyttö oli vuoteen 2012/13 mennessä lisääntynyt huomattavasti ja käyttö aloitettiin selvästi aiempaa nuorempana. (Statens medieråd 2013, 14.)

Vuoden 2010 tuloksiin verrattuna internetin kolme tärkeintä käyttötarkoitusta – pelaaminen, kuvaohjelmien katselu ja lastensivustoilla vierailu – olivat pysyneet samoina, mutta internetin käytön yleistymisen myötä niiden kaikkien käyttö oli lisääntynyt selvästi. Lisäksi kuvaohjelmien katselu oli noussut pelaamisen ja lastensivustoilla vierailemisen ohi internetin kaikkein yleisimmäksi käyttötarkoitukseksi. Erityisesti kaikkein nuorimpien eli alle 4-vuotiaiden internetin käyttö oli pääsääntöisesti juuri kuvaohjelmien katselua. Digitaalisten pelien pelaaminen alkoi yleistyä 3–4-vuotiailla, mutta vasta yli 5-vuotiailla pelaaminen nousi kuvaohjelmien rinnalle yhtä tärkeänä netin käyttötapana.

Myös muissa maissa tehdyt tutkimukset pienten lasten internetin käytöstä antavat samansuuntaisia tuloksia: netin käyttö alkaa kuvaohjelmien katselulla, ja pelien pelaaminen aloitetaan hieman myöhemmin (Holloway, Green & Livingstone 2013, 12). Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskuksen tekemän *Lapsiperheiden mediakyselyn* mukaan kuvaohjelmien katselu on internetin tärkein käyttötapa alle 3-vuotiaiden lasten keskuudessa, mutta yli 4-vuotiaat lapset käyttävät sitä enemmän pelaamiseen kuin kuvaohjelmien katseluun, ja kaikkien 0–12-vuotiaiden lasten keskuudessa pelien pelaaminen on internetin selkeästi tärkein käyttötapa (Pääjärvi, Happo & Pekkala 2013, 24–26). Kuten sanottu, tässä tutkimuksessa huomattavaa osaa internetiä vain kuvaohjelmien katseluun käyttävistä lapsista ei kuitenkaan luultavasti ole lainkaan ilmoitettu internetin käyttäjiksi.

Kuvaohjelmien katselun entistä suurempi osuus pienten lasten internetin käytöstä vaikutti myös siihen, että tyttöjen ja poikien väliset erot internetin käytön aloitusiässä ja käytön yleisyydessä olivat kaventuneet tai hävinneet

kokonaan. Vuonna 2010 pojat aloittivat internetin käytön keskimääräisesti vuoden tyttöjä nuorempina – pojilla internetin käyttö yleistyi 3–4-vuotiaana, mutta tytöillä vasta 5–6-vuotiaana (Suoninen 2011a, 25).

Digitaalisia pelejä pelasi ainakin joskus vajaat kaksi kolmasosaa kaikista 0–8-vuotiaista lapsista; päivittäin niitä pelasi vajaa neljännes ja viikoittain 45 prosenttia. Digitaalisten pelien pelaaminen alkoi yleistyä 3–4-vuoden iässä, ja säännöllisimpiä pelaajia olivat yli 5-vuotiaat lapset, joista kolmannes pelasi päivittäin ja kaksi kolmasosaa viikoittain.

Myös digitaalisten pelien pelaaminen oli yleistynyt selvästi kolmessa vuodessa, ja pelaaminen aloitettiin selvästi aiempaa nuorempana. Vuoden 2010 *Lasten mediabarometrin* mukaan vain 4 prosenttia 0–2-vuotiaista pelasi digitaalisia pelejä edes joskus, mutta vuonna 2013 nuorimmasta ikäluokasta pelasi jo viidennes. Vuonna 2010 pelejä pelasi kolmannes 3–4-vuotiaista, vuonna 2013 lähes kaksi kolmasosaa. Kolme vuotta sitten kolmannes 5–6-vuotiaista lapsista ei pelannut koskaan digitaalisia pelejä, nyt taas pelaamattomien osuus tästä ikäluokasta oli vain 7 prosenttia. (Suoninen 2011a, 30–31.) Suomalaislasten pelaamisen useudesta kertovat luvut ovat hyvin samansuuntaisia kuin vuoden 2012 *Lapsiperheiden mediakyselyssä* (Pääjärvi, Happo & Pekkala 2013, 17). Ruotsalaiset ja norjalaiset lapset vaikuttavat sen sijaan pelaavan digitaalisia pelejä hieman suomalaisia lapsia harvemmin (Statens medieråd 2013, 14; Medietilsynet 2012, 13).

Digitaalisten pelien pelaaminen oli vuonna 2013 ainoita alueita, joilla oli edelleen selvästi nähtävissä ero tyttöjen ja poikien välillä, mutta vuoden 2010 tutkimustuloksiin verrattuna ero oli kuitenkin pienentynyt. Pojat aloittivat edelleen säännöllisen pelaamisen tyttöjä aikaisemmin, mutta molemmilla pelaaminen yleistyi aikaisemmin. Vuonna 2010 pelaaminen alkoi pojilla yleistyä nelivuotiaana ja tytöillä viisivuotiaana (Suoninen 2011a, 30–31), mutta vuonna 2013 pelejä pelasi viikoittain jo kolmannes kolmivuotiaista pojista ja kolmannes nelivuotiaista tytöistä. Tyttöjen pelaamisessa tapahtunut muutos liittyy sekin todennäköisesti internetin käytön yleistymiseen, sillä verkossa tytöille on tarjolla laajempi valikoima heitä erityisesti kiinnostavia pelejä. Tyttöjen ja poikien lempipelit olivat (*Angry Birdsia* lukuun ottamatta) selvästi sukupuolen mukaan jakautuneita. Pohjoismaisista viranomais selvityksistä vain norjalaistutkimuksessa on tarkasteltu tyttöjen ja poikien mediankäytön eroja, ja Norjassa näyttäisi ilmenevän samanlainen sukupuoliero juuri digitaalisten pelien pelaamisessa: pojat pelaavat digitaalisia pelejä selvästi tyttöjä useammin (Medietilsynet 2012, 13).

Digitaalisten pelien pelaaminen oli vuonna 2013 toiseksi tärkein internetin käyttötapa lasten keskuudessa, ja tyttöjen ja poikien välinen ero pelien pelaamisessa näkyi myös erilaisten internetpalvelujen käytön tasolla. Kaikista internetiä käyttävistä 3–8-vuotiaista pojista pelejä pelasi internetissä viikoittain yli puo-

let, tytöistä taas reilu kolmannes. Vuonna 2010 pelien pelaaminen oli lapsille internetin tärkein käyttötarkoitus, ja sukupuoliero pelaamisessa näkyi tuolloin myös yleisemmin internetin käytön useudessa, sillä erityisesti 3–6-vuotiaat pojat käyttivät internetiä selvästi tyttöjä useammin (Suoninen 2011a, 26).

Alle kolmivuotiaat lapset pelasivat digitaalisia pelejä lähinnä vain kosketusnäytöllisillä laitteilla eli kännykällä tai tablettitietokoneella. Tablettitietokoneet olivat vielä vuonna 2013 varsin harvinaisia pienten lasten perheissä. Sellainen oli talouksista vain kolmanneksessa, mutta niiden odotettavissa oleva yleistymisen lisänee jatkossa entisestään pienten lasten digitaalisten pelien pelaamista. Ne tähän tutkimukseen osallistuneet 0–4-vuotiaat lapset, joilla oli mahdollisuus käyttää tablettitietokonetta, pelasivat digitaalisia pelejä selvästi muita ikäisiään useammin.

Pienimmillä lapsilla ei ollut omia kännyköitä, mutta he lainasivat usein vanhempiensa (kosketusnäytöllisiä) puhelimia pelien pelaamiseen. Pienet lapset myös katsoivat kuvaohjelmia ja kuuntelivat musiikkia tai radiota kännykällä. Kännykän käyttö oli kolmessa vuodessa yleistynyt erityisesti 3–6-vuotiaiden lasten keskuudessa. Vuonna 2010 vain 15 prosenttia 3–4-vuotiaista ja 30 prosenttia 5–6-vuotiaista käytti kännykkää edes joskus, vuonna 2013 taas kännykän käyttäjiä oli puolet 3–4-vuotiaista ja kolme neljäsosaa 5–6-vuotiaista (Suoninen 2011a, 36–37).

Vuonna 2013 oma kännykkä oli kymmenesosalla viisivuotiaista, neljäsosalla kuusivuotiaista, kahdella kolmasosalla seitsenvuotiaista ja 94 prosentilla kahdeksanvuotiaista. Vuoteen 2010 verrattuna omat kännykät olivat hieman yleistyneet 5–6-vuotiailla lapsilla, mutta lähes kaikilla 7–8-vuotiailla oli oma kännykkä jo vuonna 2010 (Suoninen 2011a, 36). Lapsille hankittiin useimmiten oma kännykkä koulunkäynnin alkaessa, ja kännykän yleisin käyttötapa 7–8-vuotiailla oli yhteydenpito omiin vanhempiin. Kännyköillään lapset myös pelasivat, ottivat valokuvia ja kuuntelivat radiota tai musiikkia. Lapsista vajaalla puolella oli kännykässään nettiyhteys, mutta valtaosalla heistäkään ei ollut lupaa käyttää kännykällään internetsovelluksia. *Lapsiperheiden mediakyselyn* mukaan alle 10-vuotiaiden omista kännyköistä vain viidennes oli varustettu internet-yhteydellä, joten nettikännykät olivat yleistyneet lasten keskuudessa selvästi reilun vuoden aikana (Pääjärvi, Hoppo & Pekkala 2013, 29).

Pienten lasten mediankäytön muutokset tiivistettynä

- Kirjojen ja lehtien lukeminen ja kuvaohjelmien katselu ovat edelleen pienten lasten yleisimpiä mediankäyttötapoja. Kaksi kolmasosaa lapsista katselee kuvaohjelmia ja lukee (tai heille luetaan) ainakin kerran päivässä ja lähes kaikki melkein joka päivä. Lukemisen ja katselun useudessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia 2010-luvulla. Entistä selvästi suurempi osa kuvaohjelmien katselusta tapahtuu kuitenkin internetin video- tai tilausohjelmapalvelujen kautta.
- Neljä viidesosaa lapsista kuuntelee radiota tai musiikkia viikoittain ja lähes päivittäin niitä kuuntelee reilusti yli puolet. Päivittäiskuuntelijoiden osuus on hieman laskenut vuodesta 2010, mutta viikkokuuntelijoiden määrä on pysynyt ennallaan.
- Suurin suomalaisten 0–8-vuotiaiden lasten mediankäytössä 2010-luvulla tapahtunut muutos on erilaisten internetpalvelujen käytön yleistyminen ja internetin käytön aloittamisen aikaistuminen. Vuonna 2013 yli 90 prosenttia kaikista 0–8-vuotiaista lapsista käytti internetiä ainakin joskus, kun vuonna 2010 internetin käyttäjiä oli vain vajaa puolet lapsista.
- Internetin käyttö aloitetaan kuvaohjelmien katselulla jo alle 2-vuotiaana, ja nettipelien pelaaminen alkaa yleistyä 3–4-vuoden iässä. Kuvaohjelmien katselu on ohittanut pelien pelaamisen internetin tärkeimpänä käyttötarkoituksena 0–8-vuotiaiden lasten keskuudessa.

- Myös digitaalisten pelien pelaaminen on yleistynyt 2010-luvulla ja pelaaminen aloitetaan entistä nuorempana. Vuonna 2013 digitaalisia pelejä pelasi ainakin joskus vajaat kaksi kolmasosaa kaikista 0–8-vuotiaista lapsista, kun vuonna 2010 pelaajia oli tästä ikäluokasta vajaa puolet. Pelaaminen alkoi yleisimmin 3–4-vuotiaana, ja yli 5-vuotiaista jo lähes kaikki pelasivat digitaalisia pelejä. Vuonna 2010 pelaaminen yleistyi 5–6-vuoden iässä.
- Tyttöjen ja poikien välinen ero internetin käytössä on hävinnyt 2010-luvulla ja digitaaliset pelit ovat ainoa media, jonka käytössä on enää vuonna 2013 selvä sukupuoliero. Pojat pelaavat pelejä edelleen tyttöjä useammin, mutta tämäkin ero on kaventunut vuodesta 2010.

Johtopäätökset pienten lasten mediakasvatuksen kannalta

Vuosien 2013 ja 2010 Lasten mediabarometri -tutkimukset osoittavat selvästi, kuinka tärkeässä roolissa erilaiset mediasisällöt ja mediankäyttö ovat jo kaikkein pienimpienkin lasten elämässä. Erityisesti runsas audiovisuaalisten mediasisällöjen kulutus kuvaohjelmien ja digitaalisten pelien muodossa tulisi huomioida nykyistä paremmin myös varhaiskasvatuksessa, sillä median tulkintataidot ovat tärkeitä jo alle kouluikäisille lapsille ja kasvatusorganisaatioiden tulisi tukea vanhempia mediakasvatustyössä.

Suomessa on saatavilla varsin paljon laadukasta pienten lasten mediakasvatukseen soveltuvaa maksutonta opetusmateriaalia, ja eri toimijoiden tuottamaa aineistoa on koottu runsaasti esimerkiksi Mediakasvatusseuran verkkosivustolle osoitteeseen <http://www.mediakasvatus.fi/oppimateriaalia>. Toistaiseksi järjestelmällistä mediakasvatusta varhaiskasvatuksessa ovat toteuttaneet vain lähinnä yksittäiset asiasta kiinnostuneet lastenohjaajat ja lastentarhanopettajat. Monet varhaiskasvatuksen yksiköt ja organisaatiot saattavat jopa suorastaan ylpeillä sillä, että ovat ”mediavapaita vyöhykkeitä”. Kun lapset kuitenkin käyttävät runsaasti mediaa ja kasvavat sen keskellä, olisi suotavaa, että varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen ammattilaiset käyttäisivät pedagogista erityisosaamistaan myös lasten mediataitojen kehittämiseen.

Pienten lasten vanhemmilla on tapana katsoa kuvaohjelmia lastensa kanssa, ja kuvaohjelmien katselu yhdessä on myös koko perheen mieluista – vähintään viikoittaista – ajanvietettä. Lasten käyttämistä mediasisällöistä vanhemmat tuntevatkin lapsen katsomat kuvaohjelmat varsin hyvin. Sen sijaan lapsen käyttämät internetsisällöt ja digitaaliset pelit (jotka voivat usein olla samoja) vanhemmat tunsivat selvästi huonommin kuin kuvaohjelmat ja myös keskustelivat niistä lasten kanssa harvemmin. Tämä ilmiö oli havaittavissa jo vuoden 2010 Lasten mediabarometrissa ja tilanne on pysynyt ennallaan (vrt. Suoninen 2011b). Vanhempien vähäisempi kiinnostus lastensa pelaamia digitaalisia pelejä kohtaan oli selvästi havaittavissa myös vuonna 2012 tutkittujen 10–12-vuotiaiden tapauksessa (Suoninen 2013a, 133–134). Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakesvatuksen (vuoden 2014 alusta osa Kansallista audiovisuaalista instituuttia KAVIa) vuonna 2013 teettämän kyselytutkimuksen mukaan alle 18-vuotiaiden lasten vanhemmat tunsivat digitaalisten pelien ikäraajat ja ikärajamerkinnät televisio-ohjelmien ja elokuvien ikärajoja huonommin ja noudattivat niitä harvemmin (Cupore & KAVI 2014). Kaikenikäisten lasten vanhemmat tuntevat digitaaliset pelit huonommin kuin muut lastensa käyttämät media-aineistot ja valvovat niiden käyttöä vähemmän.

Kun otetaan huomioon, kuinka kiinnostuneita lapset ovat digitaalisista peleistä ja pelaamisesta, on suorastaan huolestuttavaa, että vanhempien kiinnostus pelejä kohtaan tuntuu vähentyvän selvästi jo lasten ollessa 5–6-vuotiaita, sillä tätä vanhempien lasten vanhemmat pelaavat yhä harvemmin yhdessä lastensa kanssa. Vaikka vanhempi itse ei välttämättä olisikaan kiinnostunut lapsensa pelaamista digitaalisista peleistä (tai ylipäätään peleistä), olisi tärkeää, että vanhemmat osoittaisivat enemmän kiinnostusta myös tähän osaan lastensa elämää. Viikoittain lapsensa kanssa pelejä pelasi puolet 5–6-vuotiaiden ja kolmannes 7–8-vuotiaiden vähintään kerran viikossa pelejä pelaavien lasten vanhemmista. Kyselyn vastaajista valtaosa oli naisia, ja vaikuttaa siltä, että isät tai muut miespuoliset huoltajat pelaavat digitaalisia pelejä poikiensa kanssa jonkin verran äitejä tai muita naispuolisia huoltajia useammin. Isätkään eivät kuitenkaan tuntuneet pelaavan äitejä useammin tyttäriensä kanssa.

Vanhempien ja muiden kasvattajien olisi tärkeää tutustua myös lasten pelamiin digitaalisiin peleihin, sillä ilman pelien tuntemusta he eivät muun muassa voi tehokkaasti valvoa sitä, että lapset pelaavat vain ikä- ja kehitystasolleen sopivia pelejä. Vanhempien pienten lasten suosikkipeleiksi ilmoittamat pelit olivat pääsääntöisesti lapsille sopivia, mutta kahden lapsen lempipeliksi mainittiin K-18-peli tai -pelejä. Vuonna 2012 jo neljäsluokkalaisten poikien keskuudessa suosituin digitaalinen peli oli K-18-peli (Suoninen 2013a, 46). Vanhempien pitäisikin tutustua paremmin digitaalisten pelien sisältöön ja ikäluokituksiin. Monet vanhemmat kokevat varsinkin ala- ja yläkouluikäisten poikiensa digitaalisten pelien pelaamisen ongelmaksi, ja haluaisivat rajoittaa erityisesti pelaamisen määrää. Murrosikäisen lapsen pelaamiseen puuttuminen voi kuitenkin olla vaikeaa, jos vanhempi ei ole aikaisemmin osoittanut kiinnostusta tämän pelaamia pelejä kohtaan. Pelikulttuuriin tutustuminen ja yhdessä pelaaminen pitäisikin aloittaa silloin, kun lapset ovat riittävän nuoria ja ottavat mielellään vanhemman seuraksi ja perehdyttävät tämän pelaamiensa pelien sisältöön.

Yksi vuoden 2013 Lasten mediabarometri -tutkimuksen mielenkiintoisista tuloksista oli myös se, etteivät monet vanhemmat mieltäneet kuvaohjelmien katselua internetin käytöksi. Kuvaohjelmien katselu oli lasten yleisin – ja useimmissa tapauksissa ensimmäinen – internetin käyttötapana. Kuvaohjelmia lapset seurassivat runsaasti muun muassa internetin videopalveluista, kuten *YouTubesta*. Jos lapset käyttävät yksin internetin videopalveluita, he törmäävät helposti materiaaliin, joka voi järkyttää heitä. Esimerkiksi *You Tube* saattaa tarjota ”samankaltaisiksi” videoita vaikkapa lastenohjelmista tehtyjä väkivaltaisia tai pornografisia parodioita. Eurooppalaisessa vertailevassa EU Kids Online -tutkimuksessa kävi ilmi, että 9–16-vuotiaat lapset ja nuoret olivat törmänneet itseään järkyttäviin sisältöihin yleisimmin juuri internetin videopalveluissa (Livingstone ym., 2013). Pienten lasten vanhempien olisikin hyvä tiedostaa, että katsoessaan kuvaohjelmia internetin videopalvelussa lapsi käyttää internetiä ja

lapsille sopimattomat videomateriaalit voivat olla vain parin hiirenklikkauksen (tai tabletin tapauksessa parin sormennäpäyksen) päässä muumeista. Pienimpien lasten internetin käyttö lisääntyy todennäköisesti huomattavasti lähitulevaisuudessa, kun tablettitietokoneet ja muut kosketusnäytölliset laitteet yleistyvät suomalaiskodeissa ja lasten käytössä.

Tällä hetkellä Suomessa mietitään edelleen, miten mediakasvatus saataisiin osaksi perus- ja esiopetusta. Uudet perus- ja esiopetuksen opetussuunnitelmien perusteet on tarkoitettu hyväksyä syksyllä 2014 ja ottaa käyttöön syksyllä 2016. Molemmissa opetussuunnitelmien perusteiden luonnoksissa mediakasvatukseen viitataan lähinnä ”monilukutaidon” oppimistavoitteen kautta, mutta perusopetuksen tuntijaossa ei tälle kokonaisuudelle olla osoittamassa erillisiä oppitunteja. Lasten mediankäyttö alkaa kuitenkin jo paljon ennen esikoulu- tai kouluikää, joten mediakasvatus olisi tarpeen saada nykyistä järjestelmällisemmin osaksi myös varhaiskasvatusta.

On tärkeää varmistaa, että lastentarhan- ja luokanopettajilla on riittävät valmiudet mediakasvatukseen antamiseen. Mediakasvatuksen opinnot pitäisi saada entistä laajemmin osaksi lastentarhan- ja luokanopettajien kaikille yhteisiä opintoja. Jo ammatissa toimiville opettajille olisi myös tarpeen tarjota täydennyskoulutusta sekä varmistaa, että heillä on mahdollisuus osallistua tällaiseen koulutukseen. Mediakasvatuksen opintoja olisi tärkeää sisällyttää myös muiden lasten kanssa toimivien ammattilaisten opintoihin.

Perheiden merkitys lasten mediakasvatukselle on erittäin keskeinen, ja tämä rooli on sitä suurempi, mitä pienemmistä lapsista on kyse. Vanhemmat tarvitsevat opastusta ja tukea mediakasvatukseen antamiseen, ja vanhemmille suunnatuille opastus- ja tiedotuskampanjoille on selvää tarvetta. Asiasta erityisesti kiinnostuneet vanhemmat voivat löytää runsaasti tietoa esimerkiksi internetistä, mutta tiedotusta ja opastusta olisi saatava nykyistä paremmin tarjottua kaikille pienten lasten vanhemmille. Olisi toivottavaa, että esimerkiksi julkiset tiedotusvälineet antaisivat ohjelma-aikaa tai palstatilaa viranomaisten tai kolmannen sektorin toimijoiden kampanjoille. Pienten lasten tapauksessa pitäisi myös miettiä, miten kattavaa lastenneuvolajärjestelmää voitaisiin käyttää hyväksi vanhempien mediakasvatuksessa ja mediakasvatukseen liittyvän tiedon välittämisessä.

Julkista rahoitusta olisi syytä suunnata sellaisille kolmannen sektorin kehityshankkeille, joissa kehitetään ja testataan pienille lapsille ja heidän vanhemmilleen tarkoitettuja mediakasvatuksen menetelmiä ja sisältöjä. Toimiviksi osoittautuvat menetelmät voidaan tämän jälkeen ottaa laajempaan käyttöön, mutta toimivien mallien levittäminen vaatii lisärahoitusta vanhemmille ja ammattilaisille suunnatun koulutuksen järjestämiseen ja materiaalien tuottamiseen.

Pienten lasten mediankäytön seuranta ja mediakasvatuksen kehittäminen edellyttää ainakin kolmeen eri teemaan liittyvää tutkimusta. Jatkossakin olisi tärkeää huolehtia siitä, että lasten mediankäytöstä on saatavilla laaja-alaista ja

ajantasaista tietoa. Tilastollisen tutkimuksen lisäksi tarvitaan laadullisempia tutkimuksia, joiden avulla on mahdollista selvittää esimerkiksi lasten mediankäytön motiiveja ja eri mediasisältöjen valintaperusteita. Tarvetta on myös kehittää arviointitutkimusta ja -menetelmiä, joiden avulla voidaan mitata lasten media-taitojen tasoa ja eri mediakasvatusmenetelmien tuloksia ja tehokkuutta.

Pienten lasten mediakasvatus ja sen kehittäminen vaatii kaiken kaikkiaan viranomaisten ja kolmannen sektorin moniammatillista yhteistyötä, johon osallistuvat niin opetus-, sosiaali- kuin terveydenhuoltosektorinkin toimijat. On myös tärkeää saada huoltajat tiedostamaan pienimpien lasten mediakasvatuksen tarpeellisuus. Myös media-alan toimijat olisi hyvä saada entistä aktiivisemmin mukaan lasten mediakasvatushankkeisiin.

Lähteet

- Cupore & KAVI (2014) *Selvitys huoltajien kuvaohjelmien ikärajoihin liittyvästä tietoudesta sekä ikärajojen noudattamisesta perheissä*. Helsinki: Cupore & KAVI. <http://kavi.fi/sites/default/files/documents/ikarajaselvitys.pdf> (Viitattu 14.2.2014.)
- Hirvonen, Riikka (2012) Lasten mediankäytöt ja kotien mediakasvatus lasten kertomina. Teoksessa Saara Pääjärvi (toim.) *Lasten mediabarometri 2011. 7–11-vuotiaiden lasten mediankäyttö ja kokemukset mediakasvatuksesta*. Mediakasvatusseuran julkaisuja 1/2012. Helsinki: Mediakasvatusseura, 17–53. <http://www.mediakasvatus.fi/publications/ISBN978-952-67693-1-8.pdf> (Viitattu 6.1.2014.)
- Holloway, Donell & Green, Lelia & Livingstone, Sonia (2013) *Zero to Eight. Young children and their internet use*. Lontoo: EU Kids Online, London School of Economics and Political Science. http://eprints.lse.ac.uk/52630/1/Zero_to_eight.pdf (Viitattu 14.2.2014.)
- Livingstone, Sonia & Kirwil, Lucyna & Ponte, Cristina & Staksrud, Elisabeth (2013) *In their own words: what bothers children online?* Lontoo: EU Kids Online, London School of Economics and Political Science. <http://eprints.lse.ac.uk/48357/> (Viitattu 6.1.2014.)
- Medietilsynet (2012) *Småbarn og medier 2012. Fakta om mindre barns (1–12 år) bruk og opplevelser av medier*. Oslo: Medietilsynet. http://www.medietilsynet.no/PageFiles/11282/120917_Rapport_smabarn_web.pdf (Viitattu 14.2.2014.)
- Pääjärvi, Saara (2012) Tutkimuskatsaus. Teoksessa Saara Pääjärvi (toim.) *Lasten mediabarometri 2011. 7–11-vuotiaiden lasten mediankäyttö ja kokemukset mediakasvatuksesta*. Mediakasvatusseuran julkaisuja 1/2012. Helsinki: Mediakasvatusseura, 8–16. <http://www.mediakasvatus.fi/publications/ISBN978-952-67693-1-8.pdf> (Viitattu 6.1.2014.)
- Pääjärvi, Saara & Hoppo, Hanna & Pekkala, Leo (2013) *Lapsiperheiden mediakysely. 0–12-vuotiaiden lasten mediankäyttö ja kotien mediakasvatus huoltajien kuvaamina*. Helsinki: Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskus.
- Statens medieråd (2013) *Småungar & medier 2012/13. Fakta om små barns användning och upplevelser av medier*. Stockholm: Statens medieråd. http://www.statensmedierad.se/upload/_pdf/Smaungar_och_medier_2013_fullfarg.pdf (Viitattu 14.2.2014.)
- Suoninen, Annikka (2011a) Lasten mediankäytöt vanhempien kertomina. Teoksessa Sirkku Kotilainen (toim.) *Lasten mediabarometri 2010. 0–8-vuotiaiden lasten mediankäyttö Suomessa*. Mediakasvatusseuran julkaisuja 1/2011. Helsinki: Mediakasvatusseura, 15–44. <http://www.mediakasvatus.fi/publications/ISBN978-952-99964-6-9.pdf> (Viitattu 6.1.2014.)
- Suoninen, Annikka (2011b) *Lasten mediabarometri 2010. Vanhempien mielipiteet lasten mediankäytöstä*. Mediakasvatusseuran julkaisuja 2/2011. Helsinki: Mediakasvatusseura. <http://www.mediakasvatus.fi/publications/ISBN978-952-99964-9-0.pdf> (Viitattu 6.1.2014.)
- Suoninen, Annikka (2013a) *Lasten mediabarometri 2012. 10–12-vuotiaiden tyttöjen ja poikien mediankäyttö*. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 62. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/lastenmediabarometri2012.pdf> (Viitattu 6.1.2014.)

- Suoninen, Annikka (2013b) *Lasten mediabarometri 2012. Tiivistelmä*. Nuorisotutkimusseuran julkaisu 136. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/lastenmediabarometri2012tiivistelma.pdf> (Viitattu 6.1.2014.)
- Walamies, Terhi (2011) Poimintoja 0–8-vuotiaiden mediasuhteita koskevasta tutkimuksesta. Teoksessa Sirkku Kotilainen (toim.) *Lasten mediabarometri 2010. 0–8-vuotiaiden lasten mediankäyttö Suomessa*. Mediakasvatusseuran julkaisu 1/2011. Helsinki: Mediakasvatusseura, 9–14. <http://www.mediakasvatus.fi/publications/ISBN978-952-99964-6-9.pdf> (Viitattu 6.1.2014.)

Liite: Tutkimuslomake

LASTEN MEDIABAROMETRI 2013 – 0–8-vuotiaiden lasten ja heidän huoltajiensa mediankäyttö

I Taustakysymykset

Tutkimustulosten käsittelyä varten tarvitsemme joitakin taustatietoja kyselyn vastaajasta, kyselyn kohteena olevasta lapsesta sekä taloudestanne. Vastaukset annetaan nimettöminä eikä niitä voida yhdistää yksittäisiin vastaajiin. Tutkimustulosten raportointi tulee tapahtumaan niin, etteivät yksittäiset vastaukset ole tunnistettavissa.

1. Kuka vastasi kyselyyn?

Äiti/äitipuoli	Isä/isäpuoli	Muu huoltaja, mikä?
☐ _1	☐ _2	☐ _3

2. Minkä ikäinen kyselyyn vastannut henkilö on?

☐ _01 Alle 20	☐ _05 35–39
☐ _02 21–24	☐ _06 40–44
☐ _03 25–29	☐ _07 45–49
☐ _04 30–34	☐ _08 Yli 50

3. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten omaa nykyistä tilannettanne? Olen...

☐ _1 Palkansaaja
☐ _2 Yrittäjä tai avustava perheenjäsen yrityksessä
☐ _3 Äitiys- tai vanhempainvapaalla, hoitovapaalla, kotityötä tekevä
☐ _4 Työtön tai lomautettu
☐ _5 Koululainen tai opiskelija
☐ _6 Joku muu, mikä?

4. Mikä on koulutuksenne? (ylin suoritettu tutkinto)

☐ _01 Peruskoulu (kansakoulu/keskikoulu) keskeneräinen, ei koulutusta
☐ _02 Peruskoulu (kansakoulu/keskikoulu)
☐ _03 Lukio
☐ _04 Ammattikoulu
☐ _05 Erikoisammattitutkinto lukion tai ammattikoulun jälkeen
☐ _06 Opisto- tai ammattikorkeakoulututkinto tai alempi korkeakoulututkinto (kandidaatti)
☐ _07 Ylempi korkeakoulututkinto (maisteri) tai ylempi ammattikorkeakoulututkinto
☐ _08 Jatkotutkinto (lisensiaatti, tohtori)
☐ _09 Muu, mikä?

5. Missä maakunnassa tai alueella asutte?

☐ _01 Suur-Helsinki (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen)	☐ _11 Pirkanmaa
☐ _02 Itä-Uusimaa	☐ _12 Keski-Suomi
☐ _03 Uusimaa	☐ _13 Etelä-Pohjanmaa
☐ _04 Kanta-Häme	☐ _14 Pohjanmaa
☐ _05 Päijät-Häme	☐ _15 Pohjois-Pohjanmaa
☐ _06 Kymenlaakso	☐ _16 Etelä-Savo
☐ _07 Etelä-Karjala	☐ _17 Pohjois-Savo
☐ _08 Varsinais-Suomi	☐ _18 Pohjois-Karjala
☐ _09 Satakunta	☐ _19 Lappi
☐ _10 Kainuu	☐ _20 Ahvenanmaa

6. Millaisessa ympäristössä asutte?

☐ _1 Yli 50 000 asukkaan kaupungin kaupunkialueella
☐ _2 5000–50 000 asukkaan kaupungissa tai taajamassa (myös suurempiin kaupunkiin kuuluvat selkeästi erilliset taajamat)
☐ _3 Alle 5000 asukkaan taajamassa (tai suuremman kaupungin erillisessä taajamassa)
☐ _4 Pienessä kylässä tai haja-asutusalueella (myös kaupungin haja-asutusalueella)
☐ _5 Muunlaisella alueella, missä?

7. Kuinka monta aikuista taloussanne on? (Ei koske kotona asuvia täysi-ikäisiä lapsia)

Yksi	Kaksi	Useampia
☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃

8. Minkä ikäisiä lapsia taloussanne asuu? Ilmoittakaa talouden lasten syntymävuodet vanhimmasta lapsesta nuorimpaan.

--

Mikäli taloussanne on useampia lapsia, täyttäkää lomakkeen loppuosa koskien sitä korkeintaan 8-vuotiasta lasta, jonka etunimi on aakkosissa ensimmäisenä. Toimikaa näin vaikka kyseinen lapsi olisikin vasta vauvaikäinen.

9. Milloin lapsi on syntynyt?

Kuukausi	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
	☐ ₀₁	☐ ₀₂	☐ ₀₃	☐ ₀₄	☐ ₀₅	☐ ₀₆	☐ ₀₇	☐ ₀₈	☐ ₀₉	☐ ₁₀	☐ ₁₁	☐ ₁₂
Vuosi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
	☐ ₀₄	☐ ₀₅	☐ ₀₆	☐ ₀₇	☐ ₀₈	☐ ₀₉	☐ ₁₀	☐ ₁₁	☐ ₁₂	☐ ₁₃		

10. Onko lapsi tyttö vai poika?

Tyttö	Poika
☐ ₁	☐ ₂

11. Asuuko lapsi taloussanne koko ajan vai osan ajastaan?

Koko ajan	Yli puolet ajasta	Puolet ajasta	Alle puolet ajasta
☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄

12. Onko lapsella taloussanne oma huone (tai oma huone yhdessä muiden sisarusten kanssa)?

Oma huone	Jakaa huoneen yhden sisaruksen kanssa	Jakaa huoneen useamman sisaruksen kanssa	Ei erillistä lastenhuonetta
☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄

Jatkokysymyksissä tarkoitamme ”lapsen omalla huoneella” myös SISARUSTEN KANSSA JAETTUA erillistä lastenhuonetta.

13. Kuinka hyvin mielestänne tunnette lapsen käyttämät mediasisällöt?

	Erittäin hyvin	Melko hyvin	Kohtalaisesti	Melko huonosti	Huonosti	Lapsi ei käytä
Televisio-ohjelmat, elokuvat ja videot	☐ _{a1}	☐ _{a2}	☐ _{a3}	☐ _{a4}	☐ _{a5}	☐ _{a6}
Internetsivut ja internetpalvelut	☐ _{b1}	☐ _{b2}	☐ _{b3}	☐ _{b4}	☐ _{b5}	☐ _{b6}
Digitaaliset pelit (tietokoneella, pelikonsoleilla, kännykällä tai muulla pelilaitteella pelattavat)	☐ _{c1}	☐ _{c2}	☐ _{c3}	☐ _{c4}	☐ _{c5}	☐ _{c6}
Kirjat ja lehdet	☐ _{d1}	☐ _{d2}	☐ _{d3}	☐ _{d4}	☐ _{d5}	☐ _{d6}

14. Mitä seuraavista mediavälineistä tai -palveluista lapsella on käytettävissä kotonanne. Valitkaa kaikki paikkansapitävät vaihtoehdot.

	Lapsi voi käyttää tätä omassa huoneessaan	Lapsi voi käyttää tätä muualla kotona	On taloussanne, mutta ei ole lapsen käytettävissä	Ei ole taloussanne
Pelikonsoli (esim. PlayStation, X-box, Wii) tai käsikonsoli	☐ _{a1}	☐ _{a2}	☐ _{a3}	☐ _{a4}
Tietokone	☐ _{b1}	☐ _{b2}	☐ _{b3}	☐ _{b4}
Tablettitietokone	☐ _{c1}	☐ _{c2}	☐ _{c3}	☐ _{c4}
Internet-yhteys	☐ _{d1}	☐ _{d2}	☐ _{d3}	☐ _{d4}
Tallentava digiboksi tai muu laite televisio-ohjelmien tallentamiseen	☐ _{e1}	☐ _{e2}	☐ _{e3}	☐ _{e4}
Verkkopalvelimella oleva tallennustila televisio-ohjelmien tallentamiseen (esim. Elisa Viihde, Sonera Viihde)	☐ _{f1}	☐ _{f2}	☐ _{f3}	☐ _{f4}
Elektronisten kirjojen lukemiseen tarkoitettu lukulaite (esim. Bookeen, Pocketbook)	☐ _{g1}	☐ _{g2}	☐ _{g3}	☐ _{g4}

II TELEVISIO-OHJELMIEN, ELOKUVIEN JA VIDEOIDEN KATSELU

Seuraavat kysymykset koskevat erilaisten televisio-ohjelmien, elokuvien, muiden kuvataallenteiden ja erilaisten videoiden ja videoklippien katselua. Näitä voidaan katsoa esimerkiksi televisiosta, erillisiltä kuvataallenteilta (DVD, blu-ray), tietokoneelta tai internetistä.

Muistakaa, että kysymykset koskevat perheenne sitä 0–8-vuotiasta lasta, jonka etunimi on aakkosissa ensimmäisenä.

15. Kuinka usein lapsi katselee televisio-ohjelmia, elokuvia tai videoita MISTÄ TAHANSA lähteestä?

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan (Siirtykää kys. 20)
Lapsi katselee televisio-ohjelmia, elokuvia tai videoita jostain lähteestä	☐ a ₁	☐ a ₂	☐ a ₃	☐ a ₄	☐ a ₅	☐ a ₆

16. Kuinka usein lapsi katselee televisio-ohjelmia, elokuvia tai videoita eri lähteistä? Katselu voi tapahtua kotona tai jossain muualla (esim. päivähoitossa, ystävien luona, sukulaisissa tai julkisissa paikoissa kuten kirjastossa).

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan
Televisiosta tai muulta välineeltä ohjelmien lähetyaikana	☐ a ₁	☐ a ₂	☐ a ₃	☐ a ₄	☐ a ₅	☐ a ₆
Itse tallennettuja ohjelmia tai elokuvia digibokseilta, videolta tai DVD:itä	☐ b ₁	☐ b ₂	☐ b ₃	☐ b ₄	☐ b ₅	☐ b ₆
Itse tallennettuja ohjelmia tai elokuvia internetin verkkopalvelimelta	☐ c ₁	☐ c ₂	☐ c ₃	☐ c ₄	☐ c ₅	☐ c ₆
Ostettuja tai videovuokraamosta vuokrattuja DVD, Blu ray tai VHS-tallenteita	☐ d ₁	☐ d ₂	☐ d ₃	☐ d ₄	☐ d ₅	☐ d ₆
Kirjastosta lainattuja tallenteita	☐ e ₁	☐ e ₂	☐ e ₃	☐ e ₄	☐ e ₅	☐ e ₆
Internetin videopalveluista (esim. YouTube)	☐ f ₁	☐ f ₂	☐ f ₃	☐ f ₄	☐ f ₅	☐ f ₆
Internetin maksuttomista tilausohjelmalveluista (esim. YLE Areena, Katsomo, Ruutu.fi)	☐ g ₁	☐ g ₂	☐ g ₃	☐ g ₄	☐ g ₅	☐ g ₆
Internetin maksullisista tilausohjelmalveluista (esim. Elisa Viihde, Sonera Viihde, Viaplay, Film2Home)	☐ h ₁	☐ h ₂	☐ h ₃	☐ h ₄	☐ h ₅	☐ h ₆
Internetistä vertaisverkon kautta saatuja ohjelmia tai elokuvia (esim. PirateBay)	☐ i ₁	☐ i ₂	☐ i ₃	☐ i ₄	☐ i ₅	☐ i ₆
Itse kuvattuja videoita (kotivideot)	☐ j ₁	☐ j ₂	☐ j ₃	☐ j ₄	☐ j ₅	☐ j ₆
Muusta lähteestä, mistä?	☐ k ₁	☐ k ₂	☐ k ₃	☐ k ₄	☐ k ₅	☐ k ₆

17. Kenen seurassa lapsi seuraa televisio-ohjelmia, elokuvia ja videoita?

	Yksin	Oman ikäisten tai nuorempien sisarusten tai ystävien kanssa	Itseen yli 4 vuotta vanhempien sisarusten tai ystävien kanssa	Minun kanssani	Toisen vanhemman tai perheen muun aikuisen kanssa	Koko perheen kanssa	Jonkun muun kanssa
Lapsi katselee televisio-ohjelmia, elokuvia tai videoita SÄÄNNÖLLISESTI (Valitkaa KAIKKI paikkansapitävät vaihtoehdot)	☐ a ₁	☐ a ₂	☐ a ₃	☐ a ₄	☐ a ₅	☐ a ₆	☐ a ₇
Lapsi katselee televisio-ohjelmia, elokuvia tai videoita USEIMMITEN (Valitkaa YKSI parhaiten kuvaava vaihtoehto)	☐ b ₁	☐ b ₂	☐ b ₃	☐ b ₄	☐ b ₅	☐ b ₆	☐ b ₇
Lapsi katselee televisio-ohjelmia, elokuvia tai videoita MIELUITEN (Valitkaa YKSI parhaiten kuvaava vaihtoehto)	☐ c ₁	☐ c ₂	☐ c ₃	☐ c ₄	☐ c ₅	☐ c ₆	☐ c ₇

18. Kuinka usein lapsi katselee televisio-ohjelmia, elokuvia tai videoita yhdessä vanhemman kanssa?

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan
Lapsen valitsemissä ohjelmissa (esim. lastenohjelmat), joita lapsi haluaa katsoa ja seuraisi ne mielellään vaikka yksin	☐ a ₁	☐ a ₂	☐ a ₃	☐ a ₄	☐ a ₅	☐ a ₆
Vanhempien sisarusten valitsemissä ohjelmissa, joista myös lapsi on kiinnostunut ja katsomme niitä yhdessä	☐ b ₁	☐ b ₂	☐ b ₃	☐ b ₄	☐ b ₅	☐ b ₆
Koko perheen yhdessä valitsemissä ja seuraamissa ohjelmissa	☐ c ₁	☐ c ₂	☐ c ₃	☐ c ₄	☐ c ₅	☐ c ₆
Ohjelmia, joita perheen aikuiset seuraavat, mutta joita myös lapsi seuraa aktiivisesti	☐ d ₁	☐ d ₂	☐ d ₃	☐ d ₄	☐ d ₅	☐ d ₆
Ohjelmia, joita perheen vanhemmat lapset tai aikuiset seuraavat, ja lapsi oleskelee samassa tilassa, mutta ei varsinaisesti seuraa ohjelmaa	☐ e ₁	☐ e ₂	☐ e ₃	☐ e ₄	☐ e ₅	☐ e ₆

19. Mainitkaa 1–3 lapselle erityisen mieluista televisio-ohjelmaa, kuvatalennetta tai videota (joita hän haluaa katsoa säännöllisesti)?

1.	
2.	
3.	

III INTERNETIN KÄYTTÖ

Seuraavat kysymykset koskevat internetin käyttöä. Internetiä voidaan käyttää millä tahansa välineellä (esimerkiksi tietokone, pelikonsoli, kännykkä, televisio) ja sieltä voidaan käyttää mitä tahansa sisältöjä. Lapsen internetin käytöllä tarkoitetaan myös sitä, jos hän käyttää muiden henkilöiden valitsemia internetsisältöjä (esim. musiikki, pelit tai kuvaohjelmat)

Muistakaa, että kysymykset koskevat perheenne sitä 0–8-vuotiasta lasta, jonka etunimi on aakkosissa ensimmäisenä.

20. Kuinka usein lapsi käyttää internetiä? (MITÄ TAHANSA sisältöä ja MILLÄ TAHANSA välineellä)

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan (Siirtykää kys. 27)
Lapsi käyttää jotain internetsisältöjä	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6

21. Kuinka usein lapsi käyttää internetiä seuraavilla välineillä?

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan
Tietokone (pöytäkone- tai kannettava)	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6
Tablettitietokone	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5	☐ b6
Kännykkä	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5	☐ c6
Pelikonsoli (PlayStation, X-box, Wii)	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4	☐ d5	☐ d6
Muu mobiililaitte (esim. käsikonsoli Nintendo DS)	☐ e1	☐ e2	☐ e3	☐ e4	☐ e5	☐ e6
Muu kiinteä laite (esim. televisio)	☐ f1	☐ f2	☐ f3	☐ f4	☐ f5	☐ f6

22. Kuinka usein lapsi tekee seuraavia asioita internetissä? Huomatkaa, että sama tekeminen saattaa sisältyä useampaankin kohtaan (esimerkiksi yhteisöpalvelussa pelaaminen on sekä pelaamista että yhteisöpalvelun käyttöä).

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan
Pelaa pelejä	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6
Katsoo videoklippejä (esim. YouTube)	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5	☐ b6
Katsoo televisio-ohjelmia tai elokuvia (esim. YLEareena, Katsomo.fi, Ruutu.fi, Elisa Viihde, Sonera Viihde)	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5	☐ c6
Kuuntelee radiolähetyksiä tai musiikkia	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4	☐ d5	☐ d6
Vierailee lapsille suunnatuilla verkkosivustoilla (esim. lastenohjelmien sivustot, Papunet)	☐ e1	☐ e2	☐ e3	☐ e4	☐ e5	☐ e6
Käyttää yhteisöpalveluita (Habbo, goSupermodel, Club Penguin, virtuaaliset hevostallit tai kennelit)	☐ f1	☐ f2	☐ f3	☐ f4	☐ f5	☐ f6
Käyttää uutispalveluja (esim. verkkosanomalehdet ja televisiokanavien uutissivut)	☐ g1	☐ g2	☐ g3	☐ g4	☐ g5	☐ g6
Käyttää hakukoneita tai verkkotietosanakirjoja (esim. Google ja Wikipedia)	☐ h1	☐ h2	☐ h3	☐ h4	☐ h5	☐ h6
Vierailee muilla verkkosivuilla	☐ i1	☐ i2	☐ i3	☐ i4	☐ i5	☐ i6
Käyttää pikaviestimiä, "meseä" (esim. Windows Live Messenger)	☐ j1	☐ j2	☐ j3	☐ j4	☐ j5	☐ j6
Käyttää sähköpostia	☐ k1	☐ k2	☐ k3	☐ k4	☐ k5	☐ k6
Käyttää videopuheluohjelmaa (esim. Skype)	☐ l1	☐ l2	☐ l3	☐ l4	☐ l5	☐ l6
Julkaisee omia piirustuksia/valokuvia/kirjoituksia	☐ m1	☐ m2	☐ m3	☐ m4	☐ m5	☐ m6
Osallistuu julkisiin verkkokeskusteluihin	☐ n1	☐ n2	☐ n3	☐ n4	☐ n5	☐ n6
Jotain muuta, mitä?	☐ o1	☐ o2	☐ o3	☐ o4	☐ o5	☐ o6

23. Kenen kanssa lapsi käyttää internetiä?

	Yksin	Oman ikäisten tai nuorempien sisarusten tai ystävien kanssa	Itseen yli 4 vuotta vanhempien sisarusten tai ystävien kanssa	Minun kanssani	Toisen vanhemman tai perheen muun aikuisen kanssa	Koko perheen kanssa	Jonkun muun kanssa
Lapsi käyttää internetiä SÄÄNNÖLLISESTI (Valitkaa KAIKKI paikkansapitävät vaihtoehdot)	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6	☐ a7
Lapsi käyttää internetiä USEIMMITEN (Valitkaa YKSI vaihtoehto)	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5	☐ b6	☐ b7
Lapsi käyttää internetiä MIELUITEN (Valitkaa YKSI vaihtoehto)	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5	☐ c6	☐ c7

24. Kuinka usein vanhempi tai muu perheen aikuinen jäsen käyttää internetiä yhdessä lapsen kanssa?

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan
Lapsen valitsemia sivustoja tai sovelluksia, joita lapsi käyttäisi mielellään vaikka yksin	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6
Vanhempien sisarusten valitsemia sivustoja tai sovelluksia, joita käytetään yhdessä	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5	☐ b6
Sivustoja tai sovelluksia, jotka kiinnostavat sekä lasta että vanhempaa ja joita käytetään yhdessä	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5	☐ c6
Sivustoja tai sovelluksia, joita vanhempi käyttää itse, mutta joiden käytöstä myös lapsi on kiinnostunut	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4	☐ d5	☐ d6
Sivustoja tai sovelluksia, joita vanhempi käyttää itse ja lapsi seuraa vierestä, vaikka ei itse olekaan varsinaisesti kiinnostunut asiasta	☐ e1	☐ e2	☐ e3	☐ e4	☐ e5	☐ e6

25. Mainitkaa 1–3 lapselle erityisen mieluista internetsivustoa tai sovellusta, joita hän haluaa käyttää säännöllisesti? Merkitkää mahdollisuuksien mukaan tarkka www-osoite.

1.	
2.	
3.	

26. Onko lapsella oma..

	Kyllä	Ei
Sähköpostiosoite	☐ a1	☐ a2
Profiili jossain yhteisöpalvelussa. Missä?	☐ b1	☐ b2

IV DIGITAALISET PELIT

Seuraavat kysymykset koskevat digitaalisten pelien pelaamista. Näitä pelejä voidaan pelata hyvin erilaisilla välineillä kuten tietokoneella, pelikonsolilla, kännykällä tai internetissä). Kysymykset eivät koske lautapelejä tai muita seurapelejä.

Muistakaa edelleen, että kysymykset koskevat perheenne sitä 0–8-vuotiasta lasta, jonka etunimi on aakkosissa ensimmäisenä.

27. Kuinka usein lapsi pelaa digitaalisia pelejä **MILLÄ TAHANSA** välineellä?

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan (Siirtykää kys. 33)
Lapsi pelaa digitaalisia pelejä	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6

28. Kuinka usein lapsi käyttää seuraavia välineitä pelaamiseen?

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan
Tietokone	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6
Tablettitietokone	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5	☐ b6
Pelikonsoli (esim. PlayStation, X-box, Wii)	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5	☐ c6
Kännykkä	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4	☐ d5	☐ d6
Muu mobiililaitte (esim. käsikonsoli kuten Nintendo DS)	☐ e1	☐ e2	☐ e3	☐ e4	☐ e5	☐ e6
Joku muu laite, mikä?	☐ f1	☐ f2	☐ f3	☐ f4	☐ f5	☐ f6

29. Mainitkaa 1–3 lapselle erityisen mieluista digitaalista peliä, joita hän haluaa pelata toistuvasti? Jos peli on verkossa, merkitkää mahdollisuuksien mukaan www-osoite.

1.	
2.	
3.	

30. Kenen seurassa lapsi pelaa digitaalisia pelejä?

	Yksin	Oman ikäisten tai nuorempien sisarusten tai ystävien kanssa	Itseen yllä 4 vuotta vanhempien sisarusten tai ystävien kanssa	Minun kanssani	Toisen vanhemman tai perheen muun aikuisen kanssa	Koko perheen kanssa	Jonkun muun kanssa
Lapsi pelaa SÄÄNNÖLLISESTI (Valitkaa KAIKKI paikkansapitävät vaihtoehdot)	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6	☐ a7
Lapsi pelaa USEIMMITEN (Valitkaa YKSI parhaiten kuvaava vaihtoehto)	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5	☐ b6	☐ b7
Lapsi pelaa MIELUITEN (Valitkaa YKSI parhaiten kuvaava vaihtoehto)	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5	☐ c6	☐ c7

31. Kuinka usein vanhempi tai muu huoltaja pelaa digitaalisia pelejä yhdessä lapsen kanssa?

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan
Lapsen valitsemia pelejä, joita lapsi haluaa pelata ja pelaisi niitä mielellään vaikka yksin	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6
Vanhempien sisarusten valitsemia pelejä, joista myös lapsi on kiinnostunut ja vanhempi liittyy lasten seuraan	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5	☐ b6
Koko perheen yhdessä valitsemia ja pelaamia pelejä	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5	☐ c6
Pelejä, joita vanhempi pelaa itse, mutta joiden pelaamisesta myös lapsi on kiinnostunut	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4	☐ d5	☐ d6
Pelejä, joita vanhempi pelaa itse ja lapsi liittyy seuraan, vaikka ei itse olekaan varsinaisesti kiinnostunut näistä peleistä	☐ e1	☐ e2	☐ e3	☐ e4	☐ e5	☐ e6

32. Kuuluuko lapsi johonkin internetin peliyhteisöön tai yhteisöpalveluun, jossa pelaa myös paljon pelejä?

Kyllä, mihin?	Ei	En tiedä
☐ 1	☐ 2	☐ 3

V KÄNNYKKÄ

Seuraavat kysymykset koskevat lapsen kännykän käyttöä. Kysymyksiin voi vastata, vaikka lapsella ei olisi käytössä omaa kännykkää. Muistakaa edelleen, että kysymykset koskevat perheenne sitä 0–8-vuotiasta lasta, jonka etunimi on aakkosissa ensimmäisenä.

33. Onko lapsellanne käytössä kännykkä?

Kyllä, oma kännykkä	Kyllä, sisarusten kanssa jaettava kännykkä	Kyllä, lapsi saa käyttää vanhempien kännykkää	Ei ole (Siirtykää kys. 36)
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4

34. Onko lapsesi omassa tai sisarusten kanssa jakamassa kännykässä internetyhteys?

On, ja lapsi saa käyttää sitä vapaasti	On, ja lapsi sää käyttää sitä ajoittain	On, mutta lapsi ei saa käyttää sitä koskaan	Ei ole	En tiedä
☐ _1	☐ _2	☐ _3	☐ _4	☐ _5

35. Mitä lapsesi tekee kännykällä?

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan
Pitää yhteyttä vanhempiin	☐ _a1	☐ _a2	☐ _a3	☐ _a4	☐ _a5	☐ _a6
Soittaa tai vastaanottaa muita puheluita	☐ _b1	☐ _b2	☐ _b3	☐ _b4	☐ _b5	☐ _b6
Lähetää tai vastaanottaa tekstiviestejä	☐ _c1	☐ _c2	☐ _c3	☐ _c4	☐ _c5	☐ _c6
Pelaa kännykälle asennettuja pelejä (ei vaadi internetyhteyttä)	☐ _d1	☐ _d2	☐ _d3	☐ _d4	☐ _d5	☐ _d6
Pelaa pelejä suoraan internetissä	☐ _e1	☐ _e2	☐ _e3	☐ _e4	☐ _e5	☐ _e6
Ottaa valokuvia tai videokuva	☐ _f1	☐ _f2	☐ _f3	☐ _f4	☐ _f5	☐ _f6
Kuuntelee musiikkia tai radiota	☐ _g1	☐ _g2	☐ _g3	☐ _g4	☐ _g5	☐ _g6
Käyttää sosiaalista mediaa	☐ _h1	☐ _h2	☐ _h3	☐ _h4	☐ _h5	☐ _h6
Katselee kuvaohjelmia (televisio-ohjelmia, videoklippejä tai elokuvia)	☐ _i1	☐ _i2	☐ _i3	☐ _i4	☐ _i5	☐ _i6
Käyttää sähköpostia	☐ _j1	☐ _j2	☐ _j3	☐ _j4	☐ _j5	☐ _j6
Käyttää muita internetsivuja	☐ _k1	☐ _k2	☐ _k3	☐ _k4	☐ _k5	☐ _k6
Tilaa maksullisia palveluja (esim. soittoaaniä, musiikkia)	☐ _l1	☐ _l2	☐ _l3	☐ _l4	☐ _l5	☐ _l6
Maksaa ostoksia (automaatit, matkaliput)	☐ _m1	☐ _m2	☐ _m3	☐ _m4	☐ _m5	☐ _m6
Käyttää paikannuspalveluja (GPS, navigaattori)	☐ _n1	☐ _n2	☐ _n3	☐ _n4	☐ _n5	☐ _n6
Jotain muuta, mitä?	☐ _o1	☐ _o2	☐ _o3	☐ _o4	☐ _o5	☐ _o6

VI RADIO JA MUSIIKKI

Seuraavat kysymykset koskevat radiolähetysten ja musiikin kuuntelua. Kysymykset koskevat mistä tahansa lähteestä ja millä tahansa välineellä tapahtuvaa radion- ja musiikki kuuntelua.

Muistakaa edelleen, että kysymykset koskevat perheenne sitä 0–8-vuotiasta lasta, jonka etunimi on aakkosissa ensimmäisenä.

36. Kuinka usein lapsi kuuntelee musiikkia tai radiolähetysä? (MISTÄ TAHANSA lähteestä ja MILLÄ TAHANSA välineellä)

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan (Siirtykää kys. 38)
Lapsi kuuntelee musiikkia tai radiolähetysä	☐ _1	☐ _2	☐ _3	☐ _4	☐ _5	☐ _6

37. Kuinka usein lapsi kuuntelee seuraavia sisältöjä?

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan
Lapsille suunnattuja radiolähetysä (myös nettiradiot)	☐ _a1	☐ _a2	☐ _a3	☐ _a4	☐ _a5	☐ _a6
Nuorille tai aikuisille suunnattuja radiolähetysä (myös nettiradiot)	☐ _b1	☐ _b2	☐ _b3	☐ _b4	☐ _b5	☐ _b6
Lapsille suunnattua musiikkia muualta kuin radioista	☐ _c1	☐ _c2	☐ _c3	☐ _c4	☐ _c5	☐ _c6
Nuorille tai aikuisille suunnattua musiikkia muualta kuin radioista	☐ _d1	☐ _d2	☐ _d3	☐ _d4	☐ _d5	☐ _d6

VII KIRJAT, SARJAKUVAT JA LEHDET

Seuraavat kysymykset koskevat kirjojen, lehtien ja sarjakuvien lukemista. Kysymykset koskevat myös digitaalisilla tallenteilla ja verkossa olevien sisältöjen lukemista.

Muistakaa edelleen, että kysymykset koskevat perheenne sitä 0–8-vuotiasta lasta, jonka etunimi on aakkosissa ensimmäisenä.

38. Kuinka usein lapsi lukee tai hänelle luetaan kirjoja, lehtiä tai muita tarinoita? (MISTÄ TAHANSA lähteestä ja MILLÄ TAHANSA välineellä)

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan (Siirtykää kys. 41)
Lapsi lukee tai hänelle luetaan	☐ _1	☐ _2	☐ _3	☐ _4	☐ _5	☐ _6

39. Kuinka usein lapsi tekee seuraavia asioita?

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan
Lapsi kuuntelee, kun hänelle luetaan ääneen kirjaa, lehteä tai muita tekstejä	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6
Lapsi lukee/selaa itse painettua kirjaa tai lehteä	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5	☐ b6
Lapsi kuuntelee äänikirjaa tai äänisatua	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5	☐ c6
Lapsi lukee/selaa itse digitaalista kirjaa, lehteä tai muuta tekstiä tietokoneella tai muulla laitteella	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4	☐ d5	☐ d6
Lapsi käy kirjastossa yksin tai vanhemman kanssa	☐ e1	☐ e2	☐ e3	☐ e4	☐ e5	☐ e6

40. Kuinka usein lapsi lukee/selaa tai hänelle luetaan seuraavanlaisia kirjoja tai verkkotekstejä?

	Ainakin kerran päivässä	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan
Sarjakuvakirja tai sarjakuvalehti	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6
Muu tekstiä ja kuvia sisältävä kirja tai teksti	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5	☐ b6
Vain tekstiä sisältävä kirja tai teksti	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5	☐ c6
Sanomalehti (joko paperilehti tai verkkolehti)	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4	☐ d5	☐ d6

VIII MEDIANKÄYTTÖ PERHEESSÄ

Seuraavat kysymykset koskevat mediankäyttöä perheessänne yleisemmällä tasolla.

Kysymykset 41 ja 42 koskevat edelleen perheenne sitä 0-8-vuotiasta lasta, jonka etunimi on aakkosissa ensimmäisenä.

41. Kuinka usein juttelette lapsen kanssa mediankäyttöön tai mediasisältöihin liittyvistä asioista?

	Usein	Joskus	Harvoin	En koskaan
Televisio-ohjelmat, elokuvat tai videot	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4
Digitaaliset pelit	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4
Internet ja nettisisällöt	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4
Musiikki ja radio	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4
Kirjat ja lehdet	☐ e1	☐ e2	☐ e3	☐ e4
Joku muu mediasisältö, mikä?	☐ f1	☐ f2	☐ f3	☐ f4

42. Kuinka usein teette lapsen kanssa yhdessä seuraavia asioita?

	Päivittäin tai lähes päivittäin	Viikoittain	Kuukausittain	Vähintään kerran vuodessa	Harvemmin tai ei koskaan
Ruokailemme kotona koko perhe yhdessä	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5
Käymme yhdessä ravintolassa tai kahvilassa	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5
Teemme yhdessä ruokaa, siivoamme tai teemme muita kotitöitä	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5
Käymme yhdessä ostoksilla tai shoppailemassa	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4	☐ d5
Ulkoilemme yhdessä	☐ e1	☐ e2	☐ e3	☐ e4	☐ e5
Harrastamme yhdessä liikuntaa tai urheilua	☐ f1	☐ f2	☐ f3	☐ f4	☐ f5
Osallistumme yhdessä johonkin harrastukseen (muu kuin liikuntaharrastus)	☐ g1	☐ g2	☐ g3	☐ g4	☐ g5
Käymme yhdessä kulttuuritapahtumissa (elokuvat, teatteri, erilaiset näyttelyt ja tapahtumat)	☐ h1	☐ h2	☐ h3	☐ h4	☐ h5
Pelaamme lautapelejä tai korttipeliejä yhdessä lapsen kanssa	☐ i1	☐ i2	☐ i3	☐ i4	☐ i5
Leikimme yhdessä lapsen kanssa	☐ j1	☐ j2	☐ j3	☐ j4	☐ j5
Käymme vierailulla ystävien tai sukulaisten luona tai meillä käy vieraita	☐ k1	☐ k2	☐ k3	☐ k4	☐ k5
Joku muu perheen yhteinen tärkeä toiminto. Mikä?	☐ l1	☐ l2	☐ l3	☐ l4	☐ l5

43. Missä määrin olette samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Tiettyjen televisio-ohjelmien katselu koko perheen kesken on kaikista mieluista puuhua	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4
Keskustelen usein lasteni kanssa heidän mediasuosikeistaan	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4
Digitaalisten pelien pelaaminen yhdessä on mukava tapa viettää aikaa lasten kanssa	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4
Erialaisten mediankäyttörajoitusten asettaminen perheen eri ikäisille lapsille on käytännössä lähes mahdotonta	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4
Käytän itse nykyisin enemmän mediaa kuin ennen lasten saamista	☐ e1	☐ e2	☐ e3	☐ e4
Kännykkä on erittäin tärkeä väline perheen sisäisessä yhteydenpidossa	☐ f1	☐ f2	☐ f3	☐ f4
Ollessamme kotona käy usein niin, että kukin perheenjäsen käyttää yksin juuri itseään kiinnostavaa mediasisältöä	☐ g1	☐ g2	☐ g3	☐ g4
Joudun rajoittamaan paljon omaa mediankäyttöäni lasten takia heidän ollessaan hereillä	☐ h1	☐ h2	☐ h3	☐ h4
Televisio-ohjelmien esitysajat jäsentävät arkipäiväämme (esim. herääminen, ruokailut, ulkoilu, kotityöt, nukkumaanmenoajat)	☐ i1	☐ i2	☐ i3	☐ i4
Lapsi pyytää minua usein lopettamaan televisionkatselun tai tietokoneen käytön	☐ j1	☐ j2	☐ j3	☐ j4
Internetin yhteisöpalvelut (esim. Facebook) ovat itselleni erittäin tärkeitä yhteydenpidossa muihin ihmisiin	☐ k1	☐ k2	☐ k3	☐ k4

IX VANHEMMAN OMA MEDIANKÄYTTÖ

Haluaisimme vielä kysyä vanhemman OMASTA mediankäytöstä. Toivomme teidän vastaavan seuraaviin mediankäyttöä koskeviin kysymyksiin OMAN mediankäyttöönne mukaan. **Huomatkaa, että omaa mediankäyttöänne kysytään eri asteikolla kuin lapsen mediankäyttöä!**

44. Kuinka usein katselette televisio-ohjelmia, elokuvia tai videoita mistä tahansa lähteestä?

	Useita kertoja päivässä	Päivittäin	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan (Siirtykää kys. 46)
Katselen televisio-ohjelmia, elokuvia tai videoita jostain lähteestä	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7

45. Kuinka usein katselette televisio-ohjelmia eri välineillä? Televisio-ohjelmien katselulla tarkoitetaan ohjelmien katselua joko suoraan televisiolähteyksestä tai ajallisesti verrattain lähellä alkuperäistä lähetyksajankohtaa tapahtuvaa katselua.

	Useita kertoja päivässä	Päivittäin	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan
Televisiosta tai muulta välineeltä ohjelmien lähetyksaikana	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6	☐ a7
Itse tallennettuja ohjelmia tai elokuvia digiboksilta, videolta tai DVD:ltä	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5	☐ b6	☐ b7
Itse tallennettuja ohjelmia tai elokuvia internetin verkkopalvelimelta	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5	☐ c6	☐ c7
Ostettuja tai videovuokraamosta vuokrattuja DVD, Blu ray tai VHS-tallenteita	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4	☐ d5	☐ d6	☐ d7
Kirjastosta lainattuja tallenteita	☐ e1	☐ e2	☐ e3	☐ e4	☐ e5	☐ e6	☐ e7
Internetin videopalveluista (esim. YouTube)	☐ f1	☐ f2	☐ f3	☐ f4	☐ f5	☐ f6	☐ f7
Internetin maksuttomista tilausohjelmavaluista (esim. YLE Areena, Katsomo, Ruutu.fi)	☐ g1	☐ g2	☐ g3	☐ g4	☐ g5	☐ g6	☐ g7
Internetin maksullisista tilausohjelmavaluista (esim. Elisa Viihde, Sonera Viihde, Viaplay, Film2Home)	☐ h1	☐ h2	☐ h3	☐ h4	☐ h5	☐ h6	☐ h7
Internetistä vertaisverkon kautta saatuja ohjelmia tai elokuvia (esim. PirateBay)	☐ i1	☐ i2	☐ i3	☐ i4	☐ i5	☐ i6	☐ i7
Itse kuvattuja videoita (kotivideot)	☐ j1	☐ j2	☐ j3	☐ j4	☐ j5	☐ j6	☐ j7
Muusta lähteestä, mistä?	☐ k1	☐ k2	☐ k3	☐ k4	☐ k5	☐ k6	☐ k7

46. Kuinka usein käytätte internetiä? (MITÄ TAHANSA sisältöä ja MILLÄ TAHANSA välineellä)

	Useita kertoja päivässä	Päivittäin	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan (Siirtykää kys. 49)
Käytän jotain internetsisältöä	☐ _1	☐ _2	☐ _3	☐ _4	☐ _5	☐ _6	☐ _7

47. Kuinka usein käytätte internetiä seuraavilla välineillä?

	Useita kertoja päivässä	Päivittäin	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan
Tietokone (pöytäkone- tai kannettava)	☐ _a1	☐ _a2	☐ _a3	☐ _a4	☐ _a5	☐ _a6	☐ _a7
Tablettitietokone	☐ _b1	☐ _b2	☐ _b3	☐ _b4	☐ _b5	☐ _b6	☐ _b7
Kännykkä	☐ _c1	☐ _c2	☐ _c3	☐ _c4	☐ _c5	☐ _c6	☐ _c7
Pelikonsoli (PlayStation, X-box, Wii)	☐ _d1	☐ _d2	☐ _d3	☐ _d4	☐ _d5	☐ _d6	☐ _d7
Muu mobiililaitte (esim. käsikonsoli Nintendo DS)	☐ _e1	☐ _e2	☐ _e3	☐ _e4	☐ _e5	☐ _e6	☐ _e7
Muu kiinteä laite (esim. televisio)	☐ _f1	☐ _f2	☐ _f3	☐ _f4	☐ _f5	☐ _f6	☐ _f7

48. Kuinka usein teette seuraavia asioita internetissä? Huomattavaa, että sama tekeminen saattaa sisältyä useampaankin kohtaan; esimerkiksi yhteisöpalvelussa pelaaminen on sekä pelaamista että yhteisöpalvelun käyttöä.

	Useita kertoja päivässä	Päivittäin	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan
Pelaan pelejä	☐ _a1	☐ _a2	☐ _a3	☐ _a4	☐ _a5	☐ _a6	☐ _a7
Katson videoklippejä (esim. YouTube)	☐ _b1	☐ _b2	☐ _b3	☐ _b4	☐ _b5	☐ _b6	☐ _b7
Katson televisio-ohjelmia tai elokuvia (esim. YLEAreena, Katsomo, Ruutu.fi, Elisa Viihde, Sonera Viihde)	☐ _c1	☐ _c2	☐ _c3	☐ _c4	☐ _c5	☐ _c6	☐ _c7
Kuuntelen radiolähetysä tai musiikkia	☐ _d1	☐ _d2	☐ _d3	☐ _d4	☐ _d5	☐ _d6	☐ _d7
Käytän uutispalveluja (esim. verkkosanomalehdet ja televisiokanavien uutissivut)	☐ _e1	☐ _e2	☐ _e3	☐ _e4	☐ _e5	☐ _e6	☐ _e7
Käytän hakukoneita ja verkkotietosanakirjoja (esim. Google ja Wikipedia)	☐ _f1	☐ _f2	☐ _f3	☐ _f4	☐ _f5	☐ _f6	☐ _f7
Käytän yhteisöpalveluita (esim. Facebook)	☐ _g1	☐ _g2	☐ _g3	☐ _g4	☐ _g5	☐ _g6	☐ _g7
Käytän pikaviestimiä, "meseä" (esim. Windows Live Messenger)	☐ _h1	☐ _h2	☐ _h3	☐ _h4	☐ _h5	☐ _h6	☐ _h7
Käytän sähköpostia	☐ _i1	☐ _i2	☐ _i3	☐ _i4	☐ _i5	☐ _i6	☐ _i7
Käytän videopuheluohjelmaa (Skype)	☐ _j1	☐ _j2	☐ _j3	☐ _j4	☐ _j5	☐ _j6	☐ _j7
Julkaisen omia tekstejäni, kuviani tai muuta omaa materiaalia	☐ _k1	☐ _k2	☐ _k3	☐ _k4	☐ _k5	☐ _k6	☐ _k7
Osallistun julkisiin verkkokeskusteluihin	☐ _l1	☐ _l2	☐ _l3	☐ _l4	☐ _l5	☐ _l6	☐ _l7
Allekirjoitan nettiaadresseja tai kansalaisaloitteita	☐ _m1	☐ _m2	☐ _m3	☐ _m4	☐ _m5	☐ _m6	☐ _m7
Etsin tietoa tavaroista ja kaupallisista palveluista	☐ _n1	☐ _n2	☐ _n3	☐ _n4	☐ _n5	☐ _n6	☐ _n7
Etsin tietoa julkisista palveluista (esim. kunnan palvelut, työvoimapalvelut, KELA)	☐ _o1	☐ _o2	☐ _o3	☐ _o4	☐ _o5	☐ _o6	☐ _o7
Etsin työ- tai opiskelupaikkoja koskevaa tietoa ja haen työ- tai opiskelupaikkaa verkon kautta	☐ _p1	☐ _p2	☐ _p3	☐ _p4	☐ _p5	☐ _p6	☐ _p7
Käytän internetiä verkko-opiskeluun	☐ _q1	☐ _q2	☐ _q3	☐ _q4	☐ _q5	☐ _q6	☐ _q7
Myyn omia tavaroita tai ostan käytettyjä tavaroita (kirpputori- ja huutokauppasivustot)	☐ _r1	☐ _r2	☐ _r3	☐ _r3	☐ _r3	☐ _r6	☐ _r7
Ostan muita tavaroita ja palveluita verkosta	☐ _s1	☐ _s2	☐ _s3	☐ _s4	☐ _s4	☐ _s6	☐ _s7
Käytän pankkipalveluita	☐ _t1	☐ _t2	☐ _t3	☐ _t4	☐ _t5	☐ _t6	☐ _t7
Käytän muita palveluja verkon kautta (esim. ajanvaraukset, viranomaislomakkeet)	☐ _u1	☐ _u2	☐ _u3	☐ _u4	☐ _u5	☐ _u6	☐ _u7
Jotain muuta, mitä?	☐ _v1	☐ _v2	☐ _v3	☐ _v4	☐ _v5	☐ _v6	☐ _v7

49. Kuinka usein pelaatte digitaalisia MILLÄ TAHANSA välineellä?

	Useita kertoja päivässä	Päivittäin	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan (Siirtykää kys. 51)
Pelaan digitaalisia pelejä	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7

50. Kuinka usein käytätte seuraavia välineitä pelaamiseen?

	Useita kertoja päivässä	Päivittäin	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan
Tietokone	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6	☐ a7
Tablettitietokone	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5	☐ b6	☐ b7
Pelikonsoli (esim. PlayStation, X-box, Wii)	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5	☐ c6	☐ c7
Kännykkä	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4	☐ d5	☐ d6	☐ d7
Muu mobiililaitte (esim. käsikonsoli kuten Nintendo DS)	☐ e1	☐ e2	☐ e3	☐ e4	☐ e5	☐ e6	☐ e7
Joku muu laite, mikä?	☐ f1	☐ f2	☐ f3	☐ f4	☐ f5	☐ f6	☐ f7

51. Onko teillä käytössänne kännykkä?

Kyllä, oma kännykkä	Kyllä, muiden kanssa jaettava kännykkä	Ei ole (Siirtykää kys. 54)
☐ 1	☐ 2	☐ 3

52. Onko käyttämässänne kännykässä internetyhteys?

Kyllä	Ei	En tiedä
☐ 1	☐ 2	☐ 3

53. Mitä teette kännykällä?

	Useita kertoja päivässä	Päivittäin	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan
Pidän yhteyttä lapsiini tai puolisooni	☐ a1	☐ a2	☐ a3	☐ a4	☐ a5	☐ a6	☐ a7
Soitan tai vastaanotan muita puheluita	☐ b1	☐ b2	☐ b3	☐ b4	☐ b5	☐ b6	☐ b7
Lähetän tai vastaanotan tekstiviestejä	☐ c1	☐ c2	☐ c3	☐ c4	☐ c5	☐ c6	☐ c7
Pelaan kännykälle asennettuja pelejä (ei vaadi internetyhteyttä)	☐ d1	☐ d2	☐ d3	☐ d4	☐ d5	☐ d6	☐ d7
Pelaan pelejä suoraan internetissä	☐ e1	☐ e2	☐ e3	☐ e4	☐ e5	☐ e6	☐ e7
Otan valokuvia tai videokuvaan	☐ f1	☐ f2	☐ f3	☐ f4	☐ f5	☐ f6	☐ f7
Kuuntelen musiikkia tai radiota	☐ g1	☐ g2	☐ g3	☐ g4	☐ g5	☐ g6	☐ g7
Käytän sosiaalista mediaa (esim. Facebook, Twitter)	☐ h1	☐ h2	☐ h3	☐ h4	☐ h5	☐ h6	☐ h7
Katselen televisio-ohjelmia, videoklippejä tai elokuvia	☐ i1	☐ i2	☐ i3	☐ i4	☐ i5	☐ i6	☐ i7
Käytän sähköpostia	☐ j1	☐ j2	☐ j3	☐ j4	☐ j5	☐ j6	☐ j7
Käytän uutispalveluja (esim. verkkosanomalehdet ja televisiokanavien uutissivut)	☐ k1	☐ k2	☐ k3	☐ k4	☐ k5	☐ k6	☐ k7
Selaan muita internetsivuja (esim. tiedonhaku)	☐ l1	☐ l2	☐ l3	☐ l4	☐ l5	☐ l6	☐ l7
Tilaan maksullisia palveluja (esim. soittoääniä, musiikkia)	☐ m1	☐ m2	☐ m3	☐ m4	☐ m5	☐ m6	☐ m7
Maksan ostoksia (automaatit, matkaliput)	☐ n1	☐ n2	☐ n3	☐ n4	☐ n5	☐ n6	☐ n7
Käytän paikannuspalveluja (GPS, navigaattori)	☐ o1	☐ o2	☐ o3	☐ o4	☐ o5	☐ o6	☐ o7
Luen elektronisia kirjoja	☐ p1	☐ p2	☐ p3	☐ p4	☐ p5	☐ p6	☐ p7
Jotain muuta, mitä?	☐ q1	☐ q2	☐ q3	☐ q4	☐ q5	☐ q6	☐ q7

54. Käytättekö tablettitietokonetta tai muuta vastaavaa mobiililaitetta edellisessä kysymyksessä mainittuihin tarkoituksiin?

en lainkaan tai hyvin harvoin	kyllä, mutta selvästi vähemmän kuin kännykkää	kyllä, suunnilleen yhtä paljon kuin kännykkää	kyllä, selvästi enemmän kuin kännykkää
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4

55. Kuinka usein kuuntelette musiikkia tai radiolähetystyksiä? (MISTÄ TAHANSA lähteestä ja MILLÄ TAHANSA välineellä)

	Useita kertoja päivässä	Päivittäin	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan
Kuuntelen musiikkia tai radiolähetystyksiä	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅	☐ ₆	☐ ₇

56. Kuinka usein luette kirjoja tai lehtiä? Lukeminen voi olla painettua, elektronisessa muodossa tai internetissä

	Useita kertoja päivässä	Päivittäin	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan
Luen kirjoja	☐ _{a1}	☐ _{a2}	☐ _{a3}	☐ _{a4}	☐ _{a5}	☐ _{a6}	☐ _{a7}
Luen sarjakuvakirjoja, -lehtiä tai muita sarjakuvia	☐ _{b1}	☐ _{b2}	☐ _{b3}	☐ _{b4}	☐ _{b5}	☐ _{b6}	☐ _{b7}
Luen sanomalehtiä tai verkkosanomalehtiä	☐ _{c1}	☐ _{c2}	☐ _{c3}	☐ _{c4}	☐ _{c5}	☐ _{c6}	☐ _{c7}
Luen aikakauslehtiä (painettuina, elektronisessa muodossa tai verkossa)	☐ _{d1}	☐ _{d2}	☐ _{d3}	☐ _{d4}	☐ _{d5}	☐ _{d6}	☐ _{d7}
Luen jotain muuta, mitä?	☐ _{e1}	☐ _{e2}	☐ _{e3}	☐ _{e4}	☐ _{e5}	☐ _{e6}	☐ _{e7}

57. Kuinka usein pidätte jonkun mediavälineen (esim. kännykkä, Facebook, sähköposti) kautta yhteyttä seuraaviin ihmisiin?

	Useita kertoja päivässä	Päivittäin	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan
Pidän yhteyttä läheisiin ystäviini	☐ _{a1}	☐ _{a2}	☐ _{a3}	☐ _{a4}	☐ _{a5}	☐ _{a6}	☐ _{a7}
Pidän yhteyttä muihin ystäviini ja kavereihini	☐ _{b1}	☐ _{b2}	☐ _{b3}	☐ _{b4}	☐ _{b5}	☐ _{b6}	☐ _{b7}
Pidän yhteyttä muualla asuviin perheenjäseniini ja sukulaisiin	☐ _{c1}	☐ _{c2}	☐ _{c3}	☐ _{c4}	☐ _{c5}	☐ _{c6}	☐ _{c7}
Pidän yhteyttä naapureihini	☐ _{d1}	☐ _{d2}	☐ _{d3}	☐ _{d4}	☐ _{d5}	☐ _{d6}	☐ _{d7}

58. Entä kuinka usein tapaatte kasvokkain seuraavia ihmisiä?

	Useita kertoja päivässä	Päivittäin	Melkein joka päivä	Ainakin kerran viikossa	Ainakin kerran kuukaudessa	Harvemmin	En koskaan
Tapaan läheisiä ystäviäni	☐ _{a1}	☐ _{a2}	☐ _{a3}	☐ _{a4}	☐ _{a5}	☐ _{a6}	☐ _{a7}
Tapaan muita ystäviäni ja kavereitani	☐ _{b1}	☐ _{b2}	☐ _{b3}	☐ _{b4}	☐ _{b5}	☐ _{b6}	☐ _{b7}
Tapaan muualla asuvia perheenjäseniäni tai sukulaisiäni	☐ _{c1}	☐ _{c2}	☐ _{c3}	☐ _{c4}	☐ _{c5}	☐ _{c6}	☐ _{c7}
Tapaan naapureitani	☐ _{d1}	☐ _{d2}	☐ _{d3}	☐ _{d4}	☐ _{d5}	☐ _{d6}	☐ _{d7}

59. Kuinka tyytyväinen olette tällä hetkellä omaan taloudelliseen tilanteeseenne? (Käyttäkää kouluarvosana-asteikkoa 4–10)

4	5	6	7	8	9	10
☐ ₄	☐ ₅	☐ ₆	☐ ₇	☐ ₈	☐ ₉	☐ ₁₀

60. Entä kuinka tyytyväinen olette nykyiseen elämäänne kaiken kaikkiaan? (Käyttäkää kouluarvosana-asteikkoa 4–10)

4	5	6	7	8	9	10
☐ ₄	☐ ₅	☐ ₆	☐ ₇	☐ ₈	☐ ₉	☐ ₁₀

KIITOS VASTAUKSESTANNE!

Tiivistelmä

Lasten mediabarometri 2013. 0–8-vuotiaiden mediankäytöt ja käyttöjen muutokset 2010-luvulla

Annikka Suoninen

Vuonna 2013 toteutetun Lasten mediabarometri -tutkimuksen kohteena oli 0–8-vuotiaiden lasten mediankäyttö sekä median rooli perheen sisäisessä vuorovaikutuksessa. Tässä raportissa tarkastellaan lasten mediankäyttöjä koskevia tutkimustuloksia. Tutkimusaineisto kerättiin 0–8-vuotiaiden lasten huoltajille suunnatulla postikyselyllä. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 921 huoltajaa (vastausprosentti oli 31).

Erilaiset mediat ovat vahvasti osa lasten arkipäivää jo vauvaiästä lähtien. Alle vuoden ikäisille lapsille tärkeimpiä mediasisältöjä ovat musiikki sekä lastenkirjat, joita vanhemmat lukevat heille ääneen. Kuvaohjelmien katselun lapset aloittavat 1–2-vuotiaina, ja usein myös internetin käyttö alkaa samassa iässä, koska kuvaohjelmia seurataan paljon internetin videopalveluista ja tilausohjelmopalveluista. Digitaalisten pelien pelaaminen yleistyy 2–4 vuoden iässä. Omia kännyköitä lapset alkavat saada 5–6-vuotiaina, ja lähes kaikilla kouluikäisillä on oma kännykkä.

Lähes kaikki lapset lukivat kirjoja, sarjakuvia tai lehtiä tai niitä luettiin heille ääneen. Iltasatuperinne tuntuu elävän vahvana suomalaisissa kodeissa, koska ääneen luettiin lähes päivittäin noin 80 prosentille alle kouluikäisistä ja kahdelle kolmasosalle kouluikäisistä lapsista. Sarjakuvien lukeminen yleistyi selvästi iän mukana: 0–4-vuotiaista sarjakuvia luki päivittäin vain hyvin harva ja viikoittainkin vain vajaa viidennes, kun 5–6-vuotiaista sarjakuvia luki lähes päivittäin neljännes ja 7–8-vuotiaista yli kolmannes.

Radiota tai musiikkia kuunteli päivittäin tai lähes päivittäin 58 prosenttia ja vähintään kerran viikossa 82 prosenttia lapsista. Radion ja musiikin kuuntelemisessa eri ikäryhmien väliset erot olivat huomattavasti pienempiä kuin audiovisuaalisten medioiden ja internetin käytön kohdalla. Yli puolet alle yksivuotiaistakin lapsista kuunteli radiota tai musiikkia lähes päivittäin ja vähintään viikoittain kuunteli heistä kaksi kolmasosaa.

Kaikista 0–8-vuotiaista lapsista 93 prosenttia katseli kuvaohjelmia ainakin joskus. Päivittäin tai lähes päivittäin kuvaohjelmia seurasi neljännes alle vuoden ikäisistä, puolet yksivuotiaista, 85 prosenttia kaksivuotiaista ja yli 90 prosenttia yli 3-vuotiaista lapsista. Kuvaohjelmia lapset katselivat yleisimmin televisiosta tai muulta välineeltä televisio-ohjelman lähetysaikana, mutta vajaa puolet lapsista seurasi kuvaohjelmia viikoittain myös internetin kautta – yleisimmin internetin videopalveluista (esim. *You Tube*) ja maksuttomista tilausohjelmopalveluista (esim. *Yle Areena*).

Internet on nykyisin osa myös kaikkein pienimpien lasten elämää, sillä 93 prosenttia kaikista 0–8-vuotiaista lapsista käytti internetiä ainakin joskus, 59 prosenttia viikoittain ja reilu kolmannes melkein päivittäin. Internetin käyttö alkoi jo hyvin varhain: puolet alle yksivuotiaista ja 85 prosenttia yksivuotiaista lapsista käytti internetiä edes joskus, ja yli kaksivuotiaista internetiä käyttivät lähes kaikki. Viikoittain internetiä käytti 40 prosenttia 0–2-vuotiaista, 60 prosenttia 3–4-vuotiaista, 66 prosenttia 5–6-vuotiaista ja 79 prosenttia 7–8-vuotiaista.

Pienimmillä lapsilla kuvaohjelmien katselu oli selkeästi tärkein internetin käyttötarkoitus. Kuvaohjelmien katselemisen jälkeen toiseksi yleisin internetin käyttötapa lasten parissa oli pelien pelaaminen. Viikoittain pelejä pelasi internetissä 44 prosenttia yli 3-vuotiaista lapsista. Erilaisilla lapsille suunnatuilla sivustoilla vieraili ainakin joskus kolme neljäsosaa 3–8-vuotiaista lapsista ja viikoittain näillä sivuilla kävi viidennes lapsista. Kouluikäisistä tytöistä yhteisöpalveluja käytti viikoittain 18 prosenttia ja pojista 6 prosenttia.

Kaikista 0–8-vuotiaista lapsista digitaalisia pelejä pelasi ainakin joskus 62 prosenttia ja vähintään kerran viikossa pelejä pelasi 45 prosenttia. Pelien pelaaminen oli hyvin selvästi yhteydessä lapsen ikään: viikoittain pelejä pelasi viidennes 0–2-vuotiaista, kolmannes 3–4-vuotiaista, kaksi kolmasosaa 5–6-vuotiaista ja 84 prosenttia 7–8-vuotiaista. Päivittäin tai lähes päivittäin pelasi kolmasosa 5–6-vuotiaista ja puolet 7–8-vuotiaista. Digitaalisten pelien pelaaminen oli ainoa mediankäyttö, jossa oli havaittavissa selvä ero tyttöjen ja poikien välillä: pojat aloittivat pelaamisen hieman nuorempina ja pelasivat pelejä useammin kuin tytöt.

Muiden mediankäyttöjen ohessa kyselyssä kartoitettiin myös kännyköiden omistusta ja kännyköiden käyttöä. Omat kännykät alkoivat yleistyä jo viisivuotiailla lapsilla, mutta tätä nuoremmilla lapsilla ei omia puhelimia yleensä ollut; poikkeuksina yksi juuri vuoden täyttänyt ja yksi nelivuotias. Viisivuotiaista oma kännykkä oli joka kymmenennellä ja kuusivuotiaista jo joka neljännellä. Seitsenvuotiaista oma kännykkä oli jo kahdella kolmesta ja kahdeksanvuotiaista jo 94 prosentilla. Vaikuttaakin siltä, että lapselle hankitaan usein ensimmäinen oma kännykkä koulunkäynnin alkaessa.

Suhteessa vuoden 2010 Lasten mediabarometrin tuloksiin on suurin muutos tapahtunut erilaisten internetpalvelujen käytön yleistymisessä pienten lasten keskuudessa, ja muut lasten mediankäyttöä kuvaavien lukujen muutokset ovat pitkälti seurausta juuri internetin käytön yleistymisestä. Suuri muutos on myös siinä, mihin pienet lapset internetiä käyttävät: vuonna 2010 internetiä käytettiin lähinnä pelien pelaamiseen, mutta vuonna 2013 netin käyttö aloitetaan yleisimmin kuvaohjelmien katselulla, ja pelien pelaaminen on vasta toiseksi yleisin internetin käyttötarkoitus. Huomattava osa kuvaohjelmien katselusta on siirtynyt internetiin, ja tämä on lisännyt netin käyttöä erityisesti nuorempien lasten keskuudessa sekä tasoittanut tyttöjen ja poikien välisiä eroja internetin käytössä.

Referat

Barnens mediebarometer 2013. 0–8-åringars medieanvändning och förändringar i medieanvändningen på 2010-talet

Annikka Suoninen

Medieanvändningen hos barn mellan 0 och 8 år samt mediers roll i familjens interna växelverkan var i fokus för undersökningen Barnens mediebarometer som genomfördes år 2013. I den här rapporten granskas forskningsresultat som rör barns användning av medier. Materialet för undersökningen samlades in via en postenkät som riktade sig till 0–8 åriga barns vårdnadshavare. Sammanlagt 921 vårdnadshavare besvarade enkäten (svarsprocenten var 31).

Redan från den tid då barnen är i babyåldern är medier av olika slag på ett betydande sätt en del av barnens vardag. De viktigaste medieinnehållen för under ettåriga barn är musik och bildprogram, användningen av internet börjar ofta också i samma ålder på grund av att det går att följa med bildprogram i stor utsträckning via videotjänster och beställda programtjänster på nätet. I 2–4 års ålder ökar spelandet av digitala spel. I 5–6 års åldern börjar barnen få egna mobiltelefoner och nästan alla barn i skolåldern har en egen mobil.

Nästan alla barn läste böcker, serier eller tidningar eller så lästes dessa högt för barnen. Traditionen att läsa kvällssaga verkar leva starkt i de finländska hemmen. För omkring 80 procent av barn under skolåldern och två tredjedelar av skolbarnen lästes det högt dagligen. Att läsa serier blev allmännare ju äldre barnen blev: av 0–4-åringarna läste endast ett fåtal serier varje dag och på veckobasis bara en dryg femtedel. Nästan en fjärdedel av 5–6-åringarna och över en tredjedel av 7–8-åringarna läste serier varje dag.

58 procent av barnen lyssnade på radio eller musik varje dag eller nästan varje dag – 82 procent av barnen lyssnade på radio eller musik minst en gång i veckan. Skillnaderna mellan de olika åldersgrupperna var betydligt mindre vad gäller lyssnande på radio och musik än gällande användningen av audio-visuella medier och internet. Över hälften av de under ettåriga barnen lyssnade på radio eller musik nästan dagligen och två tredjedelar av dem gjorde det minst en gång i veckan.

93 procent av alla 0–8-åriga barn såg på bildprogram åtminstone ibland. På bildprogram såg dagligen eller nästan dagligen en fjärdedel av de under ettåriga barnen, hälften av ettåringarna, 85 procent av tvååringarna och över 90 procent av de över tre år gamla barnen. Barnen såg oftast på bildprogrammen via tv eller annan apparat under tv-programmets sändningstid men nästan hälften av barnen såg på veckobasis på bildprogram också via internet – vanligtvis via internets videotjänster (till exempel *You Tube*) och de kostnadsfria programtjänsterna (så som *Yle Arenan*).

Nuförtiden är internet en del av också de allra minsta barnens liv; 93 procent av alla 0–8-åriga barn använde internet åtminstone ibland, 59 procent varje vecka och en dryg tredjedel nästan dagligen. Användandet av internet inleddes i tidig ålder: hälften av de under ettåriga barnen och 85 procent av de ettåriga barnen använde internet åtminstone någon gång och bland de över 2-åriga barnen använde nästan alla internet. Varje vecka användes internet av 40 procent av 0–2-åringarna, 60 procent av 3–4-åringarna, 66 procent av 5–6-åringarna och 79 procent av 7–8-åringarna.

För de minsta barnen var den entydigt viktigaste orsaken att använda internet att se på bildprogram. Efter tittandet på bildprogram var spelande av spel den nästvanligaste orsaken till att använda internet. 44 procent av de över 3-åriga barnen spelade internetspel varje vecka. Tre fjärdedelar av barnen i åldern 3–8 besökte åtminstone någon gång olika internetsidor riktade till barn – en femtedel av barnen besökte dessa sidor varje vecka. Sociala nätverkstjänster användes av 18 procent av flickorna i skolåldern och av 6 procent av pojkarna i skolåldern.

62 procent av alla barn i åldern 0–8 spelade åtminstone någon gång digitala spel och minst en gång i veckan spelade 45 procent av barnen spel. Spelandet av spel var väldigt tydligt kopplat till barnets ålder: varje vecka spelade en femtedel av 0–2-åringarna, en tredjedel av 3–4-åringarna, två tredjedelar av 5–6-åringarna och 84 procent av 7–8-åringar spel. En tredjedel av 5–6-åringarna och hälften av 7–8-åringarna spelade varje dag eller nästan varje dag. Att spela digitala spel var den enda formen av medieanvändning där det gick att skönja en tydlig skillnad mellan flickor och pojkar: pojkarna började spela som lite yngre och de spelade spel oftare än flickorna.

Vid sidan av annan medieanvändning kartlades i enkäten också ägande och användande av mobiltelefon. Redan bland femåringarna började egna mobiltelefoner vara allmänt förekommande, yngre barn hade inte i allmänhet egna telefoner, som undantag kan nämnas ett barn som precis fyllt ett och en fyraåring. Bland femåringarna hade var tionde och bland sexåringarna hade redan var fjärde en egen mobiltelefon. Av barnen som fyllt sju hade två av tre en egen mobil medan siffran för åttaåringarna var så hög som 94 procent. Det ser alltså ut som om barnets första egna mobiltelefon införskaffas när skolgången inleds.

I jämförelse med resultaten i Barnens mediebarometer 2010 har den största förändringen skett gällande en ökad användning av olika internetjänster bland de små barnen – de övriga förändringarna i siffror som beskriver barns medieanvändning är i hög utsträckning en följd uttryckligen av att användningen av internet blivit vanligare. En stor förändring har också inträffat gällande syftet med de mindre barnens internetanvändning: år 2010 användes internet främst för att spela spel, men år 2013 börjar barnen oftast använda internet för att se på bildprogram och spelandet av spel placerar sig först på andra plats gällande syftet med internetanvändandet. En betydande del av tittandet av bildprogram har förflyttats till internet och det här har ökat användandet av internet i synnerhet bland de yngre barnen och har utjämnat skillnaderna mellan flickors och pojkars internetanvändning.

Summary

Children's Media Barometer 2013. Media uses of 0–8 year-old children and changes in media uses during the 2010s

Annikka Suoninen

The Children's Media Barometer research carried out in 2013 explored the media uses of 0–8 year-old children and the role of media in interaction within the family. This report examines the research results dealing with children's media uses. The research data were collected by means of a postal questionnaire sent to the guardians of 0–8 year-old children. The questionnaire was answered by a total of 921 guardians (response rate 31%).

Various media play a strong role in the daily lives of children starting from babyhood. The most important media content for children under 1 year old are music and children's books that parents read aloud to them. Children start watching audiovisual programmes at 1–2 years of age, and use of the internet often begins at the same age as well because audiovisual programmes are widely followed on internet video services and on-demand programme services. Playing digital games becomes common at 2–4 years of age. Children start getting their own mobile phones at 5–6 years of age and almost all schoolchildren have their own mobile phone.

Almost all of the children read books, comics or magazines or these are read aloud to them. The tradition of a bedtime story seems to be very much alive in Finnish homes, as reading aloud almost daily took place for about 80 per cent of those under school age and two-thirds of school-age children. Reading comics became clearly more common with age: very few 0–4 year-old children read comics on a daily basis and less than one-fifth read them on a weekly basis, while a quarter of 5–6 year-olds and over one-third of 7–8 year-olds read comics almost every day.

Fifty-eight per cent of the children listened to the radio or music daily or almost daily, 82 per cent at least once a week. The differences between different age groups in listening to the radio and music were substantially smaller than in the case of audiovisual media and use of the internet. More than half

of the children under 1 year of age listened to the radio or music almost daily, two-thirds of them at least weekly.

Ninety-three per cent of all 0–8 year-old children watched audiovisual programmes at least sometimes. One-quarter of the children under 1 year old, half of those 1 year old, 85 per cent of 2 year olds and more than 90 per cent of over 3 year olds watched audiovisual programmes daily or almost daily. Children watched audiovisual programmes most often on television or some other device at the time when the television programme was broadcast, but nearly half of the children also watched audiovisual programmes on internet services – most often internet video services (e.g. *YouTube*) and free on-demand programme services (e.g. *Yle Areena*) – on a weekly basis.

The internet is now a part of the lives of even the smallest children, as 93 per cent of all 0–8 year-olds used the internet at least occasionally, 59 per cent of them on a weekly basis and over a third almost daily. Use of the internet started at a very early age: half of the children under 1 year of age and 85 per cent of 1 year-old children used the internet at least occasionally, and nearly all of the children over 2 years of age used the internet. Forty per cent of the 0–2 year-olds, 60 per cent of the 3–4 year-olds, 66 per cent of the 5–6 year-olds and 79 per cent of the 7–8 year-olds used the internet weekly.

Among the youngest children, watching audiovisual programmes was clearly the most important use of the internet. After watching audiovisual programmes, playing games was the second most common use of the internet among the children. Forty-four per cent of children over the age of 3 played games on the internet weekly. Three-quarters of 3–8 year-old children visited internet pages aimed at children at least occasionally and one-fifth of the children visited them weekly. Eighteen per cent of school-age girls and 6 per cent of the boys used social networking services on a weekly basis.

Sixty-two per cent of all the 0–8 year olds played digital games at least occasionally and 45 percent at least once a week. Playing games was very clearly linked to the child's age: one-fifth of the 0–2 year olds, one-third of the 3–4 year olds, two-thirds of the 5–6 year olds and 84 per cent of the 7–8 year olds played games weekly. One-third of the 5–6 year olds and half of the 7–8 year olds played games daily or almost daily. Playing digital games was the only use of media in which there was a clear difference between boys and girls: boys started playing a bit younger and played games more often than girls.

Aside from uses of other media, the survey also charted mobile phone ownership and the use of mobile phones. Having one's own mobile phone started to become common already among 5 year-old children but children under this age usually do not have their own phones with the exception of one child who had just turned 1 year old and one 4 year old. One in ten 5 year-old children had his or her own mobile phone and among 6 year olds, this figure was already one

in four. Two out of three 7 year olds and as much as 94 per cent of 8 year-old children had their own mobile phone. It seems that the first mobile phone is often acquired for a child in connection with the start of going to school.

The greatest change with regard to the results of the Children's Media Barometer 2010 has occurred in the more widespread use of various internet services among young children, and the other changes in figures reflecting children's media use are largely the consequence of the increasingly common use of the internet. A great change also took place in how small children use the internet: In 2010 the internet was used mainly for playing games, whereas in 2013 use of the internet is more often started by watching audiovisual programmes while playing games is only the second most common use of the internet. A substantial share of the audiovisual programmes watched has shifted to the internet. This has increased use of the internet especially among the younger children and has also levelled out the differences between girls and boys in the use of the internet.

Vuoden 2013 Lasten mediabarometri -tutkimus luo kokonaiskuvan alle kouluikäisten ja juuri koulun aloittaneiden lasten mediankäyttötavoista ja niissä 2010-luvulla tapahtuneista muutoksista. Tutkimus toteutettiin lasten vanhemmille suunnattuna kyselynä, ja se tarkastelee saman ikäryhmän mediankäyttöä kuin vuoden 2010 vastaava tutkimus.

Suuri muutos lasten mediankäytössä liittyy teknologian kehitykseen. Sisällöllisesti lapset ovat edelleen kiinnostuneita hyvin samankaltaisista asioista kuin ennenkin, mutta näitä sisältöjä käytetään eri välineillä kuin aiemmin. Internet ja digitaaliset pelit ovat nykyään osa kaikkein pienimpienkin lasten elämää.

Muuttunut mediamaailma on haaste myös mediakasvatukselle: kun mediankäyttö aloitetaan jo vauvaiässä, mediakasvatukselle on tarvetta jo paljon ennen koulun alkua. Se pitäisikin saada osaksi varhaiskasvatusta, ja myös vanhempia pitäisi tukea kotien mediakasvatuksessa.

Nuorisotutkimusverkosto
Nuorisotutkimusseura
ISBN 978-952-5994-57-5
Sarja: *Hybridit* K1 07; 30.12